សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច

Université Royale de Droit et des Science Économiques

Royal University of Law and Economics

សារណាបញ្ចប់ការសិក្សា

ទាហានកុមារៈ ឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាម

ស្រាវជ្រាវចាប់ពីថ្ងៃទី០៨ ខែមេសា ឆ្នាំ២០២៤ ដល់ថ្ងៃទី១០ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២៤

ស្រាវជ្រាវដោយ

និស្សិតឈ្មោះ **កញ្ញា ជឹម ស៊ីវហ៊័រ**

លោក ឆយ វឌ្ឍនា

ណែនាំដោយ

បណ្ឌិត **អ៊ឹម រដ្ឋា**

ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ **នីតិសាស្ត្រ**

ជំនាន់ទី ២៤

ឆ្នាំចូលសិក្សា ២០២០

ឆ្នាំសរសេរសារណា ២០២៤

សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច

Université Royale de Droit et des Science Économiques

Royal University of Law and Economics

សារណាបញ្ចប់ការសិក្សា

ទាហានកុមារ៖ ឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាម

ស្រាវជ្រាវចាប់ពីថ្ងៃទី០៨ ខែមេសា ឆ្នាំ២០២៤ ដល់ថ្ងៃទី១០ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២៤

ស្រាវជ្រាវដោយ

និស្សិតឈ្មោះ **កញ្ញា ជឹម ស៊ីវហ៊ីរ**

លោក ឆយ វឌ្ឍនា

ណែនាំដោយ

បណ្ឌិត **អ៊ឹង រដ្ឋា**

ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ **នីតិសាស្ត្រ**

ជំនាន់ទី ២៤

ឆ្នាំចូលសិក្សា ២០២០

ឆ្នាំសរសេរសារណា ២០២៤

សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ

ខ្ញុំបាទឈ្មោះ **ឆយ ទេវ៉ាន់នា** និងនាងខ្ញុំឈ្មោះ **ខឹង ស៊ីវហ៊ីរ** ជានិស្សិតឆ្នាំទី៤ នៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច ជំនាន់២៤ ឆ្នាំសិក្សា ២០២៣-២០២៤។

យើងខ្ញុំសូមថ្លែងអំណរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅជូនចំពោះ

លោកឪពុក និង **អ្នកម្តាយ** ជាទីគោរព ពុំអាចកាត់ថ្លៃបាន ដែលបានផ្តល់កំណើត និងបីបាច់ចិញ្ចឹមថែរក្សា អប់រំ ទូន្មានប្រៀនប្រដៅ ប្រកបដោយព្រហ្មវិហារធម៌ ព្រមទាំងទំនុកបម្រុងដល់យើងខ្ញុំគ្រប់បែបយ៉ាង ទាំងស្មារតី កម្លាំងចិត្ត ថវិកា និងសម្ភារៈដើម្បីឱ្យយើងខ្ញុំបាន សិក្សារៀនសូត្រ រហូតដល់មហាវិទ្យាល័យ មានចំណេះដឹង ជាទ្រព្យធនដែលមិនអាចបាត់បង់ និងជាប្រទីបបំភ្លឺផ្លូវឱ្យខ្ពង់ខ្ពស់នាពេលអនាគត។

សម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ **ហ៊ុន សែន** អតីតនាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដែលបានខិតខំពុះពារស្វែងរកនូវសន្តិភាពពេញលេញ ស្ថេរភាពនយោបាយ ការបង្រួបបង្រួមជាតិ និងការអភិវឌ្ឍជូនកម្ពុជា អាចឱ្យប្រជាជនខ្មែរគ្រប់រូបបានរស់នៅក្រោមដំបូលសន្តិភាព។

ឯកឧត្តមបណ្ឌិត **លុយ ចន្ណា** សាកលវិទ្យាធិការ សាកលវិទ្យាធិការរង ព្រឹទ្ធបុរស ព្រឹទ្ធបុរសរង លោក លោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យទាំងអស់ នៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច ដែលបានចំណាយពេលវេលាដ៏មានតម្លៃ ព្រមទាំងផ្តល់នូវចំណេះដឹង បទពិសោធន៍ជាច្រើន និងខិតខំបណ្តុះបណ្តាលនិស្សិតទាំងអស់ឱ្យក្លាយជាធនធានមនុស្សសម្រាប់សង្គមជាតិ។

ជាពិសេស យើងខ្ញុំសូមថ្លែងអំណរគុណចំពោះលោកបណ្ឌិត **អ៊ុំ រដ្ឋា** ជាសាស្ត្រាចារ្យដឹកនាំ ដោយលោកបានចំណាយពេលវេលាដ៏មានតម្លៃ ព្រមទាំងកម្លាំងកាយចិត្ត បទពិសោធន៍ ចំណេះដឹងដោយមិនខ្លាចនឿយហត់ ដោយបានដឹកនាំជំរុញក្នុងការសរសេរតាក់តែងសារណាមួយនេះ តាំងពីចាប់ផ្តើមរហូតដល់ការបញ្ចប់ប្រកបដោយជោគជ័យ។

ជាចុងក្រោយ យើងខ្ញុំទាំងពីររូប សូមប្រសិទ្ធិពរជ័យ សិរីមង្គល វិបុលសុខ មហាប្រសើរ និងបួងសួងដល់វត្ថុស័ក្តិសិទ្ធិក្នុងលោកយើងនេះ មេត្តាតាមថែរក្សាដល់អ្នកមានគុណ ឯកឧត្តម លោក លោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យជួបប្រទះនូវសេចក្តីសុខចម្រើន សុខភាពបរិបូរណ៍ ជន្មាយុយឺនយូរ មានកម្លាំងពលំ និងសម្រេចគ្រប់ភារកិច្ច ជាពិសេសសូមជូនពរឱ្យលោកជួបប្រទះនូវពុទ្ធពរទាំងបួនប្រការគឺ អាយុ វណ្ណៈ សុខៈ ពលៈ កុំបីឃ្លៀងឃ្លាតឡើយ។

អារម្ភកថា

យើងខ្ញុំទាំងពីរនាក់ជានិស្សិតបរិញ្ញាបត្រផ្នែកនីតិសាស្ត្រ ឆ្នាំទី៤ ជំនាន់ទី២៤ នៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច។ ក្រោយពីបានសិក្សាអស់រយៈពេល ៤ឆ្នាំកន្លងមកនេះ ចាប់ពីឆ្នាំ២០២០ រហូតដល់ឆ្នាំ២០២៤ យើងខ្ញុំទទួលបានចំណេះដឹងទាំងផ្នែកច្បាប់ជាតិ និងអន្តរជាតិ រួមទាំងវិធីសាស្ត្រនៃការស្រាវជ្រាវ បើទោះបីជាមានវិបត្តិនៃជំងឺរាតត្បាតកូវីដ១៩ទូទាំងប្រទេសក៏ដោយ។ ទន្ទឹមនឹងវិបត្តិនៃជំងឺកូវីដ យើងឃើញមានបញ្ហាមួយទៀត គឺជម្លោះប្រដាប់អាវុធរវាងក្រុមឧទ្ទាមនៅតាមបណ្តាប្រទេសនានា ពិសេសនៅតំបន់អាហ្វ្រិក។ ភាពខ្វះខាតនៃកងកម្លាំងក្នុងជម្លោះប្រដាប់អាវុធ ជាមូលហេតុដ៏ធំធ្វើឱ្យក្រុមឧទ្ទាមបានកេណ្ឌ និងចាប់បង្ខំកុមារដែលខ្លះចាប់ពីអាយុ ៧ឆ្នាំ រហូតដល់យុវជនអាយុ ១៧ឆ្នាំធ្វើជាទាហាន។

ហេតុដូច្នេះ យើងខ្ញុំទាំងពីរនាក់បានសម្រេចជ្រើសរើសយកនូវប្រធានបទ *ទាហានកុមារៈ ឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាម* នេះមកស្រាវជ្រាវនិងសរសេរចងក្រងជាសារណាបញ្ចប់ការសិក្សា។ សារណានេះមានគោលបំណងឱ្យមិត្តនិស្សិតក៏ដូចជាអ្នកសិក្សាទូទៅទាំងអស់បានស្វែងយល់ អំពីនិយមន័យនៃទាហានកុមារ ធាតុផ្សំឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាម ដែលបានចែងនៅក្នុងលក្ខន្តិកៈទីក្រុងរ៉ូមស្តីពីតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិឆ្នាំ១៩៩៨ និងការប្រើប្រាស់ទាហានកុមារនៅតាមបណ្តាប្រទេស ជាមួយនឹងការយល់ដឹងបន្ថែមនូវចំណុចខ្វះខាតដែលធ្វើឱ្យបញ្ហាទាហានកុមារនៅតែកើតមានឡើង។

តាមរយៈស្នាដៃចងក្រងសារណាបញ្ចប់ការសិក្សានេះ យើងខ្ញុំសង្ឃឹមថា សារណាបញ្ចប់ការសិក្សានេះនឹងចូលរួមជាផ្នែកមួយនៃចំណេះដឹងថ្មី និងជាជំនួយដល់ស្មារតីរបស់សិស្សនិស្សិត អ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវដែលមានគោលបំណងចង់ស្វែងយល់ និងស្រាវជ្រាវទាក់ទងនឹងទាហានកុមារ (Child Solider) ក្របខណ្ឌគតិយុត្តអន្តរជាតិដែលហាមឃាត់ការប្រើប្រាស់ទាហានកុមារ ព្រមទាំងការកើតឡើងនៃទាហានកុមារពីអតីតកាលជាហេតុធ្វើឱ្យការហាមប្រាមក្នុងការកេណ្ឌ និងប្រើប្រាស់នូវទាហានកុមារ មួយវិញទៀតវិធាននេះបានក្លាយជាផ្នែកមួយនៃទំនៀមទម្លាប់អន្តរជាតិដែលគ្រប់បណ្តាលរដ្ឋទាំងអស់ត្រូវតែគោរព និងប្រតិបត្តិតាម។

យ៉ាងណាមិញ ដោយសារតែពេលវេលាក្នុងការសិក្សាស្រាវជ្រាវ និងការចងក្រងសារណាបញ្ចប់ការសិក្សាមានរយៈពេលខ្លី ជាការពិតណាស់តែងតែកំហុសដែលអាចកើតឡើងដោយអចេតនាមួយចំនួន និងចំណុចខ្វះខាតមិនទាន់គ្រប់ជ្រុងជ្រោយនៅត្រង់ចំណុចណាមួយជាក់ជាមិនខាន។ ទន្ទឹមនឹងគ្នានេះដែរ យើងខ្ញុំសូមអភ័យទោសទុកជាមុន ព្រមទាំងរីករាយនិងទទួលការរិះគន់ ដើម្បីស្តាបនាពីសំណាក់សាស្ត្រាចារ្យ លោកគ្រូ អ្នកគ្រូ អ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវ មិត្តរួមជំនាន់ ប្អូនៗជំនាន់ក្រោយ និងអ្នកអានទាំងអស់ រាល់កំហុសឆ្គងនូវអក្ខរាវិរុទ្ធ ពាក្យពេចន៍ ផ្នែកខ្លឹមសារ និងវិធីសាស្ត្រក្នុងការសរសេរ។

មាតិកា

សេចក្ដីផ្ដើម ១

១. លំនាំបញ្ហា ១

២. ចំណោទបញ្ហា ២

៣. គោលបំណងនៃការស្រាវជ្រាវ ២

៤. ទំហំនិងដែនកំណត់ ២

៥. វិធីសាស្ត្រនៃការស្រាវជ្រាវ ៣

៦. រចនាសម្ព័ន្ធ ៣

ជំពូកទី១

សញ្ញាណទូទៅនៃទាហានកុមារ

១.១. និយមន័យ ៤

១.២. ទ្រឹស្ដីហាមប្រាមមិនឱ្យប្រើប្រាស់ទាហានកុមារ ៥

១.២.១. ច្បាប់មនុស្សធម៌អន្តរជាតិ ៥

១.២.២. ច្បាប់សិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិ ៧

១.២.៣. នីតិព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ ៨

១.២.៤. អនុសញ្ញាស្ដីពីសិទ្ធិកុមារ ៩

១.២.៥. សេចក្ដីសម្រេចរបស់ក្រុមប្រឹក្សាសន្តិសុខអង្គការសហប្រជាជាតិ ១០

១.៣. ទំនាក់ទំនងឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាម និងជម្លោះប្រដាប់អាវុធ ១២

ជំពូកទី២

ការប្រើប្រាស់ទាហានកុមារនៅក្នុងសង្គ្រាមជាក់ស្ដែង

២.១. ទាហានកុមារអំឡុងពេលសង្គ្រាមលោកលើកទី២ .... ១៣

២.១.១. ប្រទេសអាឡឺម៉ង់ ១៣

២.១.២. ប្រទេសជប៉ុន ១៣
២.២.ទាហានកុមារក្រោយសង្គ្រាមលោកលើកទី២ .... ១៤
២.២.១. ក្នុងសតវត្សទី ២០ .... ១៤
២.២.២. ដើមសតវត្សទី ២១ .... ១៨
២.៣.ផលវិបាក ២២
២.៣.១. ផលវិបាកដោយផ្ទាល់ ២២
២.៣.២. ផលវិបាកដោយប្រយោល ២៣

ជំពូកទី៣

ដំណោះស្រាយបញ្ឈប់ការប្រើប្រាស់ទាហានកុមារ

៣.១.ការកាត់ទោសរបស់តុលាការ ជាទម្រង់នៃការគាំពារទាហានកុមារ ២៥
៣.១.១. សាលក្រមរបស់តុលាការសម្រាប់ប្រទេសសៀរ៉ាឡេអូន ២៥
៣.១.២. សាលក្រមរបស់តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ ២៩
៣.២.ចំណុចខ្វះចន្លោះនៃច្បាប់អន្តរជាតិចំពោះការបញ្ឈប់ការប្រើប្រាស់ទាហានកុមារ ៣៥
សេចក្តីសន្និដ្ឋាន ៣៩
អនុសាសន៍ ៤០
គន្ថនិទ្ទេស
ឧបសម្ព័ន្ធ

សេចក្តីផ្តើម

សេចក្ដីផ្ដើម

១. លំនាំបញ្ហា

សង្គ្រាមជាការណ៍ដែលបុគ្គលគ្រប់ៗគ្នាមិនចង់ជួបប្រទះដោយសារតែរាល់សង្គ្រាមរមែង តែងតែផ្ដល់នូវវិនាសកម្មយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដល់សង្គមជាតិ និងស្លាប់មនុស្សច្រើនជាពិសេសជន ស៊ីវិលស្លូតត្រង់។ សង្គ្រាមក៏បង្កឱ្យមានការប៉ះពាល់ទាំងផ្លូវកាយ និងផ្លូវអារម្មណ៍ដល់ជន ដែលបានរងផលប៉ះពាល់ទាំងអំឡុងពេលសង្គ្រាម និងក្រោយសង្គ្រាមបានបញ្ចប់។ ជាមួយគ្នានេះដែរ កុមារក៏ជាជនរងគ្រោះខ្លាំងផងដែរដោយកុមារបានជួបប្រទះ និងបានឃើញដោយផ្ទាល់ពីភាពសាហាវឃោរឃៅ របស់ទាហានដែលបានប្រព្រឹត្តមកលើខ្លួន និងទៅលើប្រជាជនស្លូតត្រង់ផ្សេងទៀត។ យ៉ាងណាមិញក្នុងការធ្វើសង្គ្រាមរវាងគ្នា និងគ្នាដែលភាគច្រើនជាជម្លោះប្រដាប់អាវុធក្នុងប្រទេស ពោលគឺរវាងរដ្ឋ និងក្រុមឧទ្ទាមប្រដាប់អាវុធ ដែលចង់កាន់កាប់តំបន់ភាគច្រើនដែលគេឃើញកើតមាននៅទ្វីបអាហ្វ្រិកនោះ គឺក្រុមឧទ្ទាមធ្វើសង្គ្រាមជាមួយរដ្ឋដោយមានការយកកុមារដែលរស់នៅក្នុងតំបន់ដែលខ្លួនកាន់ កាប់នោះមកធ្វើជាទាហាន ដើម្បីបម្រើឱ្យក្រុមកងកម្លាំងរបស់ខ្លួន ដោយហេតុថាក្រុមឧទ្ទាម នោះភាគច្រើនមិនមានចំនួនគ្រប់គ្រាន់ និងមិនមានការចេះដឹងលើការហាមឃាត់មិនឱ្យមានការប្រើកុមារ។

រដ្ឋជាច្រើននៅទ្វីបអាហ្វ្រិកគឺធ្វើសង្គ្រាមរវាងរដ្ឋខ្លួនឯងនិងក្រុមឧទ្ទាមដែលភាគច្រើនចង់កាន់កាប់ទឹកដីកាន់កាប់តំបន់ដែលមានរ៉ែ មានការបែងចែកជាតិសាសន៍ និងផ្ទត់គំនិតនយោបាយនៃការគ្រប់គ្រងប្រទេស។ តំបន់រ៉ែមានតម្លៃជាហេតុនាំឱ្យមានការដណ្ដើម កាប់កាប់ដោយសារវាអាចផ្ដល់អត្ថប្រយោជន៍ច្រើនដល់ក្រុមទាំងនោះ ទាំងអាចរកចំណូល និងមានលទ្ធភាពគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការធ្វើសង្គ្រាម តួយ៉ាងនៅប្រទេសសេរ៉ាឡេអូនក្រុមរណសិរ្សរួបរួមបដិវត្តន៍ បានកាន់កាប់គ្រប់គ្រងអណ្ដូងរ៉ែពេជ្រ ដែលបានផ្ដល់កម្រៃ និងអាចមានលទ្ធភាពធ្វើសង្គ្រាមបាន។ យ៉ាងណាមិញកុមារដែលត្រូវបានចាប់យកមកធ្វើជាទាហាននោះភាគច្រើនជាសមាជិកនៃក្រុមប្រជាជនដែលរស់នៅ តំបន់ដែលត្រូវបានកាន់កាប់នោះ ហើយពួកគេត្រូវបានគេ ចាប់បង្ខំឱ្យប្រើសារធាតុញៀនដែលអាចបង្វក់កុមារឱ្យធ្វើតាមបញ្ជារបស់ខ្លួន និងមិនអាចគ្រប់គ្រងខ្លួនឯងបាន រួមទាំងឈានដល់ការសម្លាប់អ្នកដទៃក្រោមការបញ្ជារបស់មេឧទ្ទាមផងដែរ។ ដោយមើលឃើញបែបនេះហើយ សហគមន៍អន្តរជាតិបានបន្ថែមការយកចិត្តទុក ដាក់លើការចាប់យកកុមារមកធ្វើជាទាហាន តួយ៉ាងតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ ដែលបង្កើតមកដើម្បីកាត់ទោសបុគ្គលដែលបានប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្មដែលស្ថិតក្រោមដែន យុត្តាធិការរបស់ខ្លួនរួមទាំងការចាប់យក និងបញ្ចូលកុមារឱ្យចូលក្នុងក្រុមប្រដាប់អាវុធ។

ដូចនេះប្រធាននៃការស្រាវជ្រាវនេះនឹងសិក្សាទៅលើ *ទាហានកុមារៈ ឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាម*។

២. ចំណោទបញ្ហា

ទាហានកុមារនៅតែជាប្រធានបទដែលមានការយកចិត្តទុកដាក់ពីសហគមន៍អន្តរជាតិ និងមានការប៉ះពាល់ដល់ជីវិតនិងការរៀនសូត្ររបស់កុមារជាច្រើន យ៉ាងណាមិញការកេណ្ឌ និងចាប់យកកុមារមកធ្វើជាទាហានភាគច្រើនមាននៅក្នុងបណ្តាលប្រទេសក្នុងទ្វីបអាហ្វ្រិក ដូចនេះហើយបានជាមានចំណោទបីលើកឡើងថា៖

១. តើមានមានលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តអ្វីខ្លះ បានការពារកុមារពីការយកមកធ្វើជាទាហាន?
២. ក្រោយពីបានធ្វើជាទាហានកុមារ តើកុមារទាំងនោះរងនូវផលប៉ះពាល់អ្វីខ្លះ?
៣. តើមានដំណោះស្រាយ និងចំណុចខ្វះខាតអ្វីខ្លះដើម្បីបញ្ឈប់ទាហានកុមារ?

៣. គោលបំណងនៃការស្រាវជ្រាវ

គោលបំណងនៃការស្រាវជ្រាវសារណាបញ្ចប់ការសិក្សាមួយនេះ គឺដើម្បីចែករំលែកពុទ្ធិដល់ និស្សិត អ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវឱ្យយល់ដឹងអំពី៖

- និយមន័យ នៃទាហានកុមារ
- មូលហេតុនៃការយកកុមារមកធ្វើជាទាហានក្នុងពេលសង្គ្រាម
- លិខិតបទដ្ឋានអន្តរជាតិដែលមានគោលបំណងការពារកុមារពីការយកចូលធ្វើទាហាន
- ការប្រើប្រាស់ទាហានកុមារក្នុងសង្គ្រាមជាក់ស្តែង
- ផលវិបាកទាំងផ្លូវកាយរបស់កុមារដែលធ្លាប់ត្រូវបានគេកេណ្ឌមកធ្វើជាទាហាន និង វិបត្តិខាងស្មារតី
- យល់ដឹងអំពីការសម្រេចសេចក្តីរបស់តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិអំពីការយកកុមារមកធ្វើជាទាហាន
- ចំណុចខ្វះខាតនៃច្បាប់អន្តរជាតិក្នុងការបញ្ឈប់ការប្រើប្រាស់ទាហានកុមារ

៤. ទំហំនិងដែនកំណត់

សារណាស្រាវជ្រាវនេះមានវិសាលភាពនៃការស្រាវជ្រាវ ចាប់ពីក្រោយសង្គ្រាមលោកលើកទី២ និងមកដល់ដើមសតវត្សទី២១នេះប៉ុណ្ណោះ។ ជាមួយគ្នានេះដែរ ដោយសារតែមានព្រឹត្តិការណ៍ជាច្រើនកើតឡើងជុំវិញពិភពលោកនេះ ដោយខ្លះត្រូវបានផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈ និងខ្លះទៀតមិនត្រូវបានផ្សព្វផ្សាយនោះទេ ដូច្នេះយើងខ្ញុំនឹងមិនអាចមានព័ត៌មាន និងពេលវេលាគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីធ្វើឱ្យមានសង្គតភាពលើគ្រប់ទិដ្ឋភាព និងគ្រប់មជ្ឈដ្ឋាននោះទេ។ ទន្ទឹមនឹងការស្រាវជ្រាវនេះដែរ គឺផ្តោតទៅលើឯកសារ និងព័ត៌មានដែលមានស្រាប់ ដោយ

យើងខ្ញុំមិនបានទៅធ្វើការសម្ភាស ឬចុះទៅផ្ទាល់ ឬសង្កេតការណ៍លើដំណើរការនីតិវិធីរបស់តុលាការនោះទេ។ បន្ថែមពីលើនេះទៀតនៅក្នុងជំពូកដែលទាក់ទិននិងការប្រើប្រាស់ទាហានកុមារនោះគឺយើងខ្ញុំចាប់ផ្ដើមពីដំណាក់កាលសង្គ្រាមលោកលើកទី២ និងមកដល់ឆ្នាំ២០២៣ តែប៉ុណ្ណោះដោយហេតុថាប្រទេសដែលយើងខ្ញុំនឹងលើកមកនេះ គឺទទួលបានការចាប់អារម្មណ៍ពីសហគមន៍អន្តរជាតិ និងប៉ះពាល់ដល់សន្តិសុខពិភពលោក។

៥. វិធីសាស្ត្រនៃការស្រាវជ្រាវ

ក្នុងការស្រាវជ្រាវប្រធានបទសារណានេះ យើងខ្ញុំពឹងផ្អែកចម្បងទៅលើលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តអន្តរជាតិសំខាន់ៗដែលបានអនុម័តដោយអង្គការសហប្រជាជាតិ សេចក្ដីសម្រេចរបស់តុលាការអន្តរជាតិ ដូចជាតុលាការនូរ៉ឹមប៊ែក តុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មសម្រាប់អតីតយូហ្គោស្លាវី តុលាការពិសេសសម្រាប់សេរ៉ាឡេអូន និងតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ។ បន្ថែមលើនេះទៀត យើងខ្ញុំក៏បានដកស្រង់ចេញពី ជើនណាល (Journal) របស់គណៈកម្មាធិការអន្តរជាតិនៃកាកបាទក្រហម និង ជេស្ទរ (Jstor) រួមទាំងសៀវភៅផ្សេងៗទៀតលើអ៊ីនធើណែតដើម្បីយោង និងគាំទ្រដល់ការស្រាវជ្រាវមួយនេះ។

៦. រចនាសម្ព័ន្ធ

សារណានៃការស្រាវជ្រាវនេះ បានបែងចែកដូចខាងក្រោមជា ៣ជំពូក៖

- ជំពូកទី១៖ សញ្ញាណទូទៅនៃទាហានកុមារ ដែលយើងខ្ញុំនឹងបង្ហាញអំពីនិយមន័យនៃទាហានកុមារលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តិដែលបានហាមប្រាមមិនឱ្យមានការយកកុមារមកធ្វើជាទាហាន និងប្រវត្តិរបស់លិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តិទាំងអស់នោះតែមានលក្ខណៈសង្ខេប។
- ជំពូកទី២៖ ការប្រើប្រាស់ទាហានកុមារ នៅក្នុងសង្គ្រាមជាក់ស្ដែងដែលក្នុងជំពូកនេះយើងខ្ញុំនឹងលើកបង្ហាញនូវការយកកុមារមកធ្វើជាសង្គ្រាមតាំងពីសង្គ្រាមលោកលើកទី២ រហូតដល់ សតវត្សចុងក្រោយនេះ ដោយបង្ហាញពីមូលហេតុខ្លះដែលនាំឱ្យមានការយកកុមារ មកធ្វើជាទាហាន និងសេចក្ដីសម្រេចរបស់តុលាការ រួមទាំងផលប៉ះពាល់ដល់កុមារ។
- ជំពូកទី៣៖ ដំណោះស្រាយបញ្ឈប់ការប្រើប្រាស់ទាហានកុមារ តាមប្រព័ន្ធតុលាការអន្តរជាតិ និងតុលាការ Ad Hoc ដោយកាត់ទោសមេដឹកនាំ ប្រព្រឹត្តទង្វើទាំងនេះរួមនឹងចំណុចខ្វះខាតនៃច្បាប់ដែលពិបាកក្នុងការកាត់ទោសលើជនដែលប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋកម្មមួយនេះ។

ជំពូកទី១
សញ្ញាណទូទៅនៃអាហារ
កុមារ

ជំពូកទី១: សញ្ញាណទូទៅនៃទាហានកុមារ

១.១. និយមន័យ

ជាទូទៅ កុមារត្រូវបានគេឱ្យនិយមន័យជាច្រើនបែបតែតាមដើម្បីឱ្យស្របតាមការសិក្សាស្រាវជ្រាវតាមទំហំនៃអត្ថបទនេះ ពាក្យកុមារនឹងត្រូវបានយក ស្របតាមបទដ្ឋានគតិយុត្ត អន្តរជាតិជាធរមានមកធ្វើជាការសំអាងប៉ុណ្ណោះ។ ជាក់ស្តែងស្របតាមមាត្រា១នៃអនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិកុមារបានឱ្យនិយមន័យទូលាយថា បុគ្គលដែលមានអាយុតិចជាង ១៨ឆ្នាំ ត្រូវបានចាត់ទុកថាជាកុមារ។[១]

ទាហានត្រូវបានផ្តល់និយមន័យថាជាបុគ្គលទាំងឡាយណាដែលបានចូលរួមដោយផ្ទាល់នៅ ក្នុងអរិភាពឬជម្លោះប្រដាប់អាវុធរវាងរដ្ឋនិងរដ្ឋ[២] ក្នុងជម្លោះប្រដាប់អាវុធដែលមានទម្រង់ជាអន្តរជាតិ[៣] និងរវាងរដ្ឋនិងក្រុមឧទ្ទាមនៅក្នុងប្រទេសមួយដែលក្នុងទម្រង់ជម្លោះប្រដាប់អាវុធដែលមិនមានលក្ខណៈជាអន្តរជាតិ។[៤]

ជាមួយគ្នានេះដែរ ក៏មានក្រុមទាហានមួយទៀតគឺ ក្រុមទាហានស៊ីឈ្នួលដែលភាគច្រើនត្រូវបានគេស្គាល់ថាជាក្រុមទាហាន ដែលត្រូវបានជួល ដើម្បីឱ្យប្រយុទ្ធនៅប្រទេសទីបីដែលមិនមែនជាប្រទេសកំណើតរបស់ខ្លួននិងប្រតិបត្តិការប្រយុទ្ធ ដើម្បីតែលុយ ឬរង្វាន់ផ្សេង[៥] ហើយនឹងមិនទទួលបានសិទ្ធិការពារជាឈ្លើយសឹកនៃសង្គ្រាមតាមរយៈអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវទី៣ ឆ្នាំ១៩៤៩ ស្តីពីការការពារឈ្លើយសឹកនោះទេ ប្រសិនបើត្រូវគេចាប់បានក្នុងពេលប្រតិបត្តិការរបស់ខ្លួន។[៦] ទាហានកុមារគឺជាការរំឮកអំពីទុក្ខលំបាក និងការដែលមិនអនុវត្តច្បាប់មនុស្សធម៌ដែលបង្កឡើងដោយសង្គ្រាមស៊ីវិល។[៧]

ទាហានកុមារ គឺជាបុគ្គលដែលមានអាយុក្រោម ១៨ឆ្នាំ និងបានចូលរួមជាផ្នែកមួយនៃកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធដែលជាភាគីជម្លោះនៅក្នុងសង្គ្រាម រួមបញ្ចូលទាំងការងារផ្សេងៗទៀត ដូចជា ការងារផ្ទះបាយបម្រើឱ្យមេ

---

[១] អនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិកុមារឆ្នាំ ១៩៨៩, មាត្រា១។

[២] ពិធីសារបន្ថែមទី១ នៃអនុសញ្ញាក្រុងហ្សឺណែវ ១៩៧៧, មាត្រា ៤៣(២)។

[៣] អនុសញ្ញាក្រុងហ្សឺណែវ ១៩៤៩, មាត្រា ២ រួម (*common article 2*)។

[៤] អនុសញ្ញាក្រុងហ្សឺណែវ ១៩៤៩, មាត្រា ៣ រួម (*common article 3*)។

[៥] *សូមមើល* វាក្យស័ព្ទរបស់គណៈកម្មធិការកាកបាទក្រហមអន្តរជាតិ *រកបានលើគេហទំព័រ* https://casebook.icrc.org/a_to_z/glossary/private-military-and-security-companies-pmscs

[៦] ពិធីសារបន្ថែមទី១ នៃអនុសញ្ញាក្រុងហ្សឺណែវ ១៩៧៧, មាត្រា ៤៧។

[៧] *សូមមើល* Lasley, Trace, and Clayton Thyne, *Secession, Legitimacy and the Use of Child Soldiers*, *Conflict Management and Peace Science* 32, no. 3 (2015): 289–308. https://www.jstor.org/stable/26271390.

របស់ខ្លួន អ្នកនាំសារ ចារកិច្ច និងការងារផ្សេងៗទៀតអំឡុងពេលសង្គ្រាម។[៨] ដូចគ្នានេះដែរ ឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាមជាឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិមួយ ដែលស្ថិតក្រោមសមត្ថកិច្ចរបស់តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ[៩] និងបានកំណត់ន័យថាជាការរំលោភបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរទៅលើ អនុសញ្ញាក្រុងហ្សឺណែវឆ្នាំ១៩៤៩ និងច្បាប់ទំនៀមទម្លាប់អន្តរជាតិដែលអាចអនុវត្តពេលមានជម្លោះប្រដាប់អាវុធ ទាំងទម្រង់ដែលមានលក្ខណៈអន្តរជាតិ និងមិនមែនអន្តរជាតិ។[១០]

១.២. ទ្រឹស្តីហាមប្រាមមិនឱ្យប្រើប្រាស់ទាហានកុមារ

១.២.១.ច្បាប់មនុស្សធម៌អន្តរជាតិ

នៅឆ្នាំ១៨៥៩ លោក Henry Dunant ដែលជាពាណិជ្ជករជនជាតិស្វីសបានធ្វើដំណើរទៅកាន់ប្រទេសអ៊ីតាលីអំឡុងពេលធ្វើដំណើរគាត់បានឃើញសង្គ្រាមរវាងបារាំង-អូទ្រីស ដែលបានបង្ករបួស និងស្លាប់ជាច្រើន។ សង្គ្រាមនេះត្រូវបានសម្គាល់ដោយការស្លាប់បាត់បង់ជីវិតយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដោយជនជាតិអូទ្រីសបានបាត់បង់ទាហានប្រហែល ៤០,០០០ នាក់ ហើយកងកម្លាំង Franco-Piedmontese បានបាត់បង់ទាហានប្រហែល ២៨,០០០ នាក់។ ដោយបានឃើញពីលទ្ធផលនៃសមរភូមិ Solferino ក្នុងអំឡុងសង្គ្រាមបារាំង និងអូទ្រីសនិងដោយមានកង្វះខាតខាងវេជ្ជសាស្ត្រ និងមានទាហានដួលស្លាប់របួសជាច្រើនបានបន្សល់ទុកនៅសមរភូមិគាត់ក៏បានយកបទពិសោធន៍ ដែលបានជួបប្រទះនេះសរសេរសៀវភៅមួយក្បាលដែលមាន ចំណងជើងថា "A Memory of Solferino" ដែលបានអំពាវនាវឱ្យបង្កើតសមាគមសង្គ្រោះដោយស្ម័គ្រចិត្តដើម្បីជួយនិងថែទាំអ្នករបួសក្នុងអំឡុងពេលសង្គ្រាម និងដោយបានបង្កើតកាកបាទក្រហមអន្តរជាតិដែលនាំទៅដល់ការអភិវឌ្ឍន៍ច្បាប់មនុស្សធម៌អន្តរជាតិ (International Humanitarian Law) និងអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវដើម្បីការពារអ្នករបួសនិងបង្កើតច្បាប់សម្រាប់ការព្យាបាលមនុស្សធម៌ក្នុងអំឡុងពេលជម្លោះប្រដាប់អាវុធ។

នីតិមនុស្សធម៌អន្តរជាតិមានប្រវត្តិយូរមកហើយ ចាប់តាំងសង្គ្រាមស៊ីវិលនៅសហរដ្ឋអាមេរិច អំឡុងឆ្នាំ ១៨៦១ ដល់ ១៨៦៥ ដែលក្នុងពេលនោះ លោក Francis Lieber ដែលជាអ្នកច្បាប់ជនជាតិអាឡឺម៉ង់ អាមេរិកបានសរសេរនៅឆ្នាំ១៨៦៣ ដោយហើយត្រូវបានអនុម័តដោយកងទ័ពក្នុងអំឡុងសង្គ្រាមស៊ីវិលនៅអាមេរិក។

---

[៨] *សូមមើល* David J Francis, *Paper Protection Mechanisms: Child Soldiers and the International Protection of Children in Africa's Conflict Zones*, (2007), The Journal of Modern Africa Studies 207, p.210; ពិធីសារបន្ថែមទី១ នៃអនុសញ្ញាក្រុងហ្សឺណែវ ១៩៧៧, មាត្រា ៤៧ និង៤៧; កតិកាសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ, មាត្រា ២៤។

[៩] លក្ខន្តិកៈទីក្រុងរ៉ូមស្តីពីព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ ឆ្នាំ១៩៩៨, មាត្រា ៥។

[១០] លក្ខន្តិកៈទីក្រុងរ៉ូមស្តីពីព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ ឆ្នាំ១៩៩៨, មាត្រា ៨។

អនុសញ្ញាក្រុងហ្សឺណែវ ឆ្នាំ១៩៤៩ ត្រូវបានអនុម័តដោយអនុម័តនៅថ្ងៃទី ១២ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៤៩ ដោយសន្និសីទការទូតស្តីពីការបង្កើតអនុសញ្ញាអន្តរជាតិ សម្រាប់ការការពារជនរងគ្រោះក្នុងពេលសង្គ្រាម ដែលបានធ្វើឡើងនៅក្នុងទីក្រុងហ្សឺណែវប្រទេសស្វីស។ អនុសញ្ញានេះត្រូវបានគេស្គាល់ម្យ៉ាងទៀតថា ជាច្បាប់ក្នុងពេលសង្គ្រាមដែលជាផ្នែកមួយនៃនីតិអន្តរជាតិដែលមានគោលបំណង គ្រប់គ្រងជម្លោះប្រដាប់អាវុធនិងការពារជនស៊ីវិលក្នុងពេលមានសង្គ្រាម រួមទាំងកម្រិតអំពីការប្រើប្រាស់អាវុធ និងវិធីសាស្ត្រនៃការធ្វើសង្គ្រាម (means and method of warfare)។[១១] ជាមួយគ្នានេះដែរច្បាប់មនុស្សធម៌ក៏បានកំណត់ អំពីការចាប់យកកុមារមកធ្វើជាទាហានផងដែរ។ ជាទូទៅ កេណ្ឌ ឬការចាប់យកកុមារដែលមិនទាន់គ្រប់អាយុមកធ្វើជាទាហានត្រូវបានគេកំណត់ថាជាឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាមដែលខុសនឹងច្បាប់អន្តរជាតិ។ ពិតណាស់នៅក្នុងច្បាប់មនុស្សធម៌អន្តរជាតិបានកម្រិត និងកំណត់ពីអាយុ កុមារដែលមានអាយុតិចជាង១៥ឆ្នាំ នឹងមិនត្រូវបានចាប់មកធ្វើជាទាហាននិងក្រុមនៃជម្លោះប្រដាប់អាវុធឡើយ។ អនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវទី៤ បានកំណត់ពីការកម្រិតនេះ៖

> An Occupying Power must not enlist children on the occupied territory [...] below the age of 15 years. [១២]

សូមកត់សម្គាល់ផងដែរថាពាក្យ កាន់កាប់គ្រប់គ្រង (Occupy) គឺទឹកដីរបស់រដ្ឋមួយ នោះគឺស្ថិតក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់កងកម្លាំងរបស់សមាជិកនៃក្រុមប្រដាប់អាវុធមួយក្រុម ទៀតដែលជាគូបដិបក្ស។[១៣] ជាទឡ្ហីករណ៍ បច្ចុប្បន្ននេះ ទឹកដីបាលេស្ទីនគឺត្រូវបានគ្រប់គ្រង (Occupy) ដោយអ៊ីស្រាអែល។[១៤]

ដូចនេះរាល់កុមារដែលមានអាយុក្រោម ១៥ឆ្នាំនឹងត្រូវបានការពារជាដាច់ខាត ក្នុងករណីដែល ប្រទេសរបស់ខ្លួនត្រូវបានគេគ្រប់គ្រង និងកាន់កាប់ក៏ដោយ ក៏កងកម្លាំងដែលបានកាន់កាប់ទឹកដីនោះ មិនមានសិទ្ធិចាប់យកកុមារដែលរស់នៅតំបន់ដែលកាន់កាប់នោះមកធ្វើជាទាហានកុមារបម្រើឱ្យខ្លួនបានទេ។

---

[១១] ពិធីសារបន្ថែមទី១ នៃអនុសញ្ញាក្រុងហ្សឺណែវ ឆ្នាំ១៩៧៧, មាត្រា ៣៥។

[១២] អនុសញ្ញាក្រុងហ្សឺណែវទី៤ ឆ្នាំ១៩៤៩, មាត្រា ៥០។

[១៣] បទប្បញ្ញត្តិទីក្រុងឡាអេ ឆ្នាំ១៩០៧, មាត្រា៤២។

[១៤] *សូមមើល* តុលាការយុត្តិធម៌អន្តរជាតិ *Legal Consequences Arising From The Policies And Practices of Israel In The Occupied Palestinian Territory, Including East Jerusalem*, *យោបល់ពិគ្រោះ [advisory opinion]*, ចុះថ្ងៃទី ១៩ កក្កដា ឆ្នាំ ២០២៤, *រកបានលើគេហទំព័រ* https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/186/186-20240719-adv-01-00-en.pdf

១.២.២. ច្បាប់សិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិ

នីតិសិទ្ធិមនុស្សជាវិធាននៃនីតិអន្តរជាតិដែលបានចែងពីសិទ្ធិសេរីភាពរបស់មនុស្សគ្រប់រូប។ ទន្ទឹមនឹងគ្នានេះដែរការវិវត្តិរបស់ច្បាប់សិទ្ធិមនុស្សបានចាប់ផ្តើមពីសម័យកាលសង្គ្រាមរវាងសហរដ្ឋអាមេរិចដែលទាមទារឯករាជ្យពីចក្រភពអង់គ្លេស រហូតដល់បានការបង្កើតអនុសញ្ញារដ្ឋ Virginia ឆ្នាំ ១៧៧៦ ដោយ Thomas Jefferson ដែលបានយកគំរូពី Bill of Rights from the United Kingdom ដែលបានចែងអំពីសិទ្ធិសំខាន់ៗដូចជាសិទ្ធិរស់រានមានជីវិត និងសេរីភាព។ ដូចគ្នានេះដែរ នៅប្រទេសបារាំងកាលសតវត្សទី ១៨ គឺមាន ការបែងចែកវណ្ណៈសង្គមជាបីគឺ បព្វជិត (*the Clergy*), អភិជន (*the Nobility*), និងមនុស្សសាមញ្ញ (*the Commoner*) ។ កាលនោះ បព្វជិត (*the Clergy*), អភិជន (*the Nobility*) មិនបានខ្វាយខ្វល់ អំពីសេដ្ឋកិច្ចជាតិ និងរស់នៅដោយសុខស្រួល ដែលផ្ទុយនិងឋានៈជាន់ទាបរស់នៅក្នុងភាពក្រីក្រ និងខ្វះអាហារហូបចុក។ មិនតែប៉ុណ្ណោះ មនុស្សសាមញ្ញ (*the Commoner*) ត្រូវជាប់ពន្ធគ្រប់បែបយ៉ាង និង បានធ្វើការដោយបង្ខំដោយមិនបានប្រាក់ជាដើម ខណៈពេលដែលឋានៈជាន់ខ្ពស់រស់នៅដោយសុខ ស្រួល និងបានគិតពន្ធតិច។

រហូតដល់ថ្ងៃទី ១៤ កក្កដា ១៧៨៩ គឺមានមហាបដិវត្តបារាំងដែលប្រជាជន មកពីគ្រប់ខេត្តបាននាំគ្នាវាយដណ្តើមយកបន្ទាយ និងពន្ធនាគារ Bastille ដែលប្រជាជនជឿថាមាន គ្រាប់រំសេវដែលបានរក្សាទុកនៅក្នុងនោះ រួមទាំងរំដោះអ្នកទោសនយោបាយទាំង ៧។

ក្រោយមកនៅថ្ងៃទី ២៦ សីហា ១៧៨៩ មានការអនុម័តនូវ "*សេចក្តីប្រកាសសិទ្ធិរបស់មនុស្ស និងរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ*" ដោយមានការជ្រោមជ្រែងពី ថូម៉ាស ជេហ្វឺសុន ដែលធានានូវសេរីភាព និងសិទ្ធិស្មើគ្នាចំពោះមនុស្សគ្រប់រូប។ គួរកត់សម្គាល់ផងដែរថា សិទ្ធិដែលបានចែងកាលពីជំនាន់នោះ ត្រូវបានប្រើប្រាស់មកដល់សព្វថ្ងៃនេះ ពោលគឺ `*សច្ចាធារណ៍នៃនិរទោស* ។[15]

ក្រោមច្បាប់សិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិ មានសន្ធិសញ្ញាអន្តរជាតិជាច្រើនដែលបានគាំពារកុមារ ជាក់ស្តែង អនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិកុមារ ឆ្នាំ ១៩៨៩ បានកម្រិតឱ្យរដ្ឋភាគីធានាថាកុមារដែលមិនទាន់មានអាយុដល់ ១៥ ឆ្នាំនឹងមិនត្រូវចូលរួមក្នុងអរិភាព[16] និងបុគ្គលដែលមានអាយុតិចជាង ១៨ឆ្នាំ មិនត្រូវបានជ្រើសរើសឱ្យចូលក្នុងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធរបស់រដ្ឋជាដាច់ខាត ជាមួយគ្នានេះដែរ មិនត្រឹមតែអនុសញ្ញាស្តីពី សិទ្ធិកុមារប៉ុណ្ណោះទេ

---

[15] *សេចក្តីប្រកាសសិទ្ធិមនុស្ស និងរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ នៃប្រទេសបារាំងឆ្នាំ១៧៨៩*, មាត្រា៤ និង; *កតិកាសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ*, មាត្រា១៤។

[16] អនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិកុមារ ឆ្នាំ១៩៨៩, មាត្រា៣៨។

ដែលគាំពារកុមារ កតិកាសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ និងកតិកាសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិសេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច និងវប្បធម៌ក៏បានការពារដោយប្រយោលក្នុងការពារតួយ៉ាងតម្រូវឱ្យកុមារសិទ្ធិទទួលបានការអប់រំ[១៧] សិទ្ធិសេរីភាពបុគ្គល និងទទួលបានការហូបចុកគ្រប់គ្រាន់ជាដើម។

១.២.៣. នីតិព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ

នីតិព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិជាវិធានមួយនៃនីតិអន្តរជាតិដែលបង្កើតឡើង ដើម្បីកាត់ទោសបុគ្គលដែលបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌដ៏ធ្ងន់ធ្ងរទាំងឡាយ ដែលគំរាមកំហែងដល់សន្តិភាពសន្តិសុខ និងសុខមាលភាពពិភពលោក។[១៨] នីតិព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិមានការវិវត្តិយ៉ាងខ្លាំង ក្រោយពេលសង្គ្រាមលោកលើកទី២បានបញ្ចប់ ពោលគឺ បន្ទាប់ពីអាឡឺម៉ង់បានចាញ់សង្គ្រាម ក្រុមសម្ព័ន្ធមិត្តឈ្នះសង្គ្រាមរួមមាន បារាំង អាមេរិច សូវៀត និងអង់គ្លេសបានឈានដល់កិច្ចព្រមព្រៀងមួយ ដើម្បីបង្កើតតុលាការសម្រាប់ផ្តន្ទាទោសឧក្រិដ្ឋជនដែលបានបង្កវិនាសកម្មយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដល់ពិភពលោក។ ដូចនេះហើយនៅថ្ងៃទី ៨ សីហា ឆ្នាំ១៩៤៥ តុលាការយោធាអន្តរជាតិ Nuremberg នៅអាឡឺម៉ង់ ដែលមានវិធានធម្មនុញ្ញទីក្រុងឡុងដ៍ (London Charter) ជាវិធានគោលបានចែងនូវ អំពីបទល្មើសរួមមាន ឧក្រិដ្ឋកម្មនៃការឈ្លានពាន[១៩] (*Crime Against Peace*) ឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាម[២០] និង ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ។[២១]

មួយវិញដែរ ក្រោយមកអំឡុងឆ្នាំ១៩៩៣ មានសង្គ្រាមនៅអតីតយូហ្គោស្លាវី មានការសម្លាប់រង្គាលលើជនជាតិស៊ែប៊ី បាននាំឱ្យមានការបង្កើតតុលាការព្រហ្មទណ្ឌសម្រាប់អតីតយូហ្គោស្លាវីក្រោមការជួយជ្រោមជ្រែងពីក្រុមប្រឹក្សាសន្តិសុខអង្គការសហប្រជាជាតិ។[២២] មិនតែប៉ុណ្ណោះ ក្រោយមកមួយឆ្នាំនៅប្រទេសរវ៉ាន់ដារមានការកាប់សម្លាប់គ្នារវាងរវាងក្រុមជនជាតិ Hutu និងTutsi ហើយក្លាយជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍ ដែលនាំឱ្យក្រុមប្រឹក្សាសន្តិសុខអង្គការសហប្រជាជាតិ ក្រោមការស្នើសុំពីរដ្ឋាភិបាលប្រទេសរវ៉ាន់ដារ សម្រេចបង្កើតតុលាការព្រហ្មទណ្ឌសម្រាប់រវ៉ាន់ដារ ដើម្បីកាត់ទោសឧក្រិដ្ឋជនដែលបានប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិដូចជា

---

[១៧] *កតិកាសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ*, មាត្រា ២៤ និង *កតិកាសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិសេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច និងវប្បធម៌* , មាត្រា១៣ និង១៤។

[១៨] *បុព្វកថា* នៃលក្ខន្តិកៈទីក្រុងរ៉ូមស្តីពីព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ ឆ្នាំ១៩៩៨។

[១៩] វិធានធម្មនុញ្ញទីក្រុងឡុងដ៍, មាត្រា ៦(ក) *រកបានលើគេហទំព័រ* https://www.un.org/en/genocideprevention/documents/atrocity-crimes/Doc.2_Charter%20of%20IMT%201945.pdf

[២០] វិធានធម្មនុញ្ញទីក្រុងឡុងដ៍, មាត្រា ៦(ខ)

[២១] វិធានធម្មនុញ្ញទីក្រុងឡុងដ៍, មាត្រា ៦(គ)

[២២] *សូមមើល* សេចក្តីសម្រេចរបស់ក្រុមប្រឹក្សាសន្តិសុខអង្គការសហប្រជាជាតិ ស្តីពីការបង្កើតតុលាការព្រហ្មទណ្ឌសម្រាប់អតីតយូហ្គោស្លាវី, ចុះថ្ងៃទី ២៥ ខែឧសភា ឆ្នាំ ១៩៩៣, ទំព័រ ១៤២, *រកបានលើគេហទំព័រ* *https://main.un.org/securitycouncil/sites/default/files/en/sc/repertoire/93-95/93-95_05.pdf#page=40*

ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍ ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ និងឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាម។[២៣] គួរកត់សម្គាល់ផងដែរថា តុលាការព្រហ្មទណ្ឌទាំងពីរនេះក៏បានបញ្ជាក់ ផងដែរអំពីការរំលោភបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរនូវអនុសញ្ញាក្រុងហ្សឺណែវ ១៩៤៩ ក្នុងជម្លោះប្រដាប់អាវុធ ដែលមានលក្ខណៈជាអន្តរជាតិ។[២៤] បន្ថែមពីលើនេះ ការជ្រើសរើសយកកុមារមកចូលធ្វើជាទាហាន នៅក្នុងជម្លោះប្រដាប់អាវុធគឺជាផ្នែកមួយនៃការរំលោភបំពានច្បាប់មនុស្សធម៌អន្តរជាតិដែរដោយហេតុថាកុមារភាគច្រើនរងគ្រោះដោយសារសង្គ្រាម ដោយត្រូវបានគេបង្ខំឱ្យធ្វើការដែលពាក់ព័ន្ធនិងសង្គ្រាម និងជាពិសេសកុមារីដែលត្រូវបានគេរំលោភបំពានផ្លូវភេទផងដែរ។[២៥] មិនតែប៉ុណ្ណោះ កុមារជាទូទៅរមែងតែងតែទទួលបានការការពារជាមូលដ្ឋានពីវិធានច្បាប់អន្តរជាតិដទៃទៀតដូចជាអនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិកុមារ។[២៦]

បន្ថែមពីលើនេះទៀតនោះ លក្ខន្តិកៈទីក្រុងរ៉ូមស្តីពីតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ បានចែងនៅក្នុងមាត្រា ៨ (២) (ខ) (២៦) និង ៨ (២) (ង) (៧) បានហាមមិនឱ្យកុមារដែលមានអាយុក្រោម ១៥ឆ្នាំ មកចូលរួមក្នុងកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ឬក្រុមឧទ្ទាម ឬចូលរួមក្នុងសង្គ្រាមដោយផ្ទាល់ទេ ទោះបីជាជម្លោះប្រដាប់អាវុធនោះមានទម្រង់ជាអន្តរជាតិ ឬមិនមែនអន្តរជាតិក្តី។[២៧]

១.២.៤. អនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិកុមារ

អនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិជាគោលការណ៍បង្កើតមកដើម្បីការពារកុមារពីការបំពាន និងផ្តល់ការការពារនូវសិទ្ធិមួយចំនួនត្រូវការជាចាំបាច់ដែលជាសិទ្ធិអាទិភាព (ដោយគ្មានការរើសអើង សិទ្ធិទទួលបានការអប់រំ និងទទួលបានការចុះបញ្ជីអត្រានុកូលដ្ឋានភ្លាមៗបន្ទាប់ពីកើតជាដើម)។ អនុសញ្ញានេះត្រូវបានអនុម័តនៅឆ្នាំ ១៩៨៩ ដែលជាការបំពេញបន្ថែមនូវវិធាន ដែលមិនទាន់មាននិងធ្វើយ៉ាងណាឱ្យការការពារកុមារនៅលើសកលលោកនេះមានភាពទំលំទូលាយ។ បច្ចុប្បន្ននេះ អនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិកុមារមានរដ្ឋសមាជិក១៩៦ ដែលជាលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តអន្តរជាតិដែលត្រូវបានគេទទួលស្គាល់ជាងលិខិតបទដ្ឋានផ្សេងៗទៀត។[២៨]

---

[២៣] *សូមមើល* សេចក្តីសម្រេចរបស់ក្រុមប្រឹក្សាសន្តិសុខអង្គការសហប្រជាជាតិ ស្តីពីការបង្កើតតុលាការព្រហ្មទណ្ឌសម្រាប់រវ៉ាន់ដារ, ចុះថ្ងៃទី ៨ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៩៤, ទំព័រ ១៤២, *រកបានលើគេហទំព័រ* https://main.un.org/securitycouncil/sites/default/files/en/sc/repertoire/93-95/93-95_05.pdf#page=41

[២៤] *សូមមើល* លក្ខន្តិកៈរបស់តុលាការព្រហ្មទណ្ឌសម្រាប់អតីតយូហ្គោស្លាវី, មាត្រា៣ និង *សូមមើល* David P. Steward, *International Criminal Law in a Nutshell*, 2nd ed., 2014, pp. 120-121.

[២៥] ពិធីសារបន្ថែមទី១ នៃអនុសញ្ញាក្រុងហ្សឺណែវ ឆ្នាំ១៩៧៧, មាត្រា ៧៧ និង ៨៥(៥)។

[២៦] អនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិកុមារ ឆ្នាំ១៩៨៩, បុព្វកថា និងមាត្រា៣៨។

[២៧] លក្ខន្តិកៈទីក្រុងរ៉ូមស្តីពីព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ ឆ្នាំ១៩៩៨, មាត្រា ៨។

[២៨] *សូមមើល* United Nations Treaty Collection, Convention on the Rights of the Child, New York, 20 November 1989; available at https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=IV-11&chapter=4&clang=_en.

អនុសញ្ញានេះបង្កើតមកដើម្បីការពារកុមារនិងធានាសិទ្ធិសេរីភាពរបស់កុមារជាមូលដ្ឋានដែលមានចាប់ការទទួលបាននូវការចុះក្នុងបញ្ជីអត្រានុកូលដ្ឋាន និងទទួលបានសញ្ជាតិ[២៩] រហូតដល់ការសិក្សារៀនសូត្រ ដោយគ្មានការរើសអើងពូជសាសន៍ ពណ៌សម្បុរ ភេទ សាសនា មតិនយោបាយ ឬមតិផ្សេងទៀត ដើមកំណើតជាតិ ដើមកំណើតជនជាតិជាដើម។[៣០] ជាមួយគ្នានោះដែរ ក្នុងក្របខណ្ឌទាក់ទងនឹងការការពារពីការចាប់ដោយបង្ខំមកធ្វើជាទាហានក៏ត្រូវបានហាមឃាត់ផងដែរ ដោយមាត្រា៣៨ នៃអនុសញ្ញានេះបានកំណត់ថា កុមារក្រោម ១៥ ឆ្នាំនឹងមិនត្រូវបានឱ្យចូលបម្រើក្នុងកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធរបស់ខ្លួនឡើយ រួមទាំងរដ្ឋមានកាតព្វកិច្ចត្រូវចាត់រាល់វិធានការដែលអាចធ្វើទៅបានដើម្បីធានាការពារនិងថែទាំកុមារដែលប៉ះពាល់ដោយជម្លោះប្រដាប់អាវុធ។[៣១]

ជាក់ស្តែង ពិធីសារជម្រើសតាមចិត្តនៃអនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិកុមារ ពាក់ព័ន្ធនិងការចូលរួមរបស់កុមារក្នុងជម្លោះប្រដាប់អាវុធបានបង្កើតមក ដើម្បីការពារកុមារពីការចាប់យកមកឬ កេណ្ឌធ្វើជាទាហានក្នុងការចូលរួមកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ដោយបានចែងថា *"សមាជិកកងកម្លាំងប្រដាប់ អាវុធដែលមិនគ្រប់អាយុ ១៨ឆ្នាំ មិនត្រូវបានជ្រើសរើសឱ្យចូលកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធជាដាច់ខាត"*។[៣២]

១.២.៥. សេចក្តីសម្រេចរបស់ក្រុមប្រឹក្សាសន្តិសុខអង្គការសហប្រជាជាតិ

ក្រុមប្រឹក្សាសន្តិសុខអង្គការសហប្រជាជាតិ (United Nations Security Council [UNSC]) មានតួនាទីជាអង្គភាព សំខាន់និងចម្បងមួយរបស់ពិភពលោក ក្នុងការរក្សាសន្តិភាព និងសន្តិសុខអន្តរជាតិរួមទាំងទទួលខុសត្រូវផ្សេងៗ ដែលមានគោលបំណង រក្សាស្ថិរភាព និងការដោះស្រាយជម្លោះនៅទូទាំងពិភពលោក។ តាមរយៈ បេសកកម្មរក្សាសន្តិភាព UNSC អនុញ្ញាតឱ្យធ្វើអន្តរាគមន៍នៅក្នុងតំបន់ដែលមានជម្លោះប្រដាប់អាវុធដើម្បីជំរុញឱ្យមានដំណោះស្រាយការទូត និងធ្វើឱ្យស្ថានការណ៍មានស្ថិរភាពឡើងវិញ។

ក្រុមប្រឹក្សាសន្តិសុខអង្គការសហប្រជាជាតិ ជាអ្នកសម្រុះសម្រួល និងការចរចារដើម្បីដោះស្រាយវិវាទរវាងប្រជាជាតិនានា រួមជាមួយនឹងវិធានការ ដូចជាការដាក់ទណ្ឌកម្ម និងការហ៊ុមព័ទ្ធដើម្បីទប់ស្កាត់ការឈ្លានពាន និងគោរពច្បាប់អន្តរជាតិ។ លើសពីនេះទៀត UNSC មានសិទ្ធិអំណាចក្នុងការដាក់ទណ្ឌកម្មលើសកម្មភាពយោធានៅពេលចាំបាច់ ទាំងដើម្បីស្តារសន្តិភាព ឬឆ្លើយតបទៅនឹងការគំរាមកំហែងដល់សន្តិសុខ

---

[២៩] អនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិកុមារ ឆ្នាំ១៩៨៩, មាត្រា៧។

[៣០] អនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិកុមារ ឆ្នាំ១៩៨៩, មាត្រា២។

[៣១] អនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិកុមារ ឆ្នាំ១៩៨៩, មាត្រា២ ៣ និង៤។

[៣២] ពិធីសារជម្រើសតាមចិត្តទី១ នៃអនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិកុមារ ស្តីពីការចូលរួមរបស់កុមារក្នុងជម្លោះប្រដាប់អាវុធតាំងពីឆ្នាំ ២០០១, មាត្រា ១ និង ២។

ពិភពលោក។ ដោយសារបញ្ហានៃការចាប់យកកុមារដែលមានអាយុក្រោម ១៥ឆ្នាំ មកចូលក្នុងជម្លោះប្រដាប់អាវុធមានការរីករាលដាលយ៉ាងខ្លាំងនៅចុងសតវត្សទី២០ និងដើមសតវត្សទី ២១នេះ ក្រុមប្រឹក្សាសន្តិសុខ ដើម្បីការពារសុខមាលភាពពិភពលោក និងដើម្បីការពារដែលងាយរងគ្រោះ បានចេញនូវសេចក្តីសម្រេចមួយចំនួនដូចជា៖ សេចក្តីសម្រេចលេខ១២៦១ របស់ក្រុមប្រឹក្សាសន្តិសុខអង្គការសហប្រជាជាតិ UNSC បានអនុម័តជាឯកច្ឆ័ន្ទនៅថ្ងៃទី ២៥ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៩៩ គឺជាសេចក្តីសម្រេចដ៏សំខាន់ដំបូងគេដែលដោះស្រាយបញ្ហាកុមារក្នុងជម្លោះប្រដាប់អាវុធ ជាពិសេសថ្កោលទោសការជ្រើសរើស និងការប្រើប្រាស់ទាហានកុមារ។[៣៣] សេចក្តីសម្រេចនេះបានបង្កើត ក្រោមរបាយការណ៍គួរឱ្យព្រួយបារម្ភដែលបង្ហាញថាកុមារប្រមាណជាង ៣00,000 នាក់ ខ្លះអាយុក្រោម ៧ ឆ្នាំបានចូលរួមក្នុងជម្លោះប្រដាប់អាវុធនៅក្នុងប្រទេសជាង ៣0 ដោយរាប់លាននាក់ទៀតទទួលរងពីផលប៉ះពាល់នៃសង្គ្រាម រួមទាំងការស្លាប់ និងការផ្លាស់ទីលំនៅដោយបង្ខំ។ យ៉ាងណាមិញសេចក្តីសម្រេចនេះបានថ្កោលទោសចំពោះការយកកុមារលើកុមារនៅក្នុងជម្លោះប្រដាប់អាវុធ រួមទាំងការជ្រើសរើសរបស់ពួកគេជាទាហាន និងបានទទួលស្គាល់ផលប៉ះពាល់រយៈពេលវែងនៃការអនុវត្តបែបនេះទៅលើសន្តិភាព និងសន្តិសុខ។

ជាមួយគ្នានេះដែរ នៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចអង្គការសហប្រជាជាតិក៏បានជំរុញឱ្យគ្រប់ភាគីពាក់ព័ន្ធក្នុងជម្លោះប្រដាប់អាវុធ ប្រកាន់ខ្ជាប់នូវច្បាប់អន្តរជាតិ ជាពិសេស អនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ និងអនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិកុមារ ដោយសង្កត់ធ្ងន់លើតម្រូវការការពារកុមារពីអំពើហិង្សា ការចាប់ពង្រត់ និងការប្រើប្រាស់យោធា។ សេចក្តីសម្រេចនេះក៏បានអំពាវនាវឱ្យមានការការពារកុមារក្នុងអំឡុងពេលការចរចាសន្តិភាព រួមនិងការសម្របសម្រួលនៃការផ្តល់ជំនួយមនុស្សធម៌ដោយបញ្ជាក់ពីតួនាទីរបស់អង្គការនានាដូចជា UNICEF និង UNHCR ក្នុងកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងទាំងនេះ។ បន្ថែមពីលើនេះ សេចក្តីសម្រេចនេះបានសង្កត់ធ្ងន់លើសារៈសំខាន់នៃការរំសាយទាហានកុមារ និងបញ្ចូលពួកគេទៅក្នុងសង្គមធម្មតាវិញ ដោយជំរុញឱ្យមានការខិតខំប្រឹងប្រែងផ្នែកនយោបាយដើម្បីបញ្ចប់ការជ្រើសរើស និងការប្រើប្រាស់របស់ពួកគេនៅក្នុងអរិភាព។ បន្ទាប់ពីសេចក្តីសម្រេចលេខ ១២៦១ UNSC បានអនុម័តដំណោះស្រាយបន្ថែមដើម្បីពង្រឹងក្របខ័ណ្ឌការពារកុមារក្នុងជម្លោះប្រដាប់អាវុធ ដែលមានដូចជាសេចក្តីសម្រេចលេខ១៣១៤ ដែលផ្អែកលើសេចក្តីសម្រេចមុនដោយបង្កើតវិធានការគោលដៅបន្ថែមទៀតសម្រាប់ការការពារកុមារ។

[៣៣] សេចក្តីសម្រេចរបស់ក្រុមប្រឹក្សាសន្តិសុខអង្គការសហប្រជាជាតិ ចុះថ្ងៃទី២៦ កក្កដា ២០០៥, គេហទំព័រ https://digitallibrary.un.org/record/278324?ln=en&v=pdf

នៅឆ្នាំ ២០០៥ សេចក្តីសម្រេចលេខ ១៦១២ បានដាក់ចេញនូវយន្តការតាមដាន និងរាយការណ៍ ដើម្បីតាមដានការរំលោភលើកុមារក្នុងជម្លោះប្រដាប់អាវុធ រួមទាំងការជ្រើសរើសទាហានកុមារ ដែលមានសារៈសំខាន់ក្នុងការចងក្រងឯកសារការរំលោភបំពាន និងការធ្វើឱ្យអ្នកបំពានមានការទទួលខុសត្រូវ រួមចំណែកដល់កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែង និងសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិឱ្យកាន់តែទូលំទូលាយ ដើម្បីឈានដល់ការលុបបំបាត់ការកេណ្ឌ និងប្រើប្រាស់ទាហានកុមារនៅលើសកលលោក។[៣៤]

១.៣. ទំនាក់ទំនងឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាម និងជម្លោះប្រដាប់អាវុធ

ឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាម ជាបទល្មើសដែលមានចែងក្នុងមាត្រា៨ នៃលក្ខន្តិកៈទីក្រុងរ៉ូមស្តីពីតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ និងជាការរំលោភបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដល់ច្បាប់មនុស្សធម៌អន្តរជាតិ និងច្បាប់ទំនៀមទម្លាប់អន្តរជាតិអនុវត្តក្នុងពេលមានសង្គ្រាម។ ហេតុនេះហើយបានជា ធាតុផ្សំនៃបទល្មើសក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាមនៃការចាប់យកកុមារមកធ្វើជាទាហានគឺ តម្រូវឱ្យមានការផ្សាភ្ជាប់ទង្វើល្មើស និងបានកើតឡើងនៅក្នុងបរិបទនៃជម្លោះប្រដាប់អាវុធដែលអន្តរជាតិ[៣៥] និងមិនមែនជាលក្ខណៈអន្តរជាតិ។[៣៦]

ហេតុអ្វីបានជាគេត្រូវតែ បញ្ជាក់ (prove) យ៉ាងដូច្នេះ?

ការបញ្ជាក់នេះជាតម្រូវការមួយ ដែលបានចែងនៅក្នុងធាតុផ្សំនៃបទល្មើសរបស់ឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាមក្នុងលក្ខន្តិកៈរបស់តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ។[៣៧] តម្រូវការទំនាក់ទំនង គឺជាធាតុសំខាន់មួយក្នុងការបង្កើតការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌបុគ្គលចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាមក្រោមច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ ព្រោះវាបង្កើតទំនាក់ទំនងរវាងការប្រព្រឹត្តរបស់បុគ្គល ឬក្រុមដែលបានរំលោភលើច្បាប់មនុស្សធម៌អន្តរជាតិ ក្នុងពេលមានសង្គ្រាម។ ការតម្រូវឱ្យបញ្ជាក់យ៉ាងដូចនេះដោយសារតែ ឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាម អាចនឹងកើតឡើងបានក្នុងពេលដែលមានជម្លោះប្រដាប់អាវុធតែប៉ុណ្ណោះ ដែលខុសពីបទល្មើសអន្តរជាតិពីរផ្សេងទៀតគឺ ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍ និងឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ដែលអាចកើតឡើងបានទោះបីជាមិនមានជម្លោះប្រដាប់អាវុធ ដូចជាក្នុងពេលដែលមិនមានសង្គ្រាម តែមានក្រុមមួយបានផ្លាស់ទីកុមារដែលជាក្រុមមួយ ឬ

[៣៤] សេចក្តីសម្រេចរបស់ក្រុមប្រឹក្សាសន្តិសុខអង្គការសហប្រជាជាតិ ចុះថ្ងៃទី២៦ កក្កដា ២០០៥, គេហទំព័រ https://www.refworld.org/legal/resolution/unsc/2005/en/14889

[៣៥] ធាតុផ្សំនៃបទល្មើសរបស់តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ, មាត្រា ៨(២)(ខ)(២៥), ទំព័រ៣១។

[៣៦] ធាតុផ្សំនៃបទល្មើសរបស់តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ, មាត្រា ៨(២)(ង) (៧), ទំព័រ៣៩.

[៣៧] *សូមមើល* រឿងក្តីរដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង ថូម៉ាស លូបាងហ្គា, ២៩ មករា ២០០៧, រឿងក្តីលេខ ICC-01/04-01/06, អត្ថបទទី២៨៦.

ជាតិសាសន៍មួយដែលជិតបានផុតពូជ ទៅក្រុមមួយផ្សេងដោយបង្ខំ ដែលនាំឱ្យពួកគេពេលដឹងក្ដីអាចនឹងភ្លេចជាតិសាសន៍ដើមរបស់ខ្លួនបាន។[៣៨]

ជាការពិតណាស់ យុត្តិសាស្ត្ររបស់តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិក្នុងរឿងក្ដី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង ប៉ែមបា (Bemba Gombo) បានកំណត់ថា ដើម្បីបញ្ជាក់ថាជាឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាម បទល្មើសដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ត្រូវនោះត្រូវតែបានប្រព្រឹត្ត នៅក្នុងបរិបទនិងផ្សាភ្ជាប់ទាក់ទងនឹងជម្លោះប្រដាប់អាវុធ។[៣៩] យ៉ាងណាមិញ បើករណីដែលមិនមានសង្គ្រាមកើតឡើងនោះមិនអាចចោទ ក៏ដូចជាកម្រិតឱ្យបុគ្គលនោះទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌបាននោះទេ។

[៣៨] លក្ខន្តិកៈទីក្រុងរ៉ូមស្ដីពីតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិឆ្នាំ ១៩៩៨, មាត្រា ៦ (ង)។

[៣៩] *សូមមើល* រឿងក្ដីរដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង ប៉ែបបា, ២១ មិនា ២០១៦, រឿងក្ដីលេខ ICC-01/05-01/08, អត្ថបទទី១៤២ និង១៤៣ *រកបានលើគេហទំព័រ* https://www.legal-tools.org/doc/edb0cf/pdf/.

ជំពូកទី២
ការប្រើប្រាស់ទាហានកុមារ
នៅក្នុងសង្គ្រាមជាក់ស្តែង

ជំពូកទី២: ការប្រើប្រាស់ទាហានកុមារនៅក្នុងសង្គ្រាមជាក់ស្តែង

២.១. ទាហានកុមារអំឡុងពេលសង្គ្រាមលោកលើកទី២

២.១.១. ប្រទេសអាឡឺម៉ង់

សង្គ្រាមលោកលើកទី២ បានបង្កវិនាសកម្មយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដល់ពិភពលោកដែលបានបំផ្លាញហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធពាសពេញពិភពលោក។ ជាមួយគ្នានេះដែរ កំឡុងពេលសង្គ្រាមអ៊ីត្លែបានប្រមូលនិងកេណ្ឌយកកុមារមកធ្វើជាទាហានឱ្យខ្លួនដែលត្រូវបានជ្រើសរើសដោយគណបក្សណាស៊ីអាឡឺម៉ង់។[៤០] កុមារទាំងប្រុស ស្រី ដែលរស់នៅក្នុងសង្គមអាឡឺម៉ង់សម័យនោះត្រូវបានកេណ្ឌ និងចាប់បង្ខំឱ្យចូលជាទាហានហើយតម្រូវឱ្យកុមារទាំងនោះត្រូវតែជឿ និងស្មោះស្ម័គ្រលើពួកឃោធាណាស៊ីតែមួយគត់។[៤១] មិនតែប៉ុណ្ណោះ ទាហានក្មេងៗប្រុសស្រីទាំងអស់ត្រូវបានអ៊ីត្លែបណ្តុះឱ្យមានគំនិត ស្អប់ខ្ពើមជនជាតិជ្វីប ជាពិសេសទៅទៀតនោះទាហានកុមារទាំងអស់នេះជាផ្នែកមួយសំខាន់ដែលអាចចោទអាលឺម៉ង់សម្លាប់ជនជាតិជ្វីបជាច្រើនលាននាក់។[៤២]

សូមកត់សម្គាល់ផងដែរថា នៅអាឡឺម៉ង់ជំនាន់នោះ ការចាប់យកកុមារមកធ្វើជាទាហានមាន ការកើតឡើងជាគំហុក ពោលនៅចុងឆ្នាំ១៩៣២ មានចំនួន ១សែននាក់[៤៣] ក្រោយមកចុងឆ្នាំ ១៩៣៣ បានកើនឡើងដល់ ២លាន ៣ សែននាក់ ប៉ុណ្ណោះនៅឆ្នាំ ១៩៤០ ចំនួននេះបានកើនឡើងដល់ ៨លាននាក់។[៤៤]

២.១.២. ប្រទេសជប៉ុន

ជាមួយគ្នានេះដែរ ជប៉ុនក៏ជាតួអង្គមួយដ៏ធំនៅក្នុងសង្គ្រាមលោកលើកទី២ផងដែរ និងបានចុះចាញ់ដោយសារអាមេរិចទម្លាក់គ្រាប់បែកនុយក្លេអ៊ែរ ២ គ្រាប់ទេ ទើបសុខចិត្តចុះចាញ់។ រយៈពេល ៦ឆ្នាំ នៃសង្គ្រាមជប៉ុនបានគ្រប់គ្រងមួយផ្នែកធំនៅអាស៊ី ដោយសារទ័ពរបស់ខ្លួនមានចំនួនច្រើន និងខ្លាំងក្នុងនោះផងដែរក៏មានការចាប់យក កុមារមកធ្វើជាទាហានផងដែរ។ ជាការពិតណាស់ ក្នុងការត្រៀមខ្លួនពីការឈ្លានពានពីក្រុមសម្ព័ន្ធមិត្តទាហានជប៉ុន បានបណ្តុះបណ្តាលក្មេងៗឱ្យត្រៀមប្រយុទ្ធជាមួយក្រុមសម្ព័ន្ធមិត្ត ដែលអាវុធធ្វើមកពី ឬស្សី រួមមានលំពែង កាំបិត មិនតែប៉ុណ្ណោះ កុមារជប៉ុនខ្លះអាយុ១៧ឆ្នាំបានធ្វើជាអ្នកបើកយន្តហោះធ្វើអត្តឃាត

[៤០] *សូមមើល* David Rosen, *Child Soldiers in the Western Imagination*, ២០១៥, ទំព័រ ៧៧។

[៤១] ដូចលេខយោងខាងលើ

[៤២] ដូចលេខយោងខាងលើ

[៤៣] *សូមមើល* H.W. Koch, *The Hitler Youth: Origins and Development 1922-1945*, ២០០០, ទំព័រ៨៩។

[៤៤] *សូមមើល* Stachura, Peter, *Modern Germany: An Encyclopedia of History, People, and Culture 1871-1990*, ១៩៩៨, ទំព័រ៤៧៩។

Kamikaze មកលើក្រុមសម្ព័ន្ធមិត្ត។ ដោយសង្គ្រាមកាន់តែកើនរ ព្រះចៅអធិរាជ ជប៉ុនបានចល័តសិស្សដែលមានអាយុពី១៤-១៧ ឆ្នាំនៅកោះអូគីណាវ៉ា មកចូលរួមធ្វើសង្គ្រាម នៅសមរភូមិអូគីណាវ៉ា (the battle of Okinawa)។

យ៉ាងណាមិញ ដោយសារតែក្រុមសម្ព័ន្ធមិត្តមានកម្លាំងខ្លាំងជាង ជប៉ុនក៏ត្រូវបានបរាជ័យតែទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ក្រោយចាញ់សង្គ្រាមនៅកោះអូគីណាវ៉ា ជប៉ុនបានបង្កើតច្បាប់ថ្មីដែល កម្រិតថាកុមារា និងកុមារីដែលមានអាយុចាប់ពី ១៥ឆ្នាំ ឡើងត្រូវតែមានកាតព្វកិច្ចចូលធ្វើជាទាហាន ដោយគ្មានលក្ខណ្ឌ ហើយបើប្រកែកនិងរត់គេចនឹងត្រូវមានទោស។ តែក្រោយមកច្បាប់នេះមិនត្រូវបានអនុវត្តឱ្យប្រើដើម្បីកុមារនោះទេ ដោយហេតុថាជប៉ុនត្រូវបានចាញ់សង្គ្រាមលោកលើកទី២។

២.២. ទាហានកុមារក្រោយសង្គ្រាមលោកលើកទី២

២.២.១. ក្នុងសតវត្សទី ២០

២.២.១.១. របបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ

របបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ឬភាគច្រើនត្រូវបានគេស្គាល់ថាជារបបខ្មែរក្រហមដែលជារបបកាប់សម្លាប់ប្រជាជនស្លូតត្រង់ស្លាប់អស់ជាងពីរលាននាក់ នៅក្នុងទឹកដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ចាប់ពីថ្ងៃទី ១៧ មេសា ១៩៧៥ ដល់ ៦ មករា ១៩៧៩។ ទាហាននៅក្នុងសម័យកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យត្រូវបានគេដឹងថាមានភាពសាហាវឃោរឃៅដែលសម្លាប់ប្រជាជាតិខ្លួន ដែល ទាហានកាលជំនាន់នោះស្ម័គ្រស្មោះនឹងអង្គការ តែក្នុងនោះក៏មានកុមារបានចូលរួមផងដែរ។ ជាដំបូង ក្រុមខ្មែរក្រហមបានចាត់ទុកកុមារដែលមានវណ្ណៈទាប និងរស់នៅជនបទជាអ្នកបរិសុទ្ធដោយសារតែពួកគេមានភាពស្លូតត្រង់ និងរស់នៅជាមួយក្រុមខ្មែរក្រហមតាំងពីនៅក្នុងព្រៃនិងកុមារមកពីវណ្ណៈទាបនេះជាកម្លាំងស្នូលដែលអនុវត្តបដិវត្តន៍របស់ខ្លួន។[៤៥]

ជាមួយគ្នានេះផងដែរកុមារនៅសម័យខ្មែរក្រហមត្រូវបានអង្គការចាប់យកមកបម្រើការងារជាច្រើនដែលមានដូចជាការឱ្យធ្វើជាទាហាន ធ្វើការធ្ងន់ និងល្បាតជំនួសអង្គការ និងឃ្លាំមើលសត្រូវ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះក៏មានកុមារខ្លះទៀតត្រូវបានអង្គការប្រើឱ្យដើរបង្កប់គ្រាប់មីន និងគ្រាប់បែកដាក់ស្តែងលោកអាគីរ៉ាដែលជាទាហានកុមារ

[៤៥] *សូមមើល* Péter klemensits, Ráchel Czirják, *Child Soldiers in Genocidal Regimes: The Cases of the Khmer Rouge and the Hutu Power*, ២០១៦, ទំព័រ២១៦.

ជំនាន់ខ្មែរក្រហមបានថ្លែងយ៉ាងដូច្នេះ។[៤៦] រួមជាមួយគ្នានេះដែរ កុមារបានប្រើឱ្យធ្វើជាកងឈ្លបដើម្បីយកការអំពីទាហានវៀតណាម រួមទាំងធ្វើជាឈ្លបផ្ទៃក្នុងនៃក្រុមសហករណ៍ផងដែរ។

កុមារជាច្រើនត្រូវបានឱ្យកាន់កាំភ្លើងរួមទាំងបានឱ្យចូលធ្វើជាទាហានជួរមុខ ដើម្បីធ្វើសង្គ្រាមទាំងដែលគ្មានកាយសម្បទាគ្រប់គ្រាប់ និងមិនមានការយល់ដឹងជ្រៅជ្រះ។ បន្ថែមពីលើនេះទៀតនោះ កុមារជាច្រើនបានឱ្យបរិហារ និងសម្លាប់ជនសង្ស័យដែលជាមនុស្សពេញវ័យរួមទាំងឪពុកម្ដាយរបស់ខ្លួនផងដែរ ក្រោយពេលដែលអង្គការបានចាត់ទុកថាជាសត្រូវរបស់អង្គការ។[៤៧]

២.២.១.២. ប្រទេសសៀរ៉ាឡេអូន

សៀរ៉ាឡេអូនជាប្រទេសមួយស្ថិតនៅក្នុងទ្វីបអាហ្វ្រិកខាងលិច និងបានជួបប្រទះនូវសង្គ្រាមស៊ីវិលដែលបានកើតឡើងដោយសារតែមានអំពើពុករលួយ ការជួញដូរត្បូងខុសច្បាប់ ការគ្រប់គ្រងរដ្ឋមិនបានល្អដោយសារតែគិតតែពីផលប្រយោជន៍ខ្លួន ដែលនាំឱ្យមានឱនភាពសេដ្ឋកិច្ច រួមទាំងការបំបិទសិទ្ធិសេរីភាពប្រជាពលរដ្ឋ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះ ក្រោយចូលនិវត្តន៍ ប្រធានាធបតី (Siaka P. Steven) បានតែងតាំង កូនចៅរបស់ខ្លួន ឱ្យជាប្រធានាធិបតីបន្ទាប់ ដើម្បីរួចគេចពីការកាត់ទោសក្រោយមានការមានការប្តូររបបដឹកនាំនយោបាយ[៤៨] ហេតុនេះហើយ បាននាំឱ្យកើតមានសង្គ្រាមស៊ីវិលកាលជំនាន់នោះដែលបានសម្លាប់ប្រជាជនស្លូតត្រង់អស់ប្រមាណជា៧៥,០០០ នាក់ និងបង្ខំឱ្យមានការជម្លាសប្រជាជនជាបង្ខំប្រមាណជា ២លាន ៥សែននាក់ និងភៀសខ្លួនទៅក្រៅទៅតាមព្រំដែនជាង ៦សែននាក់។[៤៩]

ទន្ទឹមនឹងនេះដែរ បដិវត្តន៍រណសិរ្សរួបរួម (Revolutionary United Front [RUF]) បានចាប់បង្ខំ កុមារជាច្រើនពីគ្រួសារមកចូលបម្រើឱ្យកងទ័ពរបស់ខ្លួនដោយកេណ្ឌ និងប្រើឱ្យកុមារទាំងអស់នោះ ចូលរួមក្នុងការប្រយុទ្ធក្នុងសង្គ្រាម កាប់សម្លាប់ប្រជាជនស្លូតត្រង់ យកមកឱ្យការពារតំបន់រុករកត្បូងមានតម្លៃ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះ សម្រាប់កុមារីវិញត្រូវបានចាប់យកមកបម្រើផ្លូវភេទជូនទាហានប្រុសៗ។ ជាមួយគ្នានេះដែរ ភាគច្រើននៃទាហាន

---

[៤៦] *សូមមើល* Asia Society, *The Incredible Journey of Aki Ra, Former Child Soldier*, 13 តុលា 2009; *រកបានលើគេហទំព័រ* https://asiasociety.org/incredible-journey-aki-ra-former-child-soldier.

[៤៧] *សូមមើល* OpenLearn, ១១ មិថុនា ២០២៤ *រកបានលើគេហទំព័រ* https://www.open.edu/openlearn/society-politics-law/children-and-violence-introductory-international-and-interdisciplinary-approach/content-section-4.3.2

[៤៨] *សូមមើល* George Klay Kie, *Civilians and Civil Wars in Africa: The Cases of Liberia, Sierra Leone, and Côte D'Ivoire*, Peace Research, ២០១៦, ទំព័រ២១៤ *រកបានលើគេហទំព័រ* https://www.jstor.org/stable/2638262.

[៤៩] ដូចលេខយោងខាងលើ, ទំព័រ២១៥

កុមារទាំងនេះមានអាយុចន្លោះចាប់ពី៨ដល់១៤ឆ្នាំ[៥០] ត្រូវបានគេបង្ខំឱ្យប្រើសារធាតុញៀនមុនពេលមានប្រតិបត្តិការ ដើម្បីធ្វើឱ្យកុមារទាំងនោះហ៊ានសម្លាប់មនុស្សស្លូតត្រង់រួមទាំងអាចភ្លេចឪពុកម្តាយបង្កើតរបស់ខ្លួនបានផងដែរ។[៥១]

បន្ថែមពីលើនេះទៀតនោះ កុមារីមួយចំនួនបានរងការបំពានផ្លូវភេទយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ តួយ៉ាងអតីតទាហានកុមារបានផ្តល់ការសម្ភាសន៍ជាអនាមិក ថា "*មេបញ្ជាការរបស់ខ្ញុំបានចាប់ក្មេងស្រីជំទង់ម្នាក់ ជាមួយនឹងប្អូនស្រីតូច (ទារក) និងម្តាយរបស់នាង។ គាត់បានបាញ់ម្តាយ និងប្អូនតូចរបស់នាងស្លាប់ ហើយគាត់បានទុកក្មេងស្រីជំទង់នោះឱ្យនៅរស់ ប៉ុន្តែគាត់បានប្រាប់នាងឱ្យដោះសំលៀកបំពាក់ចេញ ហើយគាត់រំលោភនាងតែម្តង*"។[៥២]

មិនតែប៉ុណ្ណោះ ការកេណ្ឌយកកុមារមកធ្វើជាទាហានកុមារនេះទៀតសោត ត្រូវបានតុលាការសម្រាប់ប្រទេសសៀរ៉ាឡេអូន ("Special Court for Sierra Leone") ចាត់ទុកថាជាច្បាប់ទំនៀមទម្លាប់អន្តរជាតិដែលមានចែងនៅត្រង់មាត្រា ៣៨ នៃលក្ខន្តិកៈតុលាការយុត្តិធម៌ អន្តរជាតិ។[៥៣] ក្នុងនោះដែរ តុលាការសម្រាប់ប្រទេសសៀរ៉ាឡេអូនបានសម្គាល់ថា មុនឆ្នាំ ១៩៩៦ មានប្រទេស ១៨៥ បានផ្តល់សច្ចាប័នលើអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ ដូចនេះវា បានបំពេញនូវធាតុផ្សំពីរគឺ ការអនុវត្តទូទៅ (State practice) និងការទទួលស្គាល់ដូចជាច្បាប់ (Opinio juris) ដោយមិនគិតពីប្រភេទនៃជម្លោះប្រដាប់អាវុធទោះបីជាអន្តរជាតិក្តី ឬមិនមែនអន្តរជាតិក្តី។[៥៤] ដូចនេះទោះបីជាប្រទេសសៀរ៉ាឡេអូនមិនមែនជាសមាជិកក្តី និងមួយវិញទៀតនិយាយជាសកលទោះបីជារដ្ឋដែលបានកេណ្ឌ និងចាប់យកកុមារមិនបានផ្តល់សច្ចាប័នលើអនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិកុមារ និងអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវឆ្នាំ១៩៤៩ក្តីក៏វិធានហាមប្រាមមិនឱ្យកេណ្ឌ និងប្រើប្រាស់កុមារនៅតែអាចអនុវត្តបានផងដែរ។

---

[៥០] *សូមមើល* Alfred Zack-Williams, *Child Soldiers in the Civil War in Sierra Leone*, ២០០១, ទំព័រ ៧៤; *រកបានលើគេហទំព័រ* https://www.jstor.org/stable/4006694.

[៥១] *សូមមើល* Jacob Vellaccio, *The Revolutionary United Front and Child Soldiers During Sierra Leone's Civil War*, Thesis Report, Kansas, ២០១៥, ទំព័រ៦៥.

[៥២] *សូមមើល* Myriam Denov, *Coping with the trauma of war: Former child soldiers in post-conflict Sierra Leone*, 2010, ទំព័រ ៧៩៤ *រកបានលើគេហទំព័រ* https://doi.org/10.1177/0020872809358400.

[៥៣] លក្ខន្តិកៈតុលាការយុត្តិធម៌អន្តរជាតិ, មាត្រា ៣៨។

[៥៤] *សូមមើល* តុលាការសម្រាប់សៅ៉ាឡេអូន ក្នុងរឿងក្តីរដ្ឋអាជ្ញា តទល់ជាមួយនឹង សេម ហ៊ីងណា ណរម៉េន (Sam Hinga Norman), ថ្ងៃទី៣១ មេសា ២០០៤, អត្ថបទទី១៨។

២.២.១.៣. ប្រទេសអ៊ូហ្កាន់ដា

នៅចុងទសវត្សរ៍ឆ្នាំ ១៩៨០ មានក្រុម Lord's Resistance Army (LRA) បានបង្កើតឡើងក្នុងគោលបំណងបះបោរប្រឆាំងនឹងរដ្ឋាភិបាលអ៊ូហ្កាន់ដា អស្ថិរភាពនយោបាយ និងភាពតានតឹងក្នុងតំបន់បន្ទាប់ពីការឡើងកាន់អំណាចរបស់ប្រធានាធិបតី Yoweri Museveni ក្នុងឆ្នាំ ១៩៨៦ ដោយសំបូរដោយអំពើពុករលួយ ការរំលោភសិទ្ធិមនុស្ស។ ក្នុងនោះដែរ ក្រុម LRA ត្រូវបានដឹកនាំដោយ Joseph Kony និងក្នុងសកម្មភាពដឹកនាំរបស់គាត់ដើម្បីប្រឆាំងនឹងកងទ័ពរដ្ឋាភិបាលអ៊ូហ្កាន់ដា គាត់បានចាប់យកកុមារមកធ្វើជាទាហានដើម្បីធ្វើជាទាហានជំនួយ។ ក្នុងរយៈពេល ១៦ឆ្នាំ ពោលគឺចាប់ពីឆ្នាំ ១៩៨៨ ដល់ ២០០៤ ក្រុមរបស់លោក Joseph Kony បានចាប់កុមារអ៊ូហ្កាន់ដា ជាង ៣០,០០០នាក់ មកធ្វើជាទាហានកុមារនៅសាលារៀន[៥៥] និងបានទៅចាប់យកដល់ក្នុងផ្ទះរួមទាំងសម្លាប់ឪពុកម្តាយកុមារផងដែរ។[៥៦]

កុមារទាំងនេះត្រូវបានទទួលការហ្វឹកហ្វឺន និងលត់ដំខាងយោធា ពង្វក់ឥតយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ និងត្រូវបានបង្ខំឱ្យប្រព្រឹត្តអំពើហឹង្សាលើជនស្លូតត្រង់។ ក្មេងស្រីត្រូវបានបង្ខំឱ្យរៀបការ និងបង្កើតកូន ខណៈដែលក្មេងប្រុសបានឱ្យធ្វើជាទាហានជួរមុខ។ ជាមួយគ្នានេះដែរ អំពើហឹង្សាកើតឡើងឥតឈប់ឈរ ជាក់ស្តែងនៅពេលដែលកុមារបំពេញការងាររបស់ខ្លួនមិនបានល្អ ពួកគេត្រូវបានគេចាប់ចងវាយនឹងរំពាត់រហូតដល់ស្លាប់។[៥៧] ទន្ទឹមនឹងការពង្វក់និងការគំរាមកំហែងនេះហើយធ្វើឱ្យកុមារហ៊ានសម្លាប់ឪពុកម្តាយ និងសាច់ញាតិរបស់ខ្លួន។

ក្រោយបន្ទាប់ពីលោក Joseph Kony ត្រូវបានតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិចេញដីការបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួននៅថ្ងៃទី៨ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៥[៥៨] មានកុមារជាច្រើនត្រូវបានឱ្យចូលក្នុងសង្គមវិញ ដោយខ្លះបានរងខាងផ្លូវវិបត្តិស្មារតី និងត្រូវបានយកមកស្តារនីតិសម្បទា។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ កុមារដែលធ្លាប់ត្រូវបានគេចាប់

---

[៥៥] *សូមមើលគេហទំព័រ* https://worldhelp.net/the-tragic-history-of-ugandas-child-soldiers/; *សូមមើលគេហទំព័រ* https://borgenproject.org/child-soldiers-in-uganda-history-facts/

[៥៦] *សូមមើល* Elias Biryabarema, *You chop her: Ugandan recalls brutal upbringing as LRA child soldier*, ថ្ងៃទី៤ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០២១, *រកបានលើគេហទំព័រ* https://www.reuters.com/article/world/you-chop-her-ugandan-recalls-brutal-upbringing-as-lra-child-soldier-idUSKBN2A4240/.

[៥៧] *សូមមើលគេហទំព័រ* https://smallwarsjournal.com/jrnl/art/youth-lost-ugandan-child-soldiers-in-the-lord%E2%80%99s-resistance-army

[៥៨] តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ រឿងក្តីរវាងរដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង ចូសែប កូនី, ដីការសម្រេចឱ្យចាប់ខ្លួនចុះថ្ងៃទី ៨ កក្កដា ២០០៥ *រកបានលើគេហទំព័រ* https://www.icc-cpi.int/court-record/icc-02/04-01/05-53.

យកមកធ្វើជាទាហានភាគច្រើនមាន ជំងឺស្រ្តេសក្រោយការប៉ះទង្គិចផ្លូវចិត្ត (PTSD) ធ្ងន់ធ្ងរ និងជំងឺបាក់ទឹកចិត្ត ដោយសារហេតុថាអាក្រក់ដែលពួកគេបានជួបអំឡុងពេលនៅធ្វើជាទាហានកុមារ។

អង្គការ UNICEF និងអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលផ្សេងទៀតដូចជា Invisible Children និង World Help បានជួយជ្រុមជ្រែង ការពារកុមារនៅភាគខាងជើងប្រទេសអ៊ូហ្គង់ដា ដែលបានផ្តល់ការអប់រំ និងសេវាថែទាំសុខភាព និងគាំទ្រធ្វើសមាហរកម្មអតីតទាហានកុមារចូលក្នុងសង្គមឡើងវិញ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះ ដើម្បីសម្រួលអតីតទាហានកុមារក្នុងការចូលក្នុងសង្គមវិញ កិច្ចព្រមព្រៀងសន្តិភាពស្តីពីការលើកលែងទោសមួយត្រូវបានបង្កើតឡើង ដោយផ្តល់ការលើកលែងទោសដល់ទាហានកុមារ។[៥៩]

២.២.២. ដើមសតវត្សទី ២១

២.២.២.១. សាធារណៈរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យកុងហ្គោ

សាធារណៈរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យកុងហ្គោ ជារដ្ឋមួយនៅក្នុងទ្វីបអាហ្វ្រិក ដែលមានភាពវឹកវរ តាំងពីក្រោយទទួលបានឯករាជ្យ ហើយ ៣ទសវត្សចុងក្រោយនេះប្រទេសនេះបានជួប ប្រទះនូវផលប៉ះពាល់ និងវិនាសកម្មយ៉ាងខ្លាំងដែលក្នុងនោះមានប្រជាជនជាង ៥លាន នាក់បានស្លាប់ ដែលត្រូវបានគេហៅម្យ៉ាងទៀតថាជាសង្រ្គាមលោកនៅទ្វីបអាហ្វ្រិក។[៦០] យ៉ាងណាមិញ ចាប់តាំងពីឆ្នាំ២០០៣ មកកុមារដែលរស់នៅប្រទេសនេះតែងតែត្រូវបាន ក្រុមឧទ្ទាមបានកេណ្ឌមកធ្វើជាកងកម្លាំងបម្រើឱ្យខ្លួន និងការពារមេក្រុមនោះទៅវិញដែលភាគច្រើននៅភាគខាងកើតប្រទេស។[៦១]

គួររំលឹកផងដែរថា សាធារណៈរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យកុងហ្គោបានផ្តល់សច្ចាប័នលើពិធីសារជម្រើសទី១ នៃអនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិកុមារ ស្តីពីការចូលរួមរបស់កុមារក្នុងជម្លោះប្រដាប់អាវុធតាំងពីឆ្នាំ ២០០១ តែការអនុវត្តច្បាប់នៅក្នុងប្រទេសមិនមានការរីកចម្រើននោះទេ ផ្ទុយទៅវិញមានតែការកេណ្ឌយកកុមារដែល មានអាយុក្រោម ១០

[៥៩] គេហទំព័ររបស់ គណៈកម្មការកាកបាទក្រហមអន្តរជាតិ (International Committee of the Red Cross), National Practice, Uganda, The Amnesty Act, ២០០០, *រកបានលើគេហទំព័រ* https://ihl-databases.icrc.org/en/national-practice/amnesty-act-2000-0.

[៦០] *គេហទំព័រ* Global Conflict Tracker, *Conflict in the Democratic Republic of Congo*, By the Center for Preventive Action, 20 June 2024, ចូលទស្សនា ២៦ មិថុនា ២០២៤ *រកបានលើគេហទំព័រ* https://www.cfr.org/global-conflict-tracker/conflict/violence-democratic-republic-congo.

[៦១] *សូមមើលគេហទំព័រ* https://www.warchild.net/documents/58/Tug-Of-War_Children_in_Armed_Groups_in_DRC.pdf.

ឆ្នាំ។ បើតាមការចុះផ្សាយរបស់ WITNESS[៦២] កុមារដែលមានអាយុត្រឹមតែ៦ឆ្នាំ ជារឿយៗត្រូវបានការចាប់យកមកធ្វើជាទាហាននិងបង្ហាត់បង្រៀនឱ្យចេះកាន់កាំភ្លើងនិងអាចសម្លាប់មនុស្សបាន។

ជាមួយគ្នានេះដែរ កុមារដែលត្រូវបានចាប់យកមកភាគច្រើនត្រូវបានគេបង្ខំឱ្យទៅធ្វើជាចារកិច្ច ឬអ្នកនាំសារសម្រាប់ក្រុមប្រដាប់អាវុធ ដោយសារពួកគេមិនងាយនឹងមានគេចាប់អារម្មណ៍ និងមានសមត្ថភាពក្នុងការផ្លាស់ទីដោយមិនមាននរណាកត់សម្គាល់ ដែលជាហេតុនាំឱ្យពួកគេប្រមូលការណ៍សម្ងាត់ និងចូលទៅក្នុងជំរុំសត្រូវដោយមិនមានការសង្ស័យ។ ទន្ទឹមនឹងនេះទៀតនោះ កុមារជាច្រើនត្រូវទទួលរងនូវពលកម្មដោយបង្ខំដែលអាចរួមបញ្ចូលការកាន់ឧបករណ៍ធុនធ្ងន់ បំពេញការងារដឹកជញ្ជូន ឬធ្វើការនៅក្នុងអណ្តូងរ៉ែដែលសម្បូរទៅដោយសារធាតុរ៉ែ និងមិនមានខ្យល់អុកស៊ីសែនគ្រប់គ្រាន់។ មួយវិញដែរ ការរំលោភបំពានផ្លូវភេទគឺជាបញ្ហាមួយផ្សេងទៀតនៅកុងហ្គោ ជាពិសេសក្មេងស្រីៗត្រូវបានគេសម្គាល់ឃើញថាងាយរងគ្រោះ ដែលត្រូវបានឱ្យធ្វើជាទាសករផ្លូវភេទ។ ក្រុមប្រដាប់អាវុធតែងតែប្រើអំពើហិង្សាចាប់ពង្រត់ក្មេងស្រី និងបង្ខំពួកគេឱ្យបម្រើផ្លូវភេទ។ ការណ៍នេះបានបន្សល់ទុកនូវការប៉ះពាល់ដល់ផ្លូវចិត្តយ៉ាងខ្លាំង ហើយអាចនាំទៅរកការមានផ្ទៃពោះដែលមិនចង់បាន ការឆ្លងជំងឺកាមរោគ និងការមាក់ងាយក្នុងសង្គមនៅពេលពួកគេត្រឡប់ទៅក្នុងសង្គមធម្មតាវិញ។

យ៉ាងណាមិញ ក្នុងរឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Thomas Lubanga កាលពីឆ្នាំ ២០០៦ តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិបានចេញដីកាបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួន Thomas Lubanga ដែលបានប្រព្រឹត្តនូវបទល្មើសនៃការចាប់យកកុមារមកចូលរួមក្នុងកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធដែលបានប្រព្រឹត្តនៅចន្លោះ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០២ ដល់ ខែធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៣។[៦៣] នៅថ្ងៃទី១០ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១២ គាត់ត្រូវបានតុលាការសម្រេចកាត់ទោសជាប់ពន្ធនាគារចំនួន ១៤ ឆ្នាំ ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មនៃការចាប់យកកុមារ រួមនិងបទល្មើសផ្សេងៗទៀត ដែលត្រូវបានបញ្ជូនមកកាន់ប្រទេសរបស់គាត់ដើម្បីអនុវត្តទោស។[៦៤]

[៦២] *សូមមើលគេហទំព័រ* https://www.witness.org/portfolio_page/protecting-child-soldiers-democratic-republic-congo/

[៦៣] តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ រឿងក្តីរដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹងថូម៉ាស លូបាងហ្គា, ដីកាបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួនចុះថ្ងៃទី ១០ កុម្ភៈ ២០០៦, ទំព័រ៣; *រកបានលើគេហទំព័រ* https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/CourtRecords/CR2006_02234.PDF.

[៦៤] តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ រឿងក្តីរដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹងថូម៉ាស លូបាងហ្គា, កក្កដា ២០២១; *រកបានលើគេហទំព័រ* https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/CaseInformationSheets/LubangaEng.pdf.

២.២.២.២. ប្រទេសយេម៉ែន

នៅប្រទេសយេម៉ែន កុមារងាយរងគ្រោះនិងបានប្រឈមនឹងការចាប់យកមកធ្វើជាទាហានចាប់តាំងពីឆ្នាំ២០០៤ តែក្រោយមកមានការកើតឡើងយ៉ាងគួរឱ្យកត់សម្គាល់ក្រោយពេលដែលក្រុម Houthi បានធ្វើរដ្ឋប្រហាររដ្ឋាភិបាលស្របច្បាប់នៅឆ្នាំ២០១៤។ ចាប់តាំងពីក្រោយរដ្ឋប្រហារនេះមក ក្រុមឧទ្ទាមដែលបានដឹកនាំប្រទេសបានចាប់យកកុមារជាច្រើនមកធ្វើជាទាហានរបស់ខ្លួន ដើម្បីឱ្យកុមារទាំងនោះប្រយុទ្ធជាមួយក្រុមសត្រូវ ដែលមានទំនោរទៅរករដ្ឋាភិបាលយេម៉ែន ដោយហេតុថាស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ចនៅប្រទេសយេម៉ែនមិនសូវល្អ ភាពក្រីក្រនៅក្នុងសង្គម កុមារងាយស្រួលក្នុងការលួងលោម។ ត្រឹមចុងឆ្នាំ២០២២ អង្គការ UNICEF បានប៉ាន់ប្រមាណថាកុមារជា ៣៩៩៥នាក់ ត្រូវបានយកមកចូលរួមក្នុងជម្លោះប្រដាប់អាវុធ រួមទាំងរបួសនិងស្លាប់ជិត ១០០០០នាក់។[៦៥]

ថ្មីៗនេះ កាលសង្គ្រាមនៅហ្គាសាបានផ្ទុះឡើង នៅថ្ងៃទី៧ ខែតុលា ឆ្នាំ២០២៣ ក្រុម Houthi បានបន្តការយកកុមារមកចូលក្នុងជម្លោះប្រដាប់អាវុធដោយបានប្រកាសជាសាធារណៈថានឹងជួយប៉ាលេស្ទីន ដែលក្នុងនោះមានកុមាររាប់ពាន់នាក់ត្រូវបានគេដាក់បញ្ចូកជាទាហានដើម្បីចូលធ្វើសង្គ្រាម។ បន្ថែមពីលើនេះទៀតនោះ Human Rights Watch បានបន្ថែមថា កុមារដែលបានកេណ្ឌមកធ្វើជាទាហាននោះមានអាយុក្រោម ១៨ឆ្នាំច្រើននិងខ្លះមានអាយុត្រឹមតែ១៣ឆ្នាំនោះទេ។[៦៦] យ៉ាងណាមិញក្រៅពីការចូលធ្វើជាទាហានជួរមុខនៅក្នុងជម្លោះប្រដាប់អាវុធ កុមារក៏ត្រូវបានបង្ខំឱ្យបម្រើក្នុងផ្នែកផ្សេងៗទៀតដូចជា អ្នកនាំសារ អ្នកបង្កប់គ្រាប់មីនដែលតួនាទីនេះអាចបង្កគ្រោះថ្នាក់ដល់ពួកគេដោយហេតុថាពេលខ្លះអាចត្រូវគេចាប់បាននិងធ្វើទារុណកម្ម និងអំពើហឹង្សាផ្សេងៗ។[៦៧]

២.២.២.៣. ប្រទេសស៊ូដង់ខាងត្បូង

ស៊ូដង់ខាងត្បូងជាប្រទេសដែលទើបនឹងទទួលបានឯករាជ្យពីស៊ូដង់ ជាប្រទេសថ្មីនៅឆ្នាំ ២០១១ នេះទេដែលមុននោះប្រទេសទាំងពីរនេះធ្លាប់មានសង្គ្រាមស៊ីវិលជាមួយគ្នាដោយសារតែមានបញ្ហាជាតិសាសន៍

---

[៦៥] *សូមមើលគេហទំព័រ* https://www.unicef.org/mena/press-releases/more-11000-children-killed-or-injured-yemen

[៦៦] *សូមមើលគេហទំព័រ* https://www.hrw.org/news/2024/02/13/yemen-houthis-recruit-more-child-soldiers-october-7

[៦៧] *សូមមើលគេហទំព័រ* Amnesty International, *Yemen: Huthi forces recruiting child soldiers for front-line combat*, ថ្ងៃទី ២៨ កុម្ភៈ ២០១៧, *រកបានលើគេហទំព័រ* https://www.amnesty.org/en/latest/press-release/2017/02/yemen-huthi-forces-recruiting-child-soldiers-for-front-line-combat/.

និងបរិបទ នៃការដឹកនាំប្រទេសខុសគ្នារវាងស៊ូដង់ខាងត្បូង និងស៊ូដង់។ ជាមួយគ្នានេះដែរ កុមារត្រូវបានគេសម្គាល់ឃើញ ថាបានចូលរួមយ៉ាងសកម្មនៅក្នុងជម្លោះប្រដាប់អាវុធនៅស៊ូដង់ខាងត្បូងប្រមាណជា ១៩០០០ នាក់ នៅឆ្នាំ ២០១៣ ដែលចំនួននេះច្រើន ដែលបានប៉ាន់ប្រមាណដោយក្រសួងការបរទេសសហរដ្ឋអាមេរិក។[៦៨] សូមកត់ សម្គាល់ផងដែរថា ស៊ូដង់ខាងត្បូងក៏មានច្បាប់ស្ដីពីហាមប្រាមមិនឱ្យយកកុមារមកចូលក្នុងការធ្វើសង្គ្រាមផងដែរ ពោលគឺ កុមារគ្រប់រូបដែលមានអាយុក្រោម ១៨ ឆ្នាំមិនត្រូវបានតម្រូវឱ្យបម្រើក្នុងជួរកងទ័ពទេ តែការអនុវត្តមិន សូវមានប្រសិទ្ធិភាពទេដោយសារតែប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ និងស្ថានភាពសង្គ្រាមនៅតែរីករាល។

ជាក់ស្តែង របាយការណ៍របស់ Human Rights Watch[៦៩] បានបញ្ជាក់ថាមិនមែនត្រឹមតែក្រុមឧទ្ទាមទេ ដែលបានប្រើកុមារមកធ្វើជាទាហានក្នុងនោះដែរ ខាងរដ្ឋាភិបាលក៏បានយកកុមារមកធ្វើជាទាហាន ដើម្បីជួយធ្វើសង្គ្រាមផងដែរ។ កុមារដែលរស់នៅជនបទ និងរស់នៅក្រៅតំបន់ការពារសន្តិសុខរបស់កងរក្សាសន្តិសុខរបស់ អង្គការសហប្រជាតិ តែងតែត្រូវបានគេបង្ខំឱ្យចូលធ្វើទាហាន និងបើមិនធ្វើតាមពួកគេនឹងបានគេធ្វើបាប ដូចជា ត្រូវបានគេវាយធ្វើបាប និងអំពើទារុណកម្មផ្សេងទៀត។

ក្នុងនោះដែរ កុមារដែលត្រូវបានចាប់យកមកធ្វើជាទាហានដែល ពួកគេបាននិយាយថា ពួកគេរស់នៅរាប់ខែដោយមិនមានអាហារគ្រប់គ្រាន់ ឆ្ងាយពីគ្រួសារ ហើយត្រូវបានគេបោះចូលទៅក្នុងការប្រយុទ្ធគ្នាដោយកាំភ្លើងដ៏គួរឱ្យភ័យខ្លាច ដែលពួកគេបានរងរបួស និងបានឃើញមិត្តភក្តិដែលបានចូលរួមធ្វើទាហានជាមួយគ្នាត្រូវបានសម្លាប់។ រហូតមកដល់ពេលនេះ បុគ្គលដែលជាមេបញ្ជាការមិនទាន់ត្រូវបានកាត់ទោសនោះទេ តែក៏បានការទទួចពីប្រជាជន និងអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលឱ្យមានការបង្កើត Hybrid Court ដើម្បីកាត់ទោសលក្ខណៈជាអន្តរជាតិផងដែរ។[៧០]

---

[៦៨] *សូមមើល* របាយការណ៍របស់ក្រសួងការបរទេសហរដ្ឋអាមេរិចឆ្នាំ២០១៨ *រកបានលើគេហទំព័រ* https://www.state.gov/reports/2018-country-reports-on-human-rights-practices/south-sudan/.

[៦៩] *សូមមើលគេហទំព័រ* https://www.hrw.org/news/2015/12/14/south-sudan-terrifying-lives-child-soldiers

[៧០] *សូមមើលគេហទំព័រ* https://www.hrw.org/news/2015/12/14/south-sudan-terrifying-lives-child-soldiers

២.៣. ផលវិបាក

២.៣.១. ផលវិបាកដោយផ្ទាល់

អតីតទាហានកុមារក្រោយពេលត្រឡប់មកចូលក្នុងសង្គមវិញរមែងតែងតែជួបប្រទះនូវផលវិបាកដោយផ្ទាល់ដូចជា៖

១. គ្រោះថ្នាក់ដល់រាងកាយ៖ ភាគច្រើននៃអតីតទាហានកុមារតែងតែមានគ្រោះថ្នាក់ដល់រូបរាងកាយ ដោយហេតុថា ក្នុងពេលដែលជាទាហានត្រូវបានមេបញ្ជាការប្រើឱ្យធ្វើជាទាហានជួរមុខ និងរបួសដោយគ្រាប់កាំភ្លើង របួសគ្រាប់ផ្លោង និងការជាន់មីនជាដើម។ ជាមួយគ្នានេះដែរ ពួកគេពេលខ្លះក៏ជួបការធ្វើទារុណកម្មដើម្បីសួរចម្លើយ ដោយហេតុថាពួកគេត្រូវបានគេប្រើឱ្យមកស៊ើបការពីក្រុមមួយទៅឱ្យក្រុមមួយផ្សេងទៀត។

២. បាត់បង់ការរៀនសូត្រ៖ កុមារត្រូវបានគេយកមកធ្វើជាទាហានទាំងដែលខ្លួននៅក្មេង ដែលជាវ័យត្រូវក្រេបយកចំណេះដឹង តែផ្ទុយមកវិញត្រូវចូលរួមក្នុងជម្លោះប្រដាប់អាវុធ ដែលខកខានក្នុងការរៀនសូត្រ និងសេវាដទៃទៀតដែលសង្គមផ្តល់ឱ្យ ដែលអាចជះឥទ្ធិពលដល់អនាគតរបស់ពួកគេ។

៣. ការមាក់ងាយ និងការរើសអើង ក្រោយពេលត្រឡប់ចូលក្នុងសង្គមវិញ៖ នេះជាបញ្ហាមួយដែលបានកើតឡើងមកលើទាហានកុមារណាដែលត្រូវបានគេបញ្ជាឱ្យសម្លាប់ និងធ្វើបានអ្នកដទៃ ដោយហេតុថាជនដែលត្រូវបានអតីតទាហាននោះធ្វើបាន និងមានការស្អប់ខ្ពើម ពីព្រោះតែអំពើដែលអតីតទាហាននោះធ្វើមកលើខ្លួន ទោះបីជាអតីតទាហាននោះធ្វើតាមការបញ្ជាក៏ដោយ។ មួយវិញទៀត គឺបញ្ហាបុគ្គលខ្លួនឯង សំអាងន័យថាខ្លួនធ្លាប់បានសម្លាប់ និងធ្វើបានប្រជាជនស្លូតត្រង់ នាំឱ្យមានការគិតថាអារម្មណ៍ថាឯកោ និងដាច់ឆ្ងាយពីមិត្តភក្តិ និងសហគមន៍របស់ពួកគេ។

៤. អំពើហឹង្សាបន្ត៖ ការកើតឡើងបន្តនេះកើតឡើងក្រោយពេលដែលកុមារបានរងការប៉ះពាល់ផ្លូវចិត្តយ៉ាងខ្លាំង។ ការប៉ះពាល់ផ្លូវចិត្តនេះអាចលេចចេញពីរបរិបទ ដែលបរិបទទី១ពួកគេភ្លាច និងមិនហ៊ានចូលក្នុងសង្គម និងបរិបទទី២គឺ ពួកគេអាចអាចនឹងមានគំនិតប្រព្រឹត្តនូវអំពើដូចគ្នានេះដែរ។ ជាក់ស្តែង Domonic Ongwen គាត់ត្រូវបានចាប់ធ្វើជាទាហាននៅពេលដែលគាត់ដើរទៅសាលារៀននៅឆ្នាំ ១៩៨៨ ក្នុងចន្លោះអាយុ ៩ ទៅ ១៤ឆ្នាំ។ Domonic Ongwen បានព្យាយាមរត់គេចខ្លួន ប៉ុន្តែត្រូវបានចាប់ខ្លួន និងទទួលទណ្ឌកម្មយ៉ាងឃោរឃៅ រួមទាំងត្រូវបានបង្ខំឱ្យកាត់ស្បែកអ្នកជាប់ឃុំម្នាក់ទៀត ជាការ

ព្រមានប្រឆាំងនឹងការប៉ុនប៉ងរត់គេច។[៧១] ក្រោយពីបានចូលជាទាហានកុមារ គាត់មិនមកចូលក្នុងសង្គមធ្វើជាជាធម្មតា តែផ្ទុយទៅវិញគាត់បានធ្វើជាទាហាន ដែលគាត់បានក្លាយជាមេបញ្ជាការនៃកងពលតូច Sinia ដែលជាកងពលតូចមួយក្នុងចំណោមកងពលតូចទាំងបួនរបស់ LRA ហើយបានដឹកនាំការវាយប្រហារជាច្រើនប្រឆាំងនឹងប្រជាជនស៊ីវិល និងប្រជាជនផ្លាស់ទីលំនៅ។ ក្នុងអំឡុងពេលនៃការវាយប្រហារទាំងនេះ មានករណីឃាតកម្ម ការប្លន់ ការរំលោភសេពសន្ថវៈ (បណ្តាលឱ្យមានផ្ទៃពោះដោយបង្ខំ) និងឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាមផ្សេងទៀត។[៧២]

៥. ការប៉ះពាល់ដល់សុខភាព៖ ទាហានកុមារភាគច្រើនរស់នៅក្នុងជំរុំដែលដែលគ្មានអនាម័យ ដែលបង្កើនភាពងាយរងគ្រោះរបស់ពួកគេចំពោះជំងឺឆ្លង។ ដូចគ្នានេះដែរ កង្វះទឹកស្អាត អនាម័យមិនគ្រប់គ្រាន់ នាំឱ្យមានជំងឺដូចជា ជំងឺគ្រុនចាញ់ ជំងឺអាសន្នរោគ និងការឆ្លងមេរោគផ្លូវដង្ហើម។ កង្វះអាហារូបត្ថម្ភ ដែលជារឿងធម្មតាក្នុងចំណោមកុមារនៅក្នុងតំបន់ជម្លោះ ធ្វើឱ្យប្រព័ន្ធភាពស៊ាំរបស់ពួកគេចុះខ្សោយ ធ្វើឱ្យពួកគេងាយនឹងកើតជំងឺទាំងនេះ។ យ៉ាងណាមិញ នៅក្នុងជម្លោះខ្លះទាហានកុមារត្រូវបានបង្ខិតបង្ខំឱ្យប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀន ដើម្បីធ្វើឱ្យពួកគេហ៊ានក្នុងការប្រយុទ្ធឬធ្វើឱ្យបាត់ការឈឺចាប់។[៧៣] មួយវិញទៀតចំពោះទាហានកុមារស្រីៗ ដែលងាយរងគ្រោះដោយអំពើហិង្សាផ្លូវភេទ ដែលអាចបណ្តាលឱ្យមានផ្ទៃពោះដោយការមិនចង់បាន ការកើតជំងឺអេដស៍ និងជំងឺកាមរោគផ្សេងទៀត។[៧៤]

២.៣.២. ផលវិបាកដោយប្រយោល

ទន្ទឹមនឹងការប៉ះពាល់ដោយផ្ទាល់ ក៏មានការប៉ះពាល់ដោយប្រយោលមកលើកុមារផងដែររួមមាន៖

១. របួសផ្លូវចិត្ត៖ សង្គ្រាមជាព្រឹត្តិការណ៍មួយដ៏អាក្រក់និងជិតដាមក្នុងអារម្មណ៍ ជាមួយគ្នានេះដែរអតីតទាហានកុមារតែងតែជួបនូវបញ្ហានេះ មានពេលខ្លះពួកគេបានឃើញនូវអំពើឃោរឃៅដែលមេបញ្ជាការ

---

[៧១] *សូមមើល* Daniel Bernard, *From Child Abductee to Rebel Commander: The Story Of Uganda's Dominic Ongwen*, ថ្ងៃទី៩ ខែមិនា ឆ្នាំ ២០២១ *រកបានលើគេហទំព័រ* https://humanglemedia.com/from-child-abductee-to-rebel-commander-the-story-of-ugandas-dominic-ongwen/.

[៧២] ដូចលេខយោងខាងលើ; *សូមមើល* Mark Kersten, *The Life and Times of Dominic Ongwen, Child Soldier and LRA Commander*, ថ្ងៃទី១២ មេសា ២០១២; *រកបានលើគេហទំព័រ* https://justiceinconflict.org/2016/04/12/the-life-and-times-of-dominic-ongwen-child-soldier-and-lra-commander/.

[៧៣] *សូមមើលគេហទំព័រ* https://sps.cuny.edu/focus-health-child-soldiers

[៧៤] *សូមមើល* Barry S. Levy, *The Impacts of War on Children's Health*, ខែមេសា ឆ្នាំ២០២៤, ទំព័រ ៨៤១–៨៥២; *រកបានលើគេហទំព័រ* https://doi.org/10.1093/oso/9780197662526.003.0063.

ឬក៏ទាហានដទៃទៀតបានសម្លាប់ឪពុកម្ដាយរបស់ពួកគេ សាច់ញាតិ និងការបៀតបៀនមកលើជនស៊ីវិលស្លូតត្រង់ ទន់ខ្សោយ យកក្មេងៗស្រីៗមកធ្វើការរំលោភ និងទារុណកម្មជាដើម។ ការណ៍ដែលឃើញហេតុការណ៍ទាំងអស់នេះអាចបណ្ដាលឱ្យមានរបួសផ្លូវចិត្តធ្ងន់ធ្ងរ ដូចជាជំងឺស្ត្រេសក្រោយការប៉ះទង្គិចផ្លូវចិត្ត (PTSD) ជំងឺធ្លាក់ទឹកចិត្ត ការថប់បារម្ភ និងបញ្ហាសុខភាពផ្លូវចិត្តផ្សេងទៀត រហូតដល់មានការធ្វើអត្តឃាត។

២. ការមិនអាចគ្រប់គ្រងខ្លួនបាន៖ អតីតទាហានកុមារភាគច្រើន រមែងតែងតែប្រើហឹង្សាដើម្បីដោះស្រាយជម្លោះដោយហេតុថាពួកគេបានបណ្ដុះឱ្យមានគំនិតកោងកាចពីក្មេង រួមទាំងគ្មានចំណេះដឹងគិតវែងឆ្ងាយផងដែរ។

៣. ការប៉ះពាល់ដល់សង្គមនិងគ្រួសារ៖ ទាហានកុមារប្រឈមមុខនឹងការរំខានខាងផ្នែកសង្គម និងគ្រួសារដែលជារឿយៗពួកគេបំបែកចេញពីគ្រួសារ បណ្ដាលឱ្យ ឱ្យពួកគេមានអារម្មណ៍ឯកោ អស់សង្ឃឹម និងបញ្ហាសុខភាពផ្លូវចិត្ត។ អតីតទាហានកុមារ ជាពិសេសអ្នកដែលកំព្រា ប្រឈមនឹងភាពងាយរងគ្រោះកាន់តែខ្លាំងឡើងចំពោះការកេងប្រវ័ញ្ច ពលកម្មដោយបង្ខំ ការជួញដូរមនុស្ស និងការរំលោភបំពានផ្លូវភេទ។ ក្រោយពេលដែលពួកគេត្រឡប់ចូលក្នុងសង្គមវិញ ពួកគេអាចនឹងគ្មានផ្ទះសម្បែង ឬរស់នៅក្នុងភាពក្រីក្រខ្លាំង ហើយអាចនាំឱ្យមានសកម្មភាពល្មើសណាមួយផ្សេងទៀត។

ជំពូកទី ៣
ដំណោះស្រាយបញ្ឈប់ការប្រើប្រាស់អាហារកុមារ

ជំពូកទី៣: ដំណោះស្រាយបញ្ចប់ការប្រើប្រាស់ទាហានកុមារ

៣.១. ការកាត់ទោសរបស់តុលាការ ជាទម្រង់នៃការគាំពារទាហានកុមារ

៣.១.១. សាលក្រមរបស់តុលាការសម្រាប់ប្រទេសសៀរ៉ាឡេអូន

ដើម្បីបញ្ឈប់នូវការជ្រើសរើស និងប្រើប្រាស់កុមារនៅក្នុងកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធក្នុងសង្គ្រាម ឬជម្លោះប្រដាប់អាវុធនានា អង្គការអន្តរជាតិបានរួមរួបគ្នាបង្កើតច្បាប់អន្តរជាតិ ក៏ដូចជា បង្កើតតុលាការ Ad Hoc និងតុលាការអចិន្ត្រៃយ៍ ដូចជាតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិជាដើម ដើម្បីកាត់ទោសលើមេដឹកនាំ ដែលបានប្រព្រឹត្តអំពើនេះ។ យើងឃើញមានការកាត់ទោសលើបទល្មើសនៃការប្រើប្រាស់ទាហានកុមារដំបូងគេនៅក្នុងតុលាការ Ad Hoc សម្រាប់ប្រទេសសៀរ៉ាឡេអូន ("SCSL") Special Court for Sierra Leone ដែលសេចក្តីសម្រេចទាំងនោះ មានសារៈសំខាន់ក្នុងការបកស្រាយច្បាប់ និងធាតុផ្សំនៃបទល្មើសនេះពីព្រោះនៅក្នុងលក្ខន្តិកៈទីក្រុងរ៉ូមស្តីពីតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ ឆ្នាំ១៩៩៨ ក៏មានប្រើប្រាស់ពាក្យពេចន៍ និងធាតុផ្សំដូចគ្នានឹងលក្ខន្តិកៈស្តីពីតុលាការសម្រាប់សៀរ៉ាឡេអូនឆ្នាំ២០០២ ហេតុនេះការកាត់ទោសនៅក្នុងតុលាការ Ad Hoc សម្រាប់ប្រទេសសៀរ៉ាឡេអូន គឺដូចជាការសាកល្បងកាត់ទោសដោយប្រើប្រាស់បទល្មើសនេះក្រៅតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិផងដែរ។[៧៥]

ករណីដំបូង ដែលត្រូវបានតុលាការកាត់ក្តីអំពីការប្រើប្រាស់កុមារក្នុងកងប្រដាប់អាវុធគឺ លោក Sam Hinga Norman (សេម ហេនហ្គា ន័រម៉ាន់) ដែលជារដ្ឋមន្ត្រីនៃក្រសួងមហាផ្ទៃរបស់សាធារណរដ្ឋសៀរ៉ាឡេអូនទាក់ទងនឹងសង្គ្រាមស៊ីវិលនៅប្រទេសសៀរ៉ាឡេអូន។[៧៦] ក្នុងដំណើរការនៃនីតិវិធី មេធាវីតំណាងលោក Sam Hinga Norman (សេម ហេនហ្គា ន័រម៉ាន់) បានច្រានចោលបទចោទដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការជ្រើសរើសកុមារក្រោមអាយុ ១៥ឆ្នាំ ដោយហេតុផលថា ការជ្រើសរើសកុមារធ្វើជាទាហានមិនមែនជាបទល្មើសក្រោម ទំនៀមទម្លាប់អន្តរជាតិ ក្នុងអំឡុងឆ្នាំ១៩៩៦ ដល់ឆ្នាំ២០០១ ដែលជាពេលដែលមានការប្រព្រឹត្តនោះកើតឡើងឡើយ។[៧៧] ទន្ទឹមនិងគ្នានេះដែរ មេធាវីតំណាងលោក Sam Hinga Norman (សេម ហេនហ្គា ន័រម៉ាន់) បានបន្តលើកឡើងថាច្បាប់អន្តរជាតិដូចជា ពិធីសារបន្ថែមទី២ នៃអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ ឆ្នាំ១៩៧៧ និងអនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិកុមារបានហាមឃាត់អំពីការជ្រើសរើសកុមារជាទាហានក៏ពិតមែន ប៉ុន្តែពិធីសារ និងអនុសញ្ញានេះគឺមិនទាន់កំណត់ថា

---

[៧៥] *សូមមើល* Julie McBride, *The War Crime of Child Soldier Recruitment*, 2014, ទំព័រ ៨៣។

[៧៦] *សូមមើលគេហទំព័រ* https://rscsl.org/the-scsl/cases/cdf-the-prosecutor-vs-sam-hinga-norman-moinina-fofana-and-allieu-kondewa/

[៧៧] តុលាការសម្រាប់ប្រទសសៀរ៉ាឡេអូន រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង សេម ហេនហ្គា ន័រម៉ាន់, SCSL-2004-14-AR72(E), អត្ថបទទី១។

សកម្មភាពនេះជាបទល្មើសនៅឡើយទេ។[៧៨] ជាមួយគ្នានេះដែរ គាត់បានលើកឡើងបន្ថែមថា ចំពោះលក្ខន្តិកៈទីក្រុងរ៉ូមស្តីពីតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិឆ្នាំ១៩៩៨វិញក៏មិនគ្រប់គ្រាន់អាចចាត់ទុកថាជា បទល្មើសក្នុងទំនៀមទម្លាប់អន្តរជាតិនៅឡើយទេ។ [៧៩]

ក្នុងបញ្ហានេះ រដ្ឋអាជ្ញាបានបន្ថែមសារណារបស់ខ្លួនដោយអះអាងថា ច្បាប់អន្តរជាតិ គឺខុសគ្នាពីប្រព័ន្ធច្បាប់ជាតិ ពីព្រោះ ច្បាប់អន្តរជាតិមិនមានសភា និងអំណាចសម្រេចអនុម័តច្បាប់សម្រាប់ពិភពលោកឡើយ។[៨០] ដូច្នេះគឺមិនអាចមានលិខិតគតិយុត្តដែលអាចកំណត់ថា អំពើណាខ្លះចាត់ទុកជាបទល្មើស ក្រោមទំនៀមទម្លាប់អន្តរជាតិពីកាលបរិច្ឆេទច្បាស់លាស់ឡើយ។[៨១] ប៉ុន្តែការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌលើការជ្រើសរើសទាហានកុមារ ត្រូវផ្អែកលើកត្តាជាច្រើនរួមផ្សំគ្នា។[៨២] ជាដំបូង ទាក់ទងនឹងគោលការណ៍ គ្មានបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ បើសិនគ្មានច្បាប់ (*Nullum Crimen Sine Lege*) រដ្ឋអាជ្ញាបានលើកឡើងថា គោលការណ៍នេះ មិនអាចប្រើប្រាស់ក្នុងករណីដែលជនល្មើសដឹងថា អំពើដែលខ្លួនប្រព្រឹត្ត ជាអំពើអាចដាក់ទោសបាន ពោលគឺចាំបាច់ទាល់តែ ជនល្មើសដឹងអំពីការបង្កើតតុលាការកាត់ទោសនាពេលអនាគត ឬដឹងអំពីធាតុផ្សំនៃបទល្មើសឡើយ។[៨៣] រដ្ឋអាជ្ញាបានបន្ថែម ដោយលើកយកការប្រកាសកាលពីថ្ងៃទី២៩ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩៨ របស់ប្រធាននៃក្រុមប្រឹក្សាសន្តិសុខសហប្រជាជាតិស្តីពីការហាមឃាត់ការប្រើប្រាស់ទាហានកុមារ និងដាស់តឿនដល់រដ្ឋជាសមាជិកទាំងអស់ឱ្យគោរពនូវកាតព្វកិច្ច ក្រោមច្បាប់អន្តរជាតិ និងដាស់ទោសជនដែលបានរំលោភបំពានធ្ងន់ធ្ងរលើច្បាប់មនុស្សធម៌អន្តរជាតិ។[៨៤] លើសពីនេះ ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌលើការជ្រើសរើសទាហានកុមារត្រូវបានបង្កើតនៅថ្ងៃទី១៧ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៩៨ នៅពេលដែលលក្ខន្តិកៈទីក្រុងរ៉ូមស្តីពីតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិចូលជាធរមានមកម្ល៉េះ។[៨៥]

ក្រោយការលើកឡើងនេះ ក៏មានសារណាពីអង្គការដែលជាប់ពាក់ព័ន្ធ ដូចជាអង្គការយូនីសេហ្វ ("UNICEF") បានលើកឡើងថា តាំងពីខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៩៦ ការបញ្ចូល និងប្រើប្រាស់កុមារអាយុក្រោម ១៥ឆ្នាំក្នុង

[៧៨] តុលាការសម្រាប់ប្រទេសសៀរ៉ាឡេអូន រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង សេម ហេនហ្គា នរ៉ម៉ាន់, SCSL-2004-14-AR72(E), អត្ថបទទី១។

[៧៩] តុលាការសម្រាប់ប្រទេសសៀរ៉ាឡេអូន រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង សេម ហេនហ្គា នរ៉ម៉ាន់, SCSL-2004-14-AR72(E), អត្ថបទទី១។

[៨០] តុលាការសម្រាប់ប្រទេសសៀរ៉ាឡេអូន រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង សេម ហេនហ្គា នរ៉ម៉ាន់, SCSL-2004-14-AR72(E), អត្ថបទទី៤។

[៨១] ដូចលេខយោងខាងលើ។

[៨២] ដូចលេខយោងខាងលើ។

[៨៣] ដូចលេខយោងខាងលើ។

[៨៤] ដូចលេខយោងខាងលើ។

[៨៥] ដូចលេខយោងខាងលើ។

ជម្លោះប្រដាប់អាវុធ បានក្លាយជាទំនៀមទម្លាប់អន្តរជាតិ និងត្រូវបានក្រុមប្រឹក្សាសន្តិសុខសហប្រជាជាតិទទួលស្គាល់ ក្នុងអំឡុងពេលដែលតាក់តែងលក្ខន្តិកៈស្តីពីតុលាការប្រទេសសៀរ៉ាឡេអូននេះ ហើយការសន្និដ្ឋាននេះត្រូវបានសមាជិកនៃក្រុមប្រឹក្សាសន្តិសុខសហប្រជាជាតិ អនុលោមតាមថាបទល្មើសនេះក្លាយជាទំនៀមទម្លាប់អន្តរជាតិតាំងពីឆ្នាំ១៩៩៦ និងបានទទួលស្គាល់ដោយសហគមន៍អន្តរជាតិ។[៨៦] លើសពីនេះ ការលើកឡើងរបស់ក្រុមប្រឹក្សាសន្តិសុខសហប្រជាជាតិត្រូវបានគាំទ្រដោយ ច្បាប់ដែលអនុវត្តដោយបណ្តាប្រទេសលើពិភពលោក សេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការសម្រាប់អតីតប្រទេសយូហ្គោស្លាវី ("ICTY") និងតុលាការសម្រាប់ប្រទេសរ៉្វាន់ដា ("ICTR") បានទទួលស្គាល់ថា ត្រូវមានការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌប្រសិនបើមានការរំលោភបំពានលើពិធីសារបន្ថែមទី១ និងពិធីសារបន្ថែមទី២ នៃអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ ព្រមទាំងការប្រកាសនានារបស់បណ្តាប្រទេស បើទោះបីជាទើបតែមានការបញ្ជាក់ច្បាស់នៅក្នុងលក្ខន្តិកៈទីក្រុងរ៉ូមស្តីពីតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ ថ្ងៃទី១៧ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៩៨ ក៏ដោយ។[៨៧] ម្យ៉ាងទៀតកុមារមានអាយុក្រោម ១៥ឆ្នាំ ជាក្រុមដែលត្រូវបានការពារដោយអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវទី៤។[៨៨] ពិធីសារបន្ថែមនៃអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវទី៤ទាំងពីរ ក៏បានបន្ថែមលើការការពារ ដោយហាមឃាត់អំពីការបញ្ចូលកុមារ ទៅក្នុងជម្លោះប្រដាប់អាវុធ។[៨៩] ទាំងអស់នេះគឺជាភស្តុតាងដែលអាចបញ្ជាក់ពីការហាមឃាត់ការប្រើប្រាស់ទាហានកុមារ បានក្លាយជាផ្នែកមួយនៃទំនៀមទម្លាប់អន្តរជាតិរួចមកហើយ។[៩០]

ចុងក្រោយតុលាការ បានសម្រេចច្រានចោលការលើកឡើងរបស់ភាគីលោក Sam Hinga Norman (សេម ហេនហ្គា នំរម៉ាន់) ដោយលើកយកមាត្រា ៤ (គ) នៃលក្ខន្តិកៈតុលាការ តុលាការសម្រាប់ប្រទេសសៀរ៉ាឡេអូន ថា "តុលាការនេះ មានអំណាចក្នុងការកាត់ក្តីលើជនណាដែលបានប្រព្រឹត្តអំពើរំលោភបំពានធ្ងន់ធ្ងរលើទំនៀមទម្លាប់អន្តរជាតិ ដូចជា ការកេណ្ឌ ឬបញ្ចូលកុមារអាយុក្រោម ១៥ឆ្នាំ ទៅក្នុងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ឬក្រុមប្រដាប់អាវុធ ឬប្រើប្រាស់ពួកគេឱ្យបំរើការយ៉ាងសកម្មក្នុងជម្លោះប្រដាប់អាវុធ" [៩១] ដែលមានន័យថា ការកាត់ក្តីលើបទល្មើសនេះគឺ មិនបំពានគោលការណ៍ព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិពោលគឺ ការគ្មានបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌបើសិន

[៨៦] ដូចលេខយោងខាងលើ, អត្ថបទទី៧។
[៨៧] ដូចលេខយោងខាងលើ។
[៨៨] ដូចលេខយោងខាងលើ។
[៨៩] ដូចលេខយោងខាងលើ។
[៩០] ដូចលេខយោងខាងលើ។
[៩១] លក្ខន្តិកៈស្តីពីតុលាការសម្រាប់ប្រទេសសៀរ៉ាឡេអូន ឆ្នាំ ២០០០, មាត្រា ៤ (គ).

គ្មានច្បាប់ (*Nullum Crimen Sine Lege*) ឡើយ។[៩២] តុលាការក៏បានរកឃើញថា ការហាមឃាត់ ដែលប្រឆាំងនឹងការប្រើប្រាស់ទាហានកុមារ គឺបានចាត់ទុកថាជាបទល្មើស ក្រោមទំនៀមទម្លាប់អន្តរជាតិតាំងពីមុនខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៩៦មកម្ល៉េះ ដោយតុលាការបានលើកឡើងពីសេចក្ដីសម្រេចរបស់តុលាការ Nuremberg ថា "ច្បាប់សង្គ្រាមគឺមិនពឹងផ្អែកតែលើតែសន្ធិសញ្ញាឡើយ ប៉ុន្តែក៏ផ្អែកលើទំនៀមទម្លាប់ និងការអនុវត្តរបស់ប្រទេសនានាជាបន្តបន្ទាប់ ដែលទទួលបានការទទួលស្គាល់ ព្រមទាំងពឹងផ្អែកលើគោលការណ៍ទូទៅនៃយុត្តិធម៌ ដែលប្រើប្រាស់ដោយអ្នកច្បាប់ និងការអនុវត្តរបស់តុលាការយោធា។[៩៣] ច្បាប់ទាំងនេះមិនអាចនៅស្ថិតស្ថេរបានទេ ពោលគឺត្រូវប្រែប្រួលទៅតាមតម្រូវការនៃបម្រែបម្រួលរបស់ពិភពលោក។[៩៤] ជាការពិត ក្នុងករណីជាច្រើនបានបង្ហាញថា សន្ធិសញ្ញា មិនបានបញ្ជាក់អ្វីឡើយ ក្រៅពីការបង្ហាញ និងកំណត់អត្ថន័យត្រឹមត្រូវបន្ថែមទៀតលើគោលការណ៍នៃច្បាប់ដែលមានស្រាប់។" [៩៥]

ប៉ុន្តែជាអកុសលនៅថ្ងៃទី២២ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៧ លោក Sam Hinga Norman (សេម ហេនហ្គា ន័រម៉ាន់) បានស្លាប់ មុននឹងការចេញសាលក្រមពីតុលាការ ដែលធ្វើឱ្យអង្គជំនុំជំរះសម្រេចបញ្ឈប់នីតិវិធីនៅថ្ងៃទី២១ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០០៧។[៩៦] ទោះជាយ៉ាងណា សេចក្ដីសម្រេចរបស់តុលាការនេះ បានបង្ហាញពីទំនៀមទម្លាប់អន្តរជាតិ លើការហាមឃាត់ការប្រើប្រាស់ និងបញ្ចូលកុមារទៅក្នុងជម្លោះប្រដាប់អាវុធ និងក្លាយជាការចង្អុលបង្ហាញមួយសម្រាប់តុលាការអន្តរជាតិ តុលាការក្នុងស្រុក និង តុលាការកូនកាត់ នាពេលអនាគតដើម្បីដោះស្រាយអំពីបញ្ហានេះ។

ក្រោយមកតុលាការសម្រាប់ប្រទេសសៀរ៉ាឡេអូន បានកាត់ទោស បានសម្រេចជាលើកដំបូងលើករណីការប្រើប្រាស់ទាហានកុមារ ក្នុងសំណុំរឿងលោក Alex Tamba ('Gullit') Brima, Ibrahim ('Bazzy') Kamara and Santigie Borbor ('Five–Five') Kanu ដែលជា សមាជិករបស់ក្រុមឧទ្ទាម Armed Forces Revolutionary Council ("The AFRC")។[៩៧] ព្រះរាជអាជ្ញាបានចោទប្រកាន់ លោក Brima, លោកKamara និងលោក Kanu ពីបទការកេណ្ឌ បញ្ចូល និងប្រើប្រាស់ទាហានកុមារក្នុងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ដែលមានអាយុក្រោម ១៥ឆ្នាំ ចំនួនរាប់ពាន់នាក់ ទៅតាមជំរុំរបស់AFRC ដើម្បីយកពួកគេមកហ្វឹកហាត់ទាហាន បែងចែកទៅតាម

---

[៩២] តុលាការសម្រាប់ប្រទេសសៀរ៉ាឡេអូន រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង សេម ហេនហ្គា ន័រម៉ាន់, SCSL-2004-14-AR72(E), អត្ថបទទី៤៥។

[៩៣] តុលាការយោធាអន្តរជាតិ Nuremburg, សេចក្ដីសម្រេចចុះថ្ងៃទី ១ ខែតុលាការ១៩៤៦, ទំព័រទី ៥៤។

[៩៤] ដូចលេខយោងខាងលើ។

[៩៥] ដូចលេខយោងខាងលើ។

[៩៦] *សូមមើល* https://rscsl.org/the-scsl/cases/cdf-the-prosecutor-vs-sam-hinga-norman-moinina-fofana-and-allieu-kondewa/

[៩៧] *សូមមើល* Juline McBride, *The War Crime of Child Soldier Recruitment*, ទំព័រទី ១១១។

ក្រុមវង់ ក្រុមកុមារា និងក្រុមកុមារី ដើម្បីប្រើប្រាស់ពួកគេចូលទៅប្រយុទ្ធក្នុងជម្លោះប្រដាប់អាវុធ។[៩៨] តុលាការបានរកឃើញភស្តុតាងគ្រប់គ្រាន់ អំពីការកេណ្ឌ ការបញ្ចូល និងប្រើប្រាស់កុមារអាយុ ១៥ឆ្នាំក្នុងជម្លោះប្រដាប់អាវុធ ដោយក្រុម AFRC ប្រើប្រាស់កុមារ ព្រោះពួកគេគិតថាកុមារទាំងនោះ ងាយស្រួលក្នុងការបោកបញ្ឆោត និងប្រើប្រាស់មនោគមន៍ឱ្យចូលក្នុងសមរភូមិ។[៩៩] តុលាការបានសម្រេចដាក់ទោសលោក Brima ឱ្យជាប់ពន្ធនាគារចំនួន ៥០ឆ្នាំ លោកKamara ចំនួន ៤៥ឆ្នាំ និងលោកKanu ចំនួន ៥០ឆ្នាំ។[១០០]

៣.១.២. សាលក្រមរបស់តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ

ចំណែកឯ ក្នុងលក្ខន្តិកៈទីក្រុងរ៉ូមស្តីពីតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ ឆ្នាំ១៩៩៨ វិញ បានចែងអំពីបទឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាមការកេណ្ឌ និងបញ្ចូលកុមារអាយុក្រោមដប់ប្រាំឆ្នាំ ឱ្យចូលក្នុងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ឬក្រុមប្រដាប់អាវុធ ឬការប្រើប្រាស់ពួកគេឱ្យបំរើការយ៉ាងសកម្មក្នុងជម្លោះប្រដាប់អាវុធ ក្នុងមាត្រា ៨ (២) (ខ) (២៦) ករណីដែលប្រព្រឹត្តក្នុងជម្លោះប្រដាប់អាវុធមានលក្ខណៈអន្តរជាតិ និងមាត្រា ៨ (២) (ង) (៧) ករណីដែលប្រព្រឹត្តិក្នុងជម្លោះប្រដាប់អាវុធ ដែលមិនមានចរិកលក្ខណៈជាអន្តរជាតិ។ ការកំណត់និយមន័យរបស់ ពាក្យ "**កេណ្ឌ**" គឺមានន័យថា ការបង្ខំឱ្យទទួលកាតព្វកិច្ចក្នុងការចូលជាទាហាន ឬតាមវិធីចាប់ជំរិត ឬពង្រត់ក្មេង (*abduction*) និងពាក្យ "**បញ្ចូល**" មាននន័យថាចុះឈ្មោះនៅក្នុងបញ្ជីនៃជួរទាហាន ("*to enroll on the list of a military body*") ។[១០១] ក្នុងន័យនេះ "**ការកេណ្ឌ**" និងពាក្យ "**ការបញ្ចូល**" គឺមានអត្ថន័យដូចគ្នាគ្រាន់តែពាក្យ "**ការកេណ្ឌ**" អាចផ្តល់ឆន្ទានុសិទ្ធិឱ្យតុលាការអាចបកស្រាយទៅតាមករណីនីមួយៗ ដោយមើលលើកម្រិតនៃការប្រើប្រាស់កម្លាំង ការគម្រាមកំហែងតាមផ្លូវកាយ និងការដាក់សម្ពាធដែលធ្វើឱ្យកុមារទាំងនោះចូលក្នុងកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធប៉ុណ្ណោះ។[១០២] ធាតុផ្សំនៃច្បាប់នៃការកេណ្ឌ និងបញ្ចូលនេះអាចរកឃើញក្នុងករណីដែលកុមារចូលក្នុងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ឬក្រុមប្រដាប់អាវុធ ដោយសារហេតុផលដូចជា កាតព្វកិច្ចច្បាប់ ការចាប់

---

[៩៨] តុលាការសម្រាប់ប្រទេសសៀរ៉ាឡេអូន រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង ប្រាម៉ា, ខាម៉ារ៉ា និងខានូ, SCSL-16-56 (21 April 2004), អត្ថបទទី ១២៤៤។

[៩៩] *សូមមើល* Juline McBride, *The War Crime of Child Soldier Recruitment*, ទំព័រទី ១១៤។

[១០០] *សូមមើល* Juline McBride, *The War Crime of Child Soldier Recruitment*, ទំព័រទី ១១៤។

[១០១] *សូម*មើល ការិយាល័យរដ្ឋអាជ្ញារបស់តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិស្តីពី គោលការណ៍លើកុមារ, https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/iccdocs/otp/20161, អត្ថបទទី៤១។

[១០២] តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ រឿងក្តីរដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង អុងវេន, ថ្ងៃទី០៤ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០២១, រឿងក្តីលេខ ICC-02/04-01/15, ២០២១, អត្ថបទទី ២៧៦៩។

បង្ខំរូបរាងកាយ ការគម្រាមគំហែងប្រើប្រាស់កម្លាំង ឬការដាក់សម្ពាធផ្នែកផ្លូវអារម្មណ៍ដោយបញ្ចុះបញ្ចូល និងញុះញង់។[១០៣]

ជាក់ស្តែង នៅអំឡុងឆ្នាំ២០០២ តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិបានដំណើរការ យើងឃើញថា ការកាត់ទោសទៅលើបទឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាមការកេណ្ឌ និងបញ្ចូលកុមារអាយុក្រោមដប់ប្រាំឆ្នាំ ឱ្យចូលក្នុងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ឬក្រុមប្រដាប់អាវុធ ឬការប្រើប្រាស់ពួកគេឱ្យបំរើការយ៉ាងសកម្មក្នុងការជម្លោះប្រដាប់អាវុធ មានចំនួន ៣ ករណីប៉ុណ្ណោះ។

ករណីដំបូងគឺក្នុងសេចក្តីសម្រេចកាត់ទោសលោក Thomas Lubanga Dyilo ("លូងបាងហ្គា") ជាអគ្គមេបញ្ជាការក្រុមឧទ្ទាម Patriotiques pour la Libération du Congo ("FPLC")។[១០៤] នៅក្នុងតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ រដ្ឋអាជ្ញា បានចោទប្រកាន់ Thomas Lubanga Dyilo ("លូងបាងហ្គា") អំពីបទឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាម ការកេណ្ឌ និងបញ្ចូលកុមារអាយុក្រោមដប់ប្រាំឆ្នាំ ឱ្យចូលក្នុងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ឬក្រុមប្រដាប់អាវុធ ឬការប្រើប្រាស់ពួកគេឱ្យបំរើការយ៉ាងសកម្មក្នុងការជម្លោះប្រដាប់អាវុធ តាមមាត្រា ៨ (២) (ង) (៧) នៃលក្ខន្តិកៈរ៉ូម ដោយគិតចាប់ពីខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០២ ដែលបទល្មើសនេះប្រព្រឹត្តឡើងក្នុងបរិបទនៃជម្លោះប្រដាប់អាវុធ ដែលមិនមានចរិកលក្ខណៈជាអន្តរជាតិ។[១០៥]

ការប្រើប្រាស់កុមារមានដូចជា ការយកកុមារមកហ្វឹកហាត់ ដើម្បីចូលរួមក្នុងសមរភូមិ ហើយអគ្គមេបញ្ជាការ FPLC ក៏បានបញ្ចូលកុមារដែលមានអាយុក្រោម ១៥ឆ្នាំទាំងនោះទៅក្នុងជួរមុខដើម្បីប្រយុទ្ធ ជាពិសេស តំបន់ Libi និង Mbau ក្នុងខែតុលា ឆ្នាំ២០០២, នៅតំបន់ Largu ក្នុងដើមឆ្នាំ២០០៣, នៅតំបន់ Lipri និង Bogoro ក្នុងខែកុម្ភៈ និងមីនា ឆ្នាំ២០០៣, នៅតំបន់ Bunia ក្នុងខែមេសា ឆ្នាំ២០០៣។[១០៦] ក្នុងការប្រយុទ្ធនោះ កុមារដែលមានអាយុក្រោម ១៥ឆ្នាំ ត្រូវប្រើប្រាស់អាវុធ និងត្រូវបានគេបញ្ជាឱ្យធ្វើការសម្លាប់ រីឯកុមារខ្លះទៀតត្រូវបានបាត់បង់ជីវិតក្នុងសមរភូមិនោះ។[១០៧] តុលាការក៏បានរកឃើញថា Thomas Lubanga Dyilo ("លូងបាងហ្គា") បានប្រើប្រាស់កុមារអាយុក្រោម ១៥ឆ្នាំ ធ្វើជាអង្គរក្សផ្ទាល់របស់ខ្លួន ព្រមទាំងធ្វើជាកងឈ្លប

---

[១០៣] *សូម*មើល ការិយាល័យរដ្ឋអាជ្ញារបស់តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិស្តីពី គោលការណ៍លើកុមារ, https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/iccdocs/otp/20161, អត្ថបទទី២០។

[១០៤] តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ រឿងក្តីរដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង ថូម៉ាស លូបាងហ្គា, 29 មករា ២០០៧, រឿងក្តីលេខ ICC-01/04-01/06, អត្ថបទទី៨។

[១០៥] តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ រឿងក្តីរដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង ថូម៉ាស លូបាងហ្គា, 29 មករា ២០០៧, រឿងក្តីលេខ ICC-01/04-01/06, អត្ថបទទី៩។

[១០៦] ដូចលេខយោងខាងលើ, អត្ថបទទី២៦៦។

[១០៧] ដូចលេខយោងខាងលើ, អត្ថបទទី២៦៦។

ក្នុងពេលពង្រាយទ័ព ដែលអាចមានគ្រោះថ្នាក់ដល់សុវត្ថិភាពរបស់កុមារទាំងនោះ។[១០៨] លើសពីនេះកុមារអាយុក្រោម ១៥ឆ្នាំក៏ទទួលខុសត្រូវផងដែរ ក្នុងការការពារទីស្នាក់ការកណ្តាល និងបុគ្គលិកទូទៅរបស់ក្រុមឧទ្ទាមនេះ ដែលមានទីតាំងនៅ Bunia។ [១០៩]

ក្រោយពីបានពិនិត្យមើលលើភស្តុតាង អង្គហេតុ និងអង្គច្បាប់តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ បានសម្រេចដាក់ទោសលោក Thomas Lubanga Dyilo ("លូងបាងហ្គា") ជាប់ពន្ធនាគារចំនួន ១៤ឆ្នាំ ពីបទឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាម ការកេណ្ឌ និងបញ្ចូលកុមារអាយុក្រោមដប់ប្រាំឆ្នាំ ឱ្យចូលក្នុងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ឬក្រុមប្រដាប់អាវុធ ឬការប្រើប្រាស់ពួកគេឱ្យបំរើការយ៉ាងសកម្មក្នុងជម្លោះប្រដាប់អាវុធ មាត្រា ៨ (២) (ង) (៧) នៃ លក្ខន្តិកៈរ៉ូម។[១១០] នៅថ្ងៃទី១៩ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៥ Thomas Lubanga Dyilo ("លូងបាងហ្គា") ត្រូវបានបញ្ជូលទៅពន្ធនាគារនៅសាធារណរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យកុងហ្គោ។ ជាចុងក្រោយ គាត់ត្រូវបានដោះលែងនៅថ្ងៃទី១៥ ខែមីនា ឆ្នាំ២០២០ បន្ទាប់ពីបានជាប់ពន្ធនាគារតាមការសម្រេចរបស់តុលាការ។[១១១]

ចំណែកឯសេចក្តីសម្រេចទី២ របស់តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ បានកាត់ទោសលើលោក Bosco Ntaganda ("ណាហ្គានដា") ជាអតីតមេបញ្ជាការក្រុមឧទ្ទាម Forces Patriotiques Pour La Libération Du Congo ("FPLC") ដែលបានជ្រើសរើសកុមារដោយមិនគិតពីអាយុនៅក្នុងតំបន់ជាច្រើននៃសាធារណៈរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យកុងហ្គោ (Democratic Republic of the Congo) ហៅកាត់ថា ("DRC") ដូចជា នៅ Ituri, Bunia និងតំបន់ជនបទ តាំងពីខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០២។[១១២] ការចាប់ផ្តើមជ្រើសរើសនេះគឺ សមាជិករបស់ក្រុមឧទ្ទាម UPC និង FPLC បានបញ្ចុះបញ្ចូលមនុស្សចាស់ ក៏ដូចជាប្រធានសហគមន៍ ពិសេសនៅ Ituri ដោយឱ្យជ្រើសរើសកុមារ និងយុវជនចូលមកក្នុងក្រុមរបស់ពួកគេ។[១១៣] ក្រុមឧទ្ទាមទាំងនោះ បានប្រាប់ទៅ ប្រធានសហគមន៍ និងឪពុកម្តាយគ្រប់រូបថា ក្រុមខ្លួនត្រូវការកម្លាំងក្មេងៗដើម្បីការពារសហគមន៍របស់ពួកគេ ប្រឆាំងនឹងពួក Lendu។[១១៤]

---

[១០៨] ដូចលេខយោងខាងលើ, អត្ថបទទី២៦៧។

[១០៩] ដូចលេខយោងខាងលើ, អត្ថបទទី២៦៧។

[១១០] ដូចលេខយោងខាងលើ, អត្ថបទទី៩៩។

[១១១] *សូមមើល* តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ រឿងក្តីរវាងរដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង ថូម៉ាស លូបាងហ្គា, *រកបានលើគេហទំព័រ* https://www.icc-cpi.int/drc/lubanga

[102] តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ រឿងក្តីរដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង ណាហ្គានដា, ០៨ កក្កដា ២០១៩, រឿងក្តីលេខ ICC-01/04-02/06, អត្ថបទទី ១១១៧។

[១១៣] ដូចលេខយោងខាងលើ។

[១១៤] ដូចលេខយោងខាងលើ។

ក្រោយមកក្រុមឧទ្ទាម UPC និង FPLC បានដាក់ជាកាតព្វកិច្ច និងគម្រាមឱ្យរាល់គ្រួសារ ត្រូវតែបញ្ជូនកូនម្នាក់ ឬច្រើននាក់មកក្នុងក្រុមរបស់ពួកគេ។[១១៥] គ្រួសារខ្លះត្រូវបង់ប្រាក់មួយចំនួន ដើម្បីជាថ្នូរមិនបញ្ជូនកូនៗរបស់ពួកគេឱ្យចូលក្នុងក្រុមឧទ្ទាមនេះ។[១១៦] ជាមួយគ្នានេះដែរ តុលាការបានកំណត់ថា យ៉ាងហោចណាស់ ចាប់ពីខែឧសភា ឆ្នាំ២០០៣ ដល់ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៣ កុមារក្រោមអាយុ ១៥ឆ្នាំត្រូវបានបង្ខំឱ្យចូលរឹកហាត់មូលដ្ឋានជាទាហាននៅជំរឹកហាត់ជាច្រើនរបស់ក្រុម UPC និងFPLC។[១១៧] ការរឹកហាត់មូលដ្ឋានទាំងនោះរួមមានការបង្រៀនឱ្យប្រើប្រាស់អាវុធ ការដើរក្បួនព្យុហយាត្រា ការប្រមៀលខ្លួន ការគោរពបែបទាហាន និងច្បាប់ទម្លាប់ទាហានផងដែរ។[១១៨] ការរឹកហាត់នេះគឺ មើលទៅលើតែសមត្ថភាព និងសុខភាពផ្លូវកាយប៉ុណ្ណោះ ដោយមិនគិតពីអាយុឡើយ ដែលជាក់ស្តែងនៅ ជំរុំ Lingo មានទាំងក្មេងស្រីដែលមានអាយុប្រហែល ៩ឆ្នាំ ចូលរឹកហាត់ទាហាន។[១១៩] កុមារខ្លះត្រូវបានឱ្យរឹកហាត់ប្រើប្រាស់ការបាញ់រ៉ុក្កែត(rocket) និងយ៉ាងហោចណាស់កុមារមានអាយុក្រោម ១៥ឆ្នាំចំនួន ២នាក់ ត្រូវបានបង្វឹកឱ្យក្លាយជាប្រតិបត្តិករវិទ្យុ (radio operators) ស្ថិតក្នុងទីលំនៅរបស់លោក Bosco Ntaganda ("ណាហ្គានដា")។[១២០] សម្រាប់ក្មេងៗដែលនៅតាមជំរុំ ត្រូវបានក្រុមឧទ្ទាមនេះគម្រាមសម្លាប់ប្រសិនបើពួកគេព្យាយាមរត់ចេញពីជំរុំ។[១២១] ជាក់ស្តែងនៅជំរុំ Mandro អ្នកដែលបានព្យាយាមរត់គេច ត្រូវបានវាយជាដំណំ និងត្រូវបានដាក់ក្នុងគុកក្រោមដី មួយរយៈផងដែរ។[១២២] ពេលខ្លះ ពួកគេត្រូវបានប្រើប្រាស់ឱ្យចូលរួមក្នុងសមរភូមិ ដោយមិនគិតពីអាយុ ហើយកុមារដែលមានអាយុក្រោម ១៥ឆ្នាំជាច្រើនត្រូវបានប្រើប្រាស់ក្នុងផ្នែកជាច្រើនរបស់ក្រុមUPC និង FPLC។[១២៣] លើសពីនេះ លោក Bosco Ntaganda ("ណាហ្គានដា") និងសមាជិករបស់ខ្លួន បានយកកុមារមានអាយុក្រោម ១៥ឆ្នាំ មកធ្វើជាកងកម្លាំងការពារផ្ទាល់រាល់ពេលខ្លួនធ្វើដំណើរចេញក្រៅទៅសង្កេតការណ៍តាមជំរុំ រួមទាំងនៅពេលដែលខ្លួនត្រូវចេញទៅជួបប្រជុំមេបញ្ជាការផ្សេងៗដូចជាលោក Thomas Lubanga, Rafiki, និង Floribert Kisembo និងយកកុមារទាំងនោះធ្វើជាកងកម្លាំងការពារទីលំនៅ

[១១៥] តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ រឿងក្តីរដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង ណាហ្គានដា, ០៨ កក្កដា ២០១៩, រឿងក្តីលេខ ICC-01/04-02/06, អត្ថបទទី១១១៨។
[១១៦] ដូចលេខយោងខាងលើ។
[១១៧] ដូចលេខយោងខាងលើ, អត្ថបទទី ១១២០។
[១១៨] ដូចលេខយោងខាងលើ។
[១១៩] ដូចលេខយោងខាងលើ។
[១២០] ដូចលេខយោងខាងលើ។
[121] ដូចលេខយោងខាងលើ។
[១២២] ដូចលេខយោងខាងលើ។
[១២៣] ដូចលេខយោងខាងលើ, អត្ថបទទី ១១២១។

របស់ខ្លួន។[១២៤] កុមារទាំងនោះ ត្រូវបានក្រុម UPC និង FPLC ប្រើប្រាស់ឱ្យធ្វើជាអ្នកសើបការណ៍ អ្នកដើរល្បាត និងចាប់ចោរដែលចូលមកក្នុងជំរុំរបស់ពួកគេ។[១២៥] តុលាការបានពិនិត្យឃើញថា តាមរយៈភស្តុតាង និងសាក្សីដែលបានបង្ហាញអំពីការចូលប្រយុទ្ធក្នុងជម្លោះប្រដាប់អាវុធ ព្រមទាំងការពារមេបញ្ជាការ អគ្គមេបញ្ជាការក្រុម UPC និង FPLC ដោយកុមារមានអាយុក្រោម ១៥ឆ្នាំ ពិតជាបញ្ជាក់អំពីការចូលរួមយ៉ាងសកម្មក្នុងជម្លោះប្រដាប់អាវុធ អំឡុងពេលដែលមានជម្លោះប្រដាប់អាវុធ ដែលមិនមានចរិកលក្ខណៈជាអន្តរជាតិ នៅតំបន់ Ituri ហើយកុមារទាំងនោះក្លាយជាគោលដៅដែលអាចវាយប្រហារស្របច្បាប់បាន (legitimate military targets)។[១២៦] តុលាការបានសម្រេចដាក់ទោសលោក Ntaganda ពីបទឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាម ការកេណ្ឌ និងបញ្ចូលកុមារអាយុក្រោមដប់ប្រាំឆ្នាំ ឱ្យចូលក្នុងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ឬក្រុមប្រដាប់អាវុធចាប់ពីថ្ងៃទី៦ ខែសីហា ឆ្នាំ២០០២ ដល់ថ្ងៃទី ៣១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៣ និង ប្រើប្រាស់ពួកគេឱ្យបំរើការយ៉ាងសកម្មក្នុងជម្លោះប្រដាប់អាវុធ ពីថ្ងៃទី៦ ខែសីហា ឆ្នាំ ២០០២ ដល់ថ្ងៃទី៣០ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០០៣ មាត្រា ៨ (២)(ង)(៧) នៃ លក្ខន្តិកៈរ៉ូម ត្រូវជាប់ពន្ធនាគារចំនួន ១៨ ឆ្នាំ ហើយ ផ្តន្ទាទោសសរុបជាមួយបទល្មើសផ្សេងទៀត សរុបចំនួន ៣០ឆ្នាំ។ [១២៧]

លើសពីនេះ ក្នុងសេចក្តីសម្រេចឆ្នាំ ២០២១ តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ បានកាត់ក្តីលើលោក Dominic Ongwen ("អុងវេន") ជាមេបញ្ជាការរបស់ក្រុម Sinia Bridge ("កងពលតូច ស៊ីណា") របស់ក្រុមឧទ្ទាម Lord's Resistance Army ("LRA") ដែលបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាម ការកេណ្ឌ និងបញ្ចូលកុមារអាយុក្រោមដប់ប្រាំឆ្នាំ ឱ្យចូលក្នុងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ឬក្រុមប្រដាប់អាវុធ ឬការប្រើប្រាស់ពួកគេឱ្យបំរើការយ៉ាងសកម្មក្នុងជម្លោះប្រដាប់អាវុធ មាត្រា ៨ (២)(ង)(vii) នៃ លក្ខន្តិកៈរ៉ូម។ [១២៨]

ការប្រព្រឹត្តបទល្មើសនេះ Dominic Ongwen ("អុងវេន") បានពឹងលើក្រុមទាហាន LRA ដែលនៅក្រោមការដឹកនាំរបស់ខ្លួន ឱ្យចាប់បង្ខំកុមារក្រោម១៥ឆ្នាំ នៅភាគខាងជើងនៃប្រទេសអ៊ូហ្គាន់ដា ពីថ្ងៃទី០១ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០២ ដល់ថ្ងៃទី៣១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៥។[១២៩] កុមារទាំងនោះត្រូវបានបង្ខំអោយចូលរឹកហាត់ទាហាន ពេលខ្លះ

---

[១២៤] តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ រឿងក្តីរដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង ណាហ្គានដា, ០៨ កក្កដា ២០១៩, រឿងក្តីលេខ ICC-01/04-02/06, អត្ថបទទី១១២៦។
[១២៥] ដូចលេខយោងខាងលើ, អត្ថបទទី ១១២៧។
[១២៦] ដូចលេខយោងខាងលើ, អត្ថបទទី ១១២៨។
[១២៧] ដូចលេខយោងខាងលើ, ទំព័រទី ៥៣៨។
[១២៨] តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ រឿងក្តីរដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង អុងវេន, ថ្ងៃទី០៤ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០២១, រឿងក្តីលេខ ICC-02/04-01/15, ២០២១, អត្ថបទទី ១៣៤ និង ៣១១៥។
[១២៩] ដូចលេខយោងខាងលើ, អត្ថបទទី ២២៣។

ត្រូវបានអោយកាន់អាវុធ។ លោក Domanic Ongwen ផ្ទាល់ក៏បានចូលរួមដោយផ្ទាល់ ក្នុងការចាប់បង្ខំឱ្យក្មេងស្រីក្រោមអាយុ ១៥ឆ្នាំ មកបម្រើសេវាកម្មផ្លូវភេទ សម្រាប់ក្រុមឧទ្ទាម និងនៅក្នុងផ្ទះរបស់ខ្លួនផ្ទាល់។[១៣០]

មិនតែប៉ុណ្ណោះ កុមារអាយុក្រោម ១៥ឆ្នាំ ត្រូវបានបង្ខំឱ្យចូលជាទាហាន Sinia brigade (កងពលតូច Sinia) និងចូលប្រយុទ្ធក្នុងសមរភូមិ។ ពួកគេត្រូវបានបញ្ជូនឱ្យធ្វើជាកងជំនួយ នៅពេលដែល ក្រុមទាហានLRA ចូលវាយប្រហារនានា ដោយធ្វើជាអ្នកផ្តល់ដំណឹង, ដុតកម្ទេច, ចូលប្លន់ផ្ទះប្រជាជន, ចូលប្រមូលវត្ថុដែលបានមកពីការវាយប្រហារប្រជាជន និងជាអ្នកសើបការណ៍។[១៣១]

ដោយផ្អែកលើភស្តុតាងខាងលើ ដែលលោក Dominic Ongwen ("អុងវេន") បានចាប់បង្ខំកុមារក្រោមអាយុ ១៥ឆ្នាំ តាមរយៈទាហានក្រោមឱវាទ ការប្រព្រឹត្តដោយខ្លួនលោកផ្ទាល់ និងជាអ្នករៀបគម្រោងការណ៍ដោយផ្ទាល់ផងនោះ លោក Dominic Ongwen ("អុងវេន") ត្រូវបានចោទប្រកាន់ពីបទឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាម ការកេណ្ឌ និងបញ្ចូលកុមារអាយុក្រោមដប់ប្រាំឆ្នាំ ឱ្យចូលក្នុងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ឬក្រុមប្រដាប់អាវុធ ឬការប្រើប្រាស់ពួកគេឱ្យបំពេការយ៉ាងសកម្មក្នុងជម្លោះប្រដាប់អាវុធ មាត្រា ៨ (២)(ង)(៧) នៃ លក្ខន្តិកៈទីក្រុងរ៉ូមដោយកាន់ទោសឱ្យជាប់ពន្ធនាគារចំនួន ២០ឆ្នាំ និងសរុបចំនួន២៥ឆ្នាំ រួមនឹងបទចោទផ្សេងៗទៀត។[១៣២] ប៉ុន្តែភាគីលោក Dominic Ongwen ("អុងវេន") បានបន្តប្តឹងទៅសភាឧទ្ធរណ៍ ដោយលើកមូលហេតុនៃស្ថានសម្រាលទោសថា Dominic Ongwen ("អុងវេន") ជាអតីតទាហានកុមារមុននឹងការប្រព្រឹត្តបទល្មើស ជាផ្អែកមួយជំរុញឱ្យលោកប្រព្រឹត្តបទល្មើសទាំងនេះ។[១៣៣] ទោះជាយ៉ាងណាក៏ សភាឧទ្ធរណ៍នៅតែច្រានចោលការលើកឡើងរបស់ភាគី Dominic Ongwen ("អុងវេន") ដោយសារការលើកឡើងនេះមិនបានបំពេញគ្រប់លក្ខខណ្ឌក្នុងមាត្រា៣១ នៃលក្ខន្តិកៈទីក្រុងរ៉ូមស្តីពីតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិនោះឡើយ។[១៣៤] យ៉ាងណាមិញ សភាឧទ្ធរណ៍ បានសម្រេចតម្កល់ទុកសេចក្តីសម្រេចរបស់សភាអង្គជំនុំជំរះ ដោយឱ្យលោក Dominic Ongwen ("អុងវេន") ជាប់ពន្ធនាគារចំនួន ២៥ឆ្នាំ។[១៣៥]

---

[១៣០] តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ រឿងក្តីរដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង អុងវេន, ថ្ងៃទី០៤ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០២១, រឿងក្តីលេខ ICC-02/04-01/15, ២០២១, អត្ថបទទី ២២៤។

[១៣១] ដូចលេខយោងខាងលើ, អត្ថបទទី ២២៥។

[១៣២] ដូចលេខយោងខាងលើ, អត្ថបទទី ១៣៨។

[១៣៣] *សូមមើល* តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ រឿងក្តីរវាងរដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹងអុងវេន, *រកបានលើគេហទំព័រ* https://www.icc-cpi.int/news/ongwen-case-icc-appeals-chamber-confirms-conviction-and-sentencing-decisions

[១៣៤] ដូចលេខយោងខាងលើ។

[១៣៥] ដូចលេខយោងខាងលើ។

ដូចគ្នានេះដែរ យើងឃើញថា បើទោះបីនៅតុលាការ Ad Hoc ដែលបានបង្កើតឡើងកន្លងមកមានករណីខ្លះ ដែលពុំបានសម្រេចដាក់ទោសជនល្មើសដែលបានប្រើប្រាស់កុមារនៅក្នុងកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ឬក្នុងជម្លោះប្រដាប់អាវុធឡើយ ប៉ុន្តែសេចក្តីសម្រេចខ្លះក៏បានក្លាយជំនួយក្នុងការបកស្រាយច្បាប់ សម្រាប់តុលាការក្រោយៗ។ លើសពីនេះទៀត យើងឃើញមានសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិលើជនដែលបានកេណ្ឌ និងបញ្ចូលទាហានកុមារក្នុងជម្លោះប្រដាប់អាវុធ។ យ៉ាងណាមិញ សេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការគឺមិនទាន់ឆ្លើយតបទៅនឹងចំនួននៃការប្រើប្រាស់ទាហានកុមារនៅឡើយទេពីព្រោះយើងឃើញថា ការប្រើប្រាស់កម្លាំងកុមារនៅដែលមានក្នុងការអនុវត្តផ្ទាល់ ដោយហេតុថា នៅមានកង្វះខាតនៃច្បាប់អន្តរជាតិ។

៣.២. ចំណុចខ្វះចន្លោះនៃច្បាប់អន្តរជាតិចំពោះការបញ្ឈប់ការប្រើប្រាស់ទាហានកុមារ

ដោយគិតត្រឹមបច្ចុប្បន្ននេះ បណ្តាប្រទេសនានា និងអន្តរជាតិបានបង្កើតច្បាប់ ដើម្បីគាំពារកុមារពីការកេណ្ឌ និងជ្រើសរើសឱ្យចូលជាទាហានកុមារដែលច្បាប់ធំៗទាំងនោះរួមមាន ពិធីសារបន្ថែមនៃអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ ឆ្នាំ១៩៧៧ អនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិកុមារ ពិធីសារជំរើសតាមចិត្ត ចំពោះអនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិកុមារស្តីពីការចូលរួមរបស់កុមារក្នុងជម្លោះប្រដាប់អាវុធត្រូវបានអនុវត្តព្រមទាំងច្បាប់ ដែលដាក់ទណ្ឌកម្មចំពោះបុគ្គល ដែលត្រូវទទួលខុសត្រូវ លើការប្រព្រឹត្តបទល្មើសនេះដូចជាលក្ខន្តិកៈទីក្រុងរ៉ូម លក្ខន្តិកៈតុលាការសម្រាប់ប្រទេសសៀរ៉ាឡេអូន ដែលបានផ្តន្ទាទោសលើការបំពានច្បាប់ដែលពាក់ព័ន្ធ។[១៣៦]

បើទោះបីជាច្បាប់អន្តរជាតិត្រូវបានបង្កើតឡើង រួមនឹងសេចក្តីសម្រេចដាក់ទោសលើមេដឹកនាំ ដែលបានកេណ្ឌ និងជ្រើសរើសទាហានកុមារឱ្យចូលរួមយ៉ាងសកម្មក្នុងជម្លោះប្រដាប់អាវុធក៏ដោយ ប៉ុន្តែនៅក្នុងការអនុវត្ត ការប្រើប្រាស់ទាហានកុមារនៅតែមាន និងកើនឡើងជាលំដាប់។[១៣៧] ជាក់ស្តែង គិតចាប់ពីឆ្នាំ២០០៥ ដល់ ឆ្នាំ២០២២ មានកុមារច្រើនជាង ១០៥,០០០នាក់ ដែលត្រូវបានភាគីនៃជម្លោះប្រដាប់អាវុធ កេណ្ឌ និងបញ្ចូល ឱ្យធ្វើជាទាហាន។[១៣៨] ទាហានកុមារទាំងនោះ រួមមានក្មេងប្រុស និងក្មេងស្រី ដែលត្រូវរងការរំលោភបំពាន ដោយបង្ខំឱ្យចូលក្នុងការប្រយុទ្ធ ព្រមទាំងជាអ្នកស៊ើបការណ៍ អ្នកការពារ ឆ្មាំ អ្នកបញ្ជូនសារ ចុងភៅ និងក្នុងទម្រង់ផ្សេងៗ ពិសេសក្មេងស្រីដែលជាកម្មវត្ថុនៃការរំលោភបំពានខ្លាំង។ [១៣៩]

---

[១៣៦] *សូមមើល* Sarah J. Diaz, *An exclusive Mandate: Enforcing the Prohibition on the Use of Child Soldiers*, ឆ្នាំ ២០១៩, ទំព័រទី ១១។

[១៣៧] *សូមមើល* អង្គការយូនីសេហ្វ ការបញ្ចូលកុមារក្នុងកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ឬក្រុមប្រដាប់អាវុធ, *រកបានលើគេហទំព័រ* https://www.unicef.org/protection/children-recruited-by-armed-forces

[138] ដូចលេខយោងខាងលើ។

[១៣៩] ដូចលេខយោងខាងលើ។

ជាក់ស្តែងយើងឃើញមានបញ្ហាប្រឈមមួយចំនួន ដែលធ្វើឱ្យការកាត់ទោសទាក់ទងនឹងបទល្មើសប្រើប្រាស់ទាហានកុមារនៅក្នុងតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិនេះពុំអាចធ្វើទៅបាន។[១៤០] បញ្ហាប្រឈមទាំងនោះមានបញ្ហាប្រឈមទាក់ទងនឹងរចនាសម្ព័ន្ធនៃច្បាប់ ដូចជាការផ្តល់ឆន្ទានុសិទ្ធិ ការកំណត់អតិបរមាអាយុកុមារក្នុងបទល្មើសរបស់ច្បាប់ និងបញ្ហាប្រឈមទាក់ទងនឹងការអនុវត្ត។[១៤១]

បញ្ហាប្រឈមទីមួយដែលទាក់ទងនឹងរចនាសម្ព័ន្ធនៃច្បាប់អន្តរជាតិនោះគឺ ការផ្តល់ឆន្ទានុសិទ្ធិដល់ចៅក្រមក្នុងការកំណត់ថាតើសកម្មភាពណាខ្លះ ត្រូវបានចាត់ទុកថាជា សកម្មភាពកុមារដែលជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងជម្លោះប្រដាប់អាវុធ ដែលជាធាតុផ្សំនៃបទល្មើសឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាម។[១៤២] ជាក់ស្តែង សេចក្តីសម្រេចរបស់ សភាឧទ្ធរណ៍ក្នុងតុលាការសម្រាប់ប្រទេសសៀរ៉ាឡេអូន លើលោក Monina Fofana (ម៉ូនីណា ហ្វូហ្វាណា) និងលោក Allieu Kondewa (អាលីវ កូនឌីវ៉ា) បានសម្រេច លើកចោលការចោទប្រកាន់លើលោក Monina Fofana (ម៉ូនីណា ហ្វូហ្វាណា) ពីបទបញ្ចូលកុមារជាទាហាន ដោយសារការបកស្រាយនៃពាក្យ "បញ្ចូល" កុមារទៅក្នុងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ និងក្រោមហេតុផលថាមិនមានយុត្តិសាស្ត្រគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការបកស្រាយពាក្យគន្លឹះខាងលើ។[១៤៣]

បញ្ហានេះគឺកើតឡើងមកពីមានវិមតិសង្ស័យលើសាក្សីមួយរូប ដោយតុលាការចោទសួរថា តើការ "បញ្ចូល" កុមារជាទាហានអាចធ្វើឡើងបានតែមួយដង ឬវាអាចកើតឡើងតាមរយៈសកម្មភាពច្រើន ហើយថាតើកុមារម្នាក់អាចត្រូវបានគេ "បញ្ចូល"ជាទាហានកុមារលើសពីមួយដងដែរឬទេ?។[១៤៤] សភាឧទ្ធរណ៍បានសម្រេចបកស្រាយបញ្ហានេះ ដោយលើកឡើងថា ពាក្យ "បញ្ចូល" ទាហានកុមារនេះ ត្រូវបានពិចារណាលើ ២ធាតុផ្សំ។ ក្នុងនោះធាតុផ្សំទីមួយ គឺ "បញ្ចូល" ត្រូវរាប់ទាំង ពេលដែលពួកក្រុមឧទ្ទាមប្រើប្រាស់ឱ្យលើកគ្រឿងសព្វាវុធ ពីព្រោះសកម្មភាពនេះក៏ភ្ជាប់ជាមួយជម្លោះប្រដាប់អាវុធផងដែរ។ រីឯធាតុផ្សំទីពីរ គឺសំដៅលើធាតុអត្តនោម័ត ដែលសំដៅលើជនល្មើសថា តើខ្លួនបានដឹងថាកុមារទាំងនោះមានអាយុក្រោម១៥ឆ្នាំឬទេ។[១៤៥] តុលាការបានសម្រេចមិនប្រើប្រាស់ *dolus directus* កម្រិតទី២ នៃធាតុអន្តោម័ត គឺស្ថានភាពដែលជនល្មើសបាន

---

[១៤០] *សូមមើល* Sandhya Nair, *Child Soldiers And International Criminal Law: Is The Existing Legal Framework Adequate To Prohibit The Use Of Children In Conflict ?*, ឆ្នាំ ២០១៧, ទំព័រទី ៥៣

[១៤១] ដូចលេខយោងខាងលើ។

[១៤២] *សូមមើល* Julie McBride, *The War Crime of Child Soldier Recruitment*, ឆ្នាំ ២០១៤, ទំព័រទី ១៤២

[១៤៣] តុលាការសម្រាប់ប្រទេសសៀរ៉ាឡេអូន រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង នរម៉ាន, ហ្វូហ្វាណា និងខុនដឹវ៉ា, SCSL-04-14-A, ២០០៨, ទំព័រទី១៩០, *សូមមើល* Julie McBride, *The War Crime of Child Soldier Recruitment*, ឆ្នាំ ២០១៤, ទំព័រទី ១៣៧។

[១៤៤] *សូមមើល* Juline McBride, *The War Crime of Child Soldier Recruitment*, ទំព័រទី ១៣៨។

[១៤៥] ដូចលេខយោងខាងលើ, ទំព័រទី ១៤២។

ប្រព្រឹត្តបទល្មើសណាមួយ ដោយមិនមានចេតនា ហើយប្រើប្រាស់ធាតុអន្តោម័តដែល ទាល់តែជនល្មើសបានដឹងថាសកម្មភាពខ្លួនជាការហាមឃាត់វិញ ជាហេតុធ្វើឱ្យ អង្គជំនុំជំរះលើកចោលការចោទប្រកាន់លោក Allieu Kondewa (អាលីវ កូនឌីវ៉ា)។[១៤៦]

ការកំណត់អតិបរមាអាយុរបស់កុមារក្នុងបទល្មើសឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាម ការកេណ្ឌ និងបញ្ចូលកុមារអាយុក្រោមដប់ប្រាំឆ្នាំ ឱ្យចូលក្នុងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ឬក្រុមប្រដាប់អាវុធ ឬការប្រើប្រាស់ពួកគេឱ្យបំរើការយ៉ាងសកម្មក្នុងជម្លោះប្រដាប់អាវុធ ក៏ត្រូវបានចាត់ទុកថាជាបញ្ហាប្រឈមមួយផងដែរ។[១៤៧] បើទោះបីជា ការិយាល័យរដ្ឋអាជ្ញា ទទួលស្គាល់ថា "កុមារ" សំដៅលើបុគ្គលណាដែលមានអាយុក្រោម ១៨ឆ្នាំស្របតាម សន្ធិសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស និងមាត្រា២៦ នៃលក្ខន្តិកៈទីក្រុងរ៉ូមឆ្នាំ១៩៩៨ ដែលចែងថា "តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិមានលក្ខន្តិកៈទីក្រុងរ៉ូមឆ្នាំ១៩៩៨ កំណត់បទល្មើសការកេណ្ឌ និងបញ្ចូលទាហានកុមារក្រោមអាយុ ១៥ឆ្នាំ ដែលធ្វើឱ្យកុមារចាប់ពីអាយុ១៥ឆ្នាំ ដល់ក្រោម ១៨ឆ្នាំមិនទទួលបានការការពារដូចគ្នានៅក្នុងយុត្តាធិការតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិឡើយ ជាហេតុធ្វើឱ្យមានបទល្មើសប្រព្រឹត្តឡើងចំពោះក្មេងៗដែលមានអាយុចាប់ពី ១៥ឆ្នាំដល់ក្រោម ១៨ឆ្នាំ។[១៤៨] បើទោះបីជា ក្នុងពិធីសារជម្រើសតាមចិត្ត ចំពោះអនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិកុមារបានបន្ថែមការការពារសម្រាប់កុមារក្រោម ១៨ឆ្នាំក៏ដោយ ក៏មានតែប្រទេសចំនួន ១៧៣ ក្នុងចំណោមប្រទេសចំនួន ១៩៣ នៃសមាជិកអង្គការសហប្រជាជាតិបានផ្តល់សច្ចាប័ន។[១៤៩]

លើសពីនេះបញ្ហាប្រឈមនឹងការអនុវត្តច្បាប់គឺ ដោយសារតែតុលាការអន្តរជាតិពុំមានកម្លាំងសមត្ថកិច្ចផ្ទាល់ខ្លួនឡើយ ដោយតុលាការពឹងផ្អែកទាំងស្រុងលើរដ្ឋក្នុងការឃាត់ខ្លួន និងកាត់ទោសលើជនល្មើស ធ្វើឱ្យរដ្ឋដែលមិនគោរពតាមតុលាការ នៅតែអាចប្រព្រឹត្តបទល្មើសប្រើប្រាស់ទាហានកុមារដដែល។ [១៥០]

ជារួមមក បើទោះបីជាមានច្បាប់អន្តរជាតិ និងតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិត្រូវបានបង្កើតឡើងដើម្បីដាក់ទោសជនដែលបានប្រើប្រាស់ទាហានកុមារក៏ដោយ ក៏យើងឃើញថា ច្បាប់ទាំងនេះនៅមិនទាន់គ្រប់គ្រាន់

---

[១៤៦] *សូមមើល* Juline McBride, *The War Crime of Child Soldier Recruitment*, ទំព័រទី ១៤២។

[១៤៧] ការិយាល័យរដ្ឋអាជ្ញារបស់តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិស្តីពី គោលការណ៍លើកុមារ, រកបានលើគេហទំព័រ https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/iccdocs/otp/20161

[១៤៨] ដូចលេខយោងខាងលើ,ទំព័រទី២។

[១៤៩] *សូមមើល* កម្រងសន្ធិសញ្ញានៃអង្គការសហប្រជាជាតិ, *រកបានលើគេហទំព័រ*, https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=IV-11-b&chapter=4&clang=_en

[១៥០] *សូមមើល* Sandhya Nair, *Child Soldiers And International Criminal Law: Is The Existing Legal Framework Adequate To Prohibit The Use Of Children In Conflict ?*, ឆ្នាំ ២០១៧, ទំព័រទី ៥៣។

ក្នុងការបញ្ឈប់ការប្រើប្រាស់ទាហានកុមារនៅឡើយទេ។ ពោលគឺ នៅមានចន្លោះខ្វះខាតជាច្រើន ដែលត្រូវអភិវឌ្ឍបន្ត ដើម្បីឆ្លើយតបនឹងការប្រើប្រាស់ទាហានកុមារនាពេលបច្ចុប្បន្ន។

សេចក្ដីសន្និដ្ឋាន

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

បន្ទាប់ពីបានធ្វើការសិក្សាស្រាវជ្រាវលើ ប្រធានបទខាងលើកន្លងមក អាចសង្កេតឃើញថា ក្រោយពីថ្លឹងថ្លែងផលប៉ះពាល់ និងប្រយោជន៍របស់កុមារ ដែលត្រូវបានប្រើប្រាស់ជាកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធសហគមន៍អន្តរជាតិបានហាមឃាត់ការប្រើប្រាស់ទាហានកុមារ ដោយបង្កើតច្បាប់ និងតុលាការអន្តរជាតិ ព្រមទាំងតុលាការAd Hoc សម្រាប់កាត់ទោសលើជនដែលបានប្រព្រឹត្តអំពើនេះយ៉ាងតឹងរឹង។

ច្បាប់អន្តរជាតិជាច្រើនបានចែងអំពីការការពារកុមារ និងយុវជនដោយបានកំណត់និយមន័យ ទាហានកុមារ គឺសំដៅលើកុមារមានអាយុក្រោម ១៨ឆ្នាំ ដែលបានចូលរួមក្នុងកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ឬក្រុមប្រដាប់អាវុធ ឬក្នុងជម្លោះប្រដាប់អាវុធ។ ប៉ុន្តែនាពេលបច្ចុប្បន្ន ដើម្បីអាចចាត់ទុកជា ឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាម ដើម្បីធ្វើការដាក់ទោសតាមផ្លូវតុលាការបាន គឺទាល់តែអំពើកេណ្ឌ បញ្ចូល ឬចាប់យកកុមារដែលមានអាយុក្រោម ១៥ឆ្នាំមកចូលក្នុងកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ហើយកើតឡើងក្នុងអំឡុងពេលដែលមានជម្លោះប្រដាប់អាវុធមានលក្ខណៈជាអន្តរជាតិ និងមិនមានចរិកលក្ខណៈអន្តរជាតិ។ ការកាត់ទោសតាមផ្លូវតុលាការ ពិតជាបាន ចូលរួមជាចំណែកក្នុងការបញ្ឈប់ការប្រើប្រាស់ទាហានកុមារបានមួយផ្នែកពិតប្រាកដមែន។ យ៉ាងណាមិញ យើងឃើញមានភាពខ្វះចន្លោះមួយចំនួនរបស់ច្បាប់អន្តរជាតិ ដែលជាឧបសគ្គរាំងក្នុងការលុបបំបាត់ការកេណ្ឌ និងប្រើប្រាស់ទាហានកុមារ។

ជាក់ស្តែង ការកំណត់អតិបរមានៃអាយុកុមារក្នុងធាតុផ្សំបទឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាមគឺត្រឹមអាយុក្រោម ១៥ឆ្នាំប៉ុណ្ណោះ គឺជាអតិមរមាដែលនៅក្នុងកម្រិតទាប ធ្វើឱ្យកុមារដែលមានអាយុចន្លោះពី១៥ ដល់ក្រោម១៨ឆ្នាំក្លាយជាក្រុមងាយរងគ្រោះក្នុងជម្លោះប្រដាប់អាវុធ។

យើងសង្កេតឃើញទៀតថា បើទោះបីជាមានច្បាប់អន្តរជាតិ និងតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិហាមប្រាមក៏ដោយ ក៏មេក្រុមឧទ្ទាមនៅតាមបណ្តាប្រទេស ពិសេសនៅតំបន់អាហ្វ្រិក នៅតែចាប់យកកុមារដែលមានអាយុក្រោម ១៥ឆ្នាំ ខ្លះទើបតែមានអាយុ ៧ឆ្នាំ មកចូលក្នុងក្រុមប្រដាប់អាវុធរបស់ខ្លួន។ ក្មេងៗដែលត្រូវបានចាប់បង្ខំឱ្យចូលក្នុងកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធនោះត្រូវទទួលនូវការបង្ខិតបង្ខំជាច្រើនដូចជា ក្មេងប្រុសទាំងនោះត្រូវបានគេបង្ខំឱ្យប្រើប្រាស់ថ្នាំញៀន ពង្វក់ស្មារតីឱ្យហ៊ានប្រព្រឹត្តអំពើកាចសាហាវ ដូចជាសម្លាប់ជនស៊ីវិល ម៉្យាងទៀតក្មេងស្រីភាគច្រើនត្រូវបានគេបង្ខំឱ្យបម្រើផ្លូវភេទ។ តុលាការ និងច្បាប់អន្តរជាតិពិតជាជួបបញ្ហាជាខ្លាំងក្នុងការអនុវត្តច្បាប់របស់ខ្លួន ដោយហេតុថា ភាគច្រើននៃការប្រើប្រាស់ទាហានកុមារ គឺធ្វើឡើងដោយពួកក្រុមឧទ្ទាមបណ្តាលឱ្យការចាប់ខ្លួន និងឃាត់ខ្លួនត្រូវពឹងផ្អែកលើរដ្ឋនីមួយៗទាំងស្រុង និងមិនសូវមានប្រសិទ្ធិភាពឡើយ។

អនុសាសន៍

អនុសាសន៍

ក្រោយពីបានស្វែងយល់ និងស្រាវជ្រាវការអនុវត្តរបស់ច្បាប់អន្តរជាតិហាមប្រាមការប្រើប្រាស់ទាហានកុមារកន្លងមក យើងខ្ញុំយល់ឃើញថា ការអភិវឌ្ឍន៍នៃច្បាប់អន្តរជាតិជាច្រើន តាំងពីក្រោយសង្គ្រាមលោកលើកទី ២ រហូតដល់មានការបង្កើតតុលាការអន្តរជាតិ កាត់ទោសលើបុគ្គលដែលបានប្រើប្រាស់ទាហានកុមារ គឺពិតជាបានចូលរួមដោះស្រាយបញ្ហានេះបានមួយកម្រិត។ ក្នុងអំឡុងពេលនៃការស្រាវជ្រាវ យើងខ្ញុំក៏បានជួបនឹងបញ្ហាមួយចំនួនដូចជា ឯកសារពាក់ព័ន្ធ និងឯកសារផ្លូវការសុទ្ធសឹងតែសរសេរជាភាសាបរទេស ប៉ុន្តែយ៉ាងណាក៏ដោយ យើងខ្ញុំបានព្យាយាម និងស្វះស្វែងអស់ពីសមត្ថភាព ដើម្បីសម្រិតសម្រាំងឱ្យបាននូវការសិក្សាស្រាវជ្រាវនេះ។

ទន្ទឹមនឹងនេះ យើងខ្ញុំក៏បានយល់ដឹងបន្ថែមអំពី ការអនុវត្តនៃច្បាប់អន្តរជាតិទាំងនោះកាន់តែស៊ីជម្រៅមួយកម្រិតទៀត។ ទន្ទឹមនឹងការស្រាវជ្រាវនេះ យើងបានយល់ឃើញថាគប្បីមានការកែតម្រូវ និងបន្ថែមនូវចំណុចតូចៗមួយចំនួនក្នុងគោលបំណងឱ្យការអនុវត្តច្បាប់កាន់តែមានប្រសិទ្ធិភាពឆ្លើយតបនឹងបញ្ហាប្រើប្រាស់ទាហានកុមារនាពេលបច្ចុប្បន្ន និងការពារអតីតទាហានកុមារក្នុងការចូលមករស់នៅក្នុងសង្គមឡើងវិញ។ យើងខ្ញុំសូមលើកយកអនុសាសន៍មួយចំនួនដូចខាងក្រោម៖

- ការពង្រីកវិសាលភាពនៃលក្ខន្តិកៈទីក្រុងរ៉ូមស្តីពីតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិឆ្នាំ១៩៩៨ ដោយតំឡើងអតិបរមានៃអាយុទាហានកុមារដល់ក្រោម ១៨ឆ្នាំ ក្នុងគោលដៅដាក់ទោសរាល់ជនដែលបានប្រើប្រាស់កុមារក្នុងជម្លោះប្រដាប់អាវុធ។
- ពង្រឹងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយច្បាប់ ដើម្បីអប់រំសហគមន៍នៅគ្រប់បណ្តាប្រទេសបានយល់ដឹងអំពីផលអវិជ្ជមាននៃការប្រើប្រាស់ទាហានកុមារ និងសារៈសំខាន់នៃការការពារសិទ្ធិកុមារ។ លើសពីនេះ បង្កើតនូវយុទ្ធនាការអប់រំកាត់បន្ថយការរើសអើងអតីតទាហានកុមារដែលនឹងត្រូវចូលមករស់នៅក្នុងសង្គមវិញ។
- ចូលរួមអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ចនៅបណ្តាប្រទេស និងសហគមន៍ ដោយហេតុថាបញ្ហាសេដ្ឋកិច្ចជាឫសគល់នៃការប្រើប្រាស់ទាហានកុមារ បណ្តាលមកពីភាពក្រីក្រ កង្វះការអប់រំ ធ្វើឱ្យកុមារងាយរងគ្រោះក្នុងការជ្រើសរើសចូលក្នុងជម្លោះប្រដាប់អាវុធ។
- ការចូលរួមការពារជាសកល ដែលក្នុងន័យនេះតម្រូវឱ្យសហគមន៍អន្តរជាតិយកចិត្តទុកដាក់លើបញ្ហានេះក្នុងការដោះស្រាយ និងចូលរួមសហការតាមចាប់ឧក្រិដ្ឋជនដែលបានប្រព្រឹត្ត។
- ការចូលរួមផ្ទាល់ពីសហគមន៍អន្តរជាតិ និងច្បាប់ជាតិ ដើម្បីធានាការការពារដល់កុមារយ៉ាងម៉ត់ចត់ពិសេសកុមារក្នុងតំបន់ដែលមានជម្លោះប្រដាប់អាវុធ។

- ការធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនូវការធ្វើសមាហរណកម្មកុមារចូលក្នុងសង្គមវិញ ដែលធ្វើយ៉ាងណាឱ្យពួកគេចូលទៅក្នុងសង្គម ដោយគ្មានការរើសអើង និងផ្តល់ឱ្យអតីតទាហានកុមារជំនួយខាងស្មារតី។

ជាចុងក្រោយ យើងខ្ញុំសូមកោតសរសើរចំពោះការរួបរួមគ្នារវាងបណ្តាប្រទេសលើពិភពលោក ក៏ដូចជាអង្គការអន្តរជាតិ ដែលបានស្វែងរកនូវគ្រប់មធ្យោបាយ ដើម្បីការពារដល់កុមារ ដែលជាវ័យងាយរងគ្រោះអំពីកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធនិងជម្លោះប្រដាប់អាវុធដែលជាបញ្ហាធ្វើឱ្យសិទ្ធិកុមារត្រូវបានរំលោភបំពាន។ បើទោះបីជានៅមានកង្វះខាតចំណុចមួយចំនួនក្តី ក៏យើងខ្ញុំសង្ឃឹមថាសហគមន៍អន្តរជាតិនៅតែបន្តអភិវឌ្ឍ និងពង្រីកវិសាលភាពនៃច្បាប់អន្តរជាតិ ដើម្បីលុបបំបាត់ចោលឱ្យអស់នូវការប្រើប្រាស់ទាហានកុមារ ឈានទៅរកការគោរពសិទ្ធិកុមារយ៉ាងពេញលេញ។

គន្លនិខ្មេស

គន្ថនិទ្ទេស

លិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តិ

- សេចក្តីប្រកាសសិទ្ធិមនុស្ស និងសិទ្ធិពលរដ្ឋនៃប្រទេសបារាំង ឆ្នាំ១៧៨៩
- ធម្មនុញ្ញអង្គការសហប្រជាតិ ឆ្នាំ១៩៤៥
- វិធានធម្មនុញ្ញទីក្រុងឡុងដ៍ ឆ្នាំ១៩៤៥
- លក្ខន្តិកៈតុលាការយុត្តិធម៌អន្តរជាតិ ឆ្នាំ១៩៤៥
- អនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ ឆ្នាំ១៩៤៩
- កតិកាសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ ឆ្នាំ១៩៦៦
- កតិកាសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិសង្គម សេដ្ឋកិច្ច និងវប្បធម៌ ឆ្នាំ១៩៦៦
- អនុសញ្ញាទីក្រុងវីយ៉ែនស្តីពីច្បាប់សន្ធិសញ្ញា ឆ្នាំ១៩៦៩
- ពិធីសារបន្ថែមទី១ និងទី២ ទៅលើអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ ឆ្នាំ១៩៧៧
- អនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិកុមារ ឆ្នាំ១៩៨៩
- លក្ខន្តិកៈរបស់តុលាការព្រហ្មទណ្ឌសម្រាប់អតីតយូហ្គោស្លាវី ឆ្នាំ១៩៩៣
- លក្ខន្តិកៈរបស់តុលាការព្រហ្មទណ្ឌសម្រាប់រវ៉ាន់ដា ឆ្នាំ១៩៩៤
- លក្ខន្តិកៈទីក្រុងរ៉ូមស្តីពីតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ ឆ្នាំ១៩៩៨
- ធាតុផ្សំនៃបទល្មើសរបស់តុលាការតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ ឆ្នាំ២០០០
- លក្ខន្តិកៈស្តីពីតុលាការសម្រាប់ប្រទេសសៀរ៉ាឡេអូន ឆ្នាំ២០០០
- ពិធីសារជម្រើសទី១ នៃអនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិកុមារ ស្តីពីការចូលរួមរបស់កុមារក្នុងជម្លោះប្រដាប់អាវុធ ឆ្នាំ២០០១

យុត្តិសាស្ត្ររបស់តុលាការ

- តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ, សេចក្តីសម្រេចក្នុងរឿងក្តីរវាងរដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង ថូម៉ាសលូបាងហ្គា ស្តីពីដីការបង្គាប់ឱ្យចាប់ចខ្លួន ថ្ងៃទី ១០ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៦
- តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ, សេចក្តីសម្រេចក្នុងរឿងក្តីរវាងរដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង ថូម៉ាសលូបាងហ្គា ស្តីពីការសម្រេចចិត្តការចោទប្រកាន់ ថ្ងៃទី ៧ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៧

- តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ, សាលក្រមប្រកាសទោស លើរឿងក្តីរដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង ថូម៉ាស លូបាងហ្គា ថ្ងៃទី ១៤ ខែមិនា ឆ្នាំ២០១២
- តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ, សាលក្រម ក្នុងរឿងក្តីរវាងរដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង ប៉ែមបា ស្តីពីការសម្រេចចិត្តការចោទប្រកាន់ ថ្ងៃទី ២១ ខែមិនា ឆ្នាំ២០១៦
- តុលាការសម្រាប់ប្រទេសសេរ៉ាឡេអូន, សាលក្រមក្នុងរឿងក្តីរដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង សេម ហ៊ីងណានរម៉េន (Sam Hinga Norman) ថ្ងៃទី៣១ ខែមេសា ឆ្នាំ២០០៤
- តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ, សាលក្រមលើរឿងក្តីរដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង ណាហ្គានដា ថ្ងៃទី០៨ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៩
- តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ, សាលក្រមលើរឿងក្តីរដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង អុងវេន (Dominic Ongwen), ថ្ងៃទី០៤ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០២១
- តុលាការយោធាអន្តរជាតិ Nuremburg, សេចក្តីសម្រេចចុះថ្ងៃទី ១ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៤៦

សៀវភៅបោះពុម្ព

- Francis, David J. "'Paper Protection' Mechanisms: Child Soldiers and the International Protection of Children in Africa's Conflict Zones." The Journal of Modern African Studies 45, no. 2 (2007): 207–31. https://doi.org/10.1017/S0022278X07002510
- Lasley, Trace, and Clayton Thyne. "Secession, Legitimacy and the Use of Child Soldiers." Conflict Management and Peace Science 32, no. 3 (2015): 289–308. https://www.jstor.org/stable/26271390.
- David P. Steward, "International Criminal Law in a Nutshell", 2nd ed., 2014.
- ROSEN, DAVID M. Child Soldiers in the Western Imagination: From Patriots to Victims. Rutgers University Press, 2015. http://www.jstor.org/stable/j.ctt17rw503.
- H.W, Koch, "H.W. Koch, The Hitler Youth: Origins and Development 1922-1945", 2000.

ឯកសារផ្សេងទៀត

- សេចក្ដីសម្រេចរបស់ក្រុមប្រឹក្សាសន្តិសុខអង្គការសហប្រជាជាតិ

គេហទំព័រអនឡាញ

- https://digitallibrary.un.org/?ln=en
- https://ihl-databases.icrc.org/en
- https://www.amnesty.org/en/
- https://www.hrw.org/
- https://www.icc-cpi.int/decisions
- https://www.jstor.org/
- https://www.legal-tools.org
- https://www.refworld.org

ឧបសម្ព័ន្ធ

ធម្មនុញ្ញសហប្រជាជាត

Charter of the United Nations

បណ្ណាល័យច្បាប់-Law Library

lawlibrarysite.wordpress.com

ធម្មនុញ្ញសហប្រជាជាតិ

យើងជាប្រជារាស្ត្រ នៃសហប្រជាជាតិ ដែលបានសម្រេចគ្នាថានឹងការបារធច្ឆាជនៈកូនចៅទៅអានាគតមិនឲ្យមានសង្គ្រាម ព្រោះមហាសង្គ្រាមដែលកើតមានរយៈពេលពីរលើកមកហើយបានធ្វើអោយមានសេចក្តីទុក្ខពន់ប្រមាណដល់មនុស្សជាតិ។

ក្រកាសជាថ្មី នូវជំនឿរបស់យើងក្នុងសិទ្ធិជាសារៈនៃមនុស្សក្នុងសេចក្តីថ្លៃថ្នូរ និងតម្លៃមនុស្សជាតិក្នុងសមភាពនៃសិទ្ធិបុរស និងស្ត្រីព្រមទាំងប្រជាជាតិទាំងធំទាំងតូច។

បង្កើតលក្ខខណ្ឌ ជាការចាំបាត់ក្នុងការរក្សាទុក នូវយុត្តិធម៌ និងសេចក្តីគោរព កាតព្វកិច្ច នៃសន្ធិសញ្ញា និងប្រភេពដទៃ នៃសន្ធិសញ្ញាអន្តរជាតិ។

ជួយឲ្យមានវឌ្ឍនភាពខាងសង្គម និងបង្កើតលក្ខខណ្ឌជីវភាពដ៏ប្រពៃក្នុងសេរីភាពដ៏ធំទូលាយ។

ហើយអំពីគោលបំណងនេះ

នឹងប្រតិបត្តិការអត់ឱន ការរស់នៅក្នុងសង្គមសន្តិភាពជាមួយគ្នាដោយគំនិតជាអ្នកជិតខាងល្អរួមកម្លាំងគ្នាដើម្បីរក្សាទុកនូវសន្តិភាព និងសន្តិសុខអន្តរជាតិ។

ទទួលប្រតិបត្តិគោលការណ៍ច្បាប់ និងបង្កើតរបៀបយ៉ាងធំ ដែលមិនត្រូវអោយប្រើកម្លាំងអាវុធរៀរលែងតែចំពោះប្រយោជន៍រួមគ្នា។

ពឹងផ្អែកទៅលើស្ថាប័នអន្តរជាតិ ដើម្បីជួយអោយមានវឌ្ឍនភាពខាងសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមដល់ប្រជារាស្ត្រទាំងអស់។

បានសម្រេចចិត្តស្ម័គ្រស្មាគមកម្លាំងគ្នាដើម្បីបំណង ខាងលើនេះអោយសម្រេចពិតប្រាកដ

ហេតុដូច្នេះ រដ្ឋាភិបាលយើងរៀងខ្លួន តាមរយៈនៃតំណាងដែលរួមប្រជុំទីក្រុង «សង់ហ្វ្រង់ស៊ីស្កូ» ហើយដែលមានអំណាចយ៉ាងពេញលេញ បានអនុម័តបច្ចុប្បន្នធម្មនុញ្ញនៃសហប្រជាជាតិហើយដោយអាស្រ័យសហប្រជាជាតិនេះ ទើបស្ថាបនានូវអង្គការអន្តរជាតិមាននាមជា «សហប្រជាជាតិ»។

ជំពូកទី១

វត្ថុបំណង និង គោលច្បាប់

ប្រការ ១៖ វត្ថុបំណងនៃសហប្រជាជាតិមានដូចតទៅនេះ៖

១-រក្សាទុកនូវសន្តិភាព និងសន្តិសុខអន្តរជាតិ ហើយដើម្បីសម្រេចនូវបំណងនេះ គឺត្រូវប្រព្រឹត្តិវិធានការរួបរួមគ្នាដ៏សក្តិសិទ្ធិដើម្បីការពារ និងបញ្ចៀសមិនឲ្យមានការកំហែងមកលើសន្តិភាព និងបង្ក្រាបអំពើរាតត្បាតទាំងអស់ ឬអំពើអ្វីដទៃដែលធ្វើឲ្យប្រេះឆាសន្តិភាព ហើយធ្វើឲ្យសម្រេចពិតប្រាកដនូវបទបញ្ហានៃការខ្វែងយោបល់គ្នា ឬបទបញ្ហានៃស្ថានការណ៍ទាំងឡាយមានលក្ខណៈជាអន្តរជាតិដែលអាចនាំឲ្យសន្តិភាពប្រេះឆាតាមមធ្យោបាយខាងសន្តិវិធី អនុឡោមតាមគោលច្បាប់យុត្តិធម៌ និងសិទ្ធិអន្តរជាតិ។

២-ពង្រីកវវាងប្រជាជាតិនូវការប្រាស្រ័យទាក់ទងជាមិត្តភាព ដែលកើតឡើងតាមសេចក្តីគោរពគោលច្បាប់ សមភាព នៃសិទ្ធិប្រជារាស្ត្រ ហើយហានឹងមានសិទ្ធិចាត់ចែងដោយខ្លួនឯង ព្រមទាំងចាត់វិធានការដទៃទាំងអស់ដ៏សមរម្យ ដើម្បីពង្រឹងសន្តិភាពក្នុងលោក។

៣-បង្កើតឲ្យមានពិតប្រាកដ នូវសហប្រតិបត្តិការ អន្តរជាតិដោយដោះស្រាយ នូវបញ្ហាអន្តរជាតិខាងសេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច ឬមនុស្សធម៌ ដោយពង្រីក និងលើកទឹកចិត្តក្នុងការគោរពសិទ្ធិមនុស្ស និងសេរីភាពជាសាធារណៈសម្រាប់មនុស្សទូទៅឥតសម្គាល់ ជាតិសាសន៍ ភេទ ភាសា ឬ សាសនា។

៤-ជាទីប្រជុំមួយ ដើម្បីរួបរួមកម្លាំងនៃប្រជាជាតិ ឆ្ពោះទៅរកគោលបំណងរួមគ្នា។

ប្រការ ២៖ អង្គការសហប្រជាជាតិ និងសមាជិក ក្នុងការស្វែងរកគោលបំណងដែលបានចែងទុកត្រង់ប្រការ១ ត្រូវប្រព្រឹត្តអនុឡោមតាមគោលច្បាប់ដូចតទៅ៖

១-អង្គការនេះបង្កើតឡើងតាមគោលសមភាពប្រកបដោយអធិបតេយ្យ នៃសមាជិកទាំងអស់។

២-សមាជិកនៃអង្គការ ត្រូវបំពេញដោយសុចរិត នូវកាតព្វកិច្ចដែលខ្លួនកាន់កាប់តាមគោលនៃធម្មនុញ្ញបច្ចុប្បន្នដើម្បីធានារ៉ាប់រងដល់ការប្រតិបត្តិសិទ្ធិ និងអត្ថប្រយោជន៍គ្រប់យ៉ាងដែលបណ្តាយមកពីគុណសម្បត្តិនៃសមាជិក។

៣-សមាជិក នៃអង្គការត្រូវសម្រួលការខ្វែងយោបល់អន្តរជាតិ តាមមធ្យោបាយសន្តិវិធីដោយសន្តិភាព និងសន្តិសុខអន្តរជាតិ ព្រមទាំងយុត្តិធម៌ មិនឲ្យធ្លាក់ចុះក្នុងសេចក្តីអន្តរាយ។

៤-ក្នុងកិច្ចប្រាស្រ័យទាក់ទងអន្តរជាតិ សមាជិក នៃអង្គការត្រូវចៀសវាង កុំពឹងផ្អែកទៅលើការកំហែង ឬការប្រើកម្លាំងប្រឆាំនឹងសម្បូរណភាព ខាងផែនដី ឬឯករាជ្យនយោបាយនៃរដ្ឋទាំងមូលក្តី ប្រឆាំងដោយរបៀបណាមួយមិនសមនឹងវត្ថុបំណង នៃសហប្រជាតិ។

៥-សមាជិកនៃអង្គការត្រូវជួយឧត្ថម្ភដោយពេញបន្ទុកអង្គការនេះ តាមអំពើដែលអង្គការនេះបានបង្កើតឲ្យមានឡើងអនុឡោមទៅតាមបទបញ្ញត្តិ នៃធម្មនុញ្ញបច្ចុប្បន្ន ហើយចៀសវាងកុំឧត្ថម្ភរដ្ឋណាមួយជារដ្ឋដែលអង្គការបានប្រព្រឹត្តនូវអំពើខាងការពារ ឬ រឹតត្បិតឆ្ពោះទៅរកនោះ។

៦-អង្គការត្រូវតែធ្វើយ៉ាងណាឲ្យរដ្ឋទាំងឡាយដែលមិនមែនជាសមាជិកនៃសហប្រជាជាតិ ប្រព្រឹត្តិអនុឡោមតាមគោលច្បាប់ខាងលើនេះ ក្នុងវិធានការជាការចាំបាច់ ដើម្បីរក្សាទ្រទ្រង់នូវសន្តិភាព និងសន្តិសុខអន្តរជាតិ។

៧-មិនមានបទបញ្ញត្តិណាមួយនៃធម្មនុញ្ញបច្ចុប្បន្ន អនុញ្ញាតឲ្យសហប្រជាជាតិធ្វើកិច្ចអន្តរាគមន៍ក្នុងរឿងទាំងឡាយដែលទាក់ទងជាដាច់ខាតទៅក្នុងសមត្ថភាពនៃរដ្ឋណាមួយ ព្រមទាំងមិនត្រូវបង្ខំសមាជិកទាំងឡាយឲ្យដាក់សម្រេចរឿងប្រភេទនេះទៅក្នុងបទវិនិច្ឆ័យនៃបទបញ្ញត្តិ តាមគោលធម្មនុញ្ញបច្ចុប្បន្ន ក៏ប៉ុន្តែគោលបែបនេះមិនប៉ះពាល់អ្វីដល់កិច្ចអនុវត្តន៍ វិធានការនៃអំណាចរឹតត្បិតដែលមានកំណត់ទុកត្រង់ជំពូក។

ជំពូកទី២

អំពីសមាជិក

ប្រការ ៣៖

ដែលចាត់ទុកជាសមាជិកដើមកំណើត នៃសហប្រជាជាតិ គឺរដ្ឋទាំងឡាយណាដែលបានចូលរួមក្នុងសន្និសិទ្ធិសហប្រជាជាតិ សម្រាប់អង្គការអន្តរជាតិ ដែលតាំងនៅសង់ហ្វ្រង់ស្កូរ ក៏បានចុះហត្ថលេខាពីមុនមកលើសេចក្តីប្រកាស នៃសហប្រជាជាតិ ចុះថ្ងៃទី ១ មករា ឆ្នាំ ១៩៤២ ។ រដ្ឋទាំងឡាយនេះមិនប៉ះពាល់លើធម្មនុញ្ញបច្ចុប្បន្ន ហើយធ្វើសច្ចាប័នអនុឡោមតាមាប្រការ ១១០។

លក្ខន្តិកៈរបស់តុលាការយុត្តិធម៌អន្តរជាតិ

STATUTE OF THE INTERNATIONAL COURT OF JUSTICE

Article 1

THE INTERNATIONAL COURT OF JUSTICE established by the Charter of the United Nations as the principal judicial organ of the United Nations shall be constituted and shall function in accordance with the provisions of the present Statute.

CHAPTER I

ORGANIZATION OF THE COURT

Article 2

The Court shall be composed of a body of independent judges, elected regardless of their nationality from among persons of high moral character, who possess the qualifications required in their respective countries for appointment to the highest judicial offices, or are jurisconsults of recognized competence in international law.

Article 3

1. The Court shall consist of fifteen members, no two of whom may be nationals of the same state.

2. A person who for the purposes of membership in the Court could be regarded as a national of more than one state shall be deemed to be a national of the one in which he ordinarily exercises civil and political rights.

Article 4

1. The members of the Court shall be elected by the General Assembly and by the Security Council from a list of persons nominated by the national groups in the Permanent Court of Arbitration, in accordance with the following provisions.

2. In the case of Members of the United Nations not represented in the Permanent Court of Arbitration, candidates shall be nominated by national groups appointed for this purpose by their governments under the same conditions as those prescribed for members of the Permanent Court of Arbitration by Article 44 of the Convention of The Hague of 1907 for the pacific settlement of international disputes.

3. The conditions under which a state which is a party to the present Statute but is not a Member of the United Nations may participate in electing the members of the Court shall, in the absence of a special agreement, be laid down by the General Assembly upon recommendation of the Security Council.

Article 5

1. At least three months before the date of the election, the Secretary-General of the United Nations shall address a written request to the members of the Permanent Court of Arbitration belonging to the states which are parties to the present Statute, and to the members of the national groups appointed under Article 4, paragraph 2, inviting them to undertake, within a given time, by national groups, the nomination of persons in a position to accept the duties of a member of the Court.

2. No group may nominate more than four persons, not more than two of whom shall be of their own nationality. In no case may the number of candidates nominated by a group be more than double the number of seats to be filled.

Article 6

Before making these nominations, each national group is recommended to consult its highest court of justice, its legal faculties and schools of law, and its national academies and national sections of international academies devoted to the study of law.

Article 7

1. The Secretary-General shall prepare a list

in alphabetical order of all the persons thus nominated. Save as provided in Article 12, paragraph 2, these shall be the only persons eligible.

2. The Secretary-General shall submit this list to the General Assembly and to the Security Council.

Article 8

The General Assembly and the Security Council shall proceed independently of one another to elect the members of the Court.

Article 9

At every election, the electors shall bear in mind not only that the persons to be elected should individually possess the qualifications required, but also that in the body as a whole the representation of the main forms of civilization and of the principal legal systems of the world should be assured.

Article 10

1. Those candidates who obtain an absolute majority of votes in the General Assembly and in the Security Council shall be considered as elected.

2. Any vote of the Security Council, whether for the election of judges or for the appointment of members of the conference envisaged in Article 12, shall be taken without any distinction between permanent and non-permanent members of the Security Council.

3. In the event of more than one national of the same state obtaining an absolute majority of the votes both of the General Assembly and of the Security Council, the eldest of these only shall be considered as elected.

Article 11

If, after the first meeting held for the purpose of the election, one or more seats remain to be filled, a second and, if necessary, a third meeting shall take place.

Article 12

1. If, after the third meeting, one or more seats still remain unfilled, a joint conference consisting of six members, three appointed by the General Assembly and three by the Security Council, may be formed at any time at the request of either the General Assembly or the Security Council, for the purpose of choosing by the vote of an absolute majority one name for each seat still vacant, to submit to the General Assembly and the Security Council for their respective acceptance.

2. If the joint conference is unanimously agreed upon any person who fulfils the required conditions, he may be included in its list, even though he was not included in the list of nominations referred to in Article 7.

3. If the joint conference is satisfied that it will not be successful in procuring an election, those members of the Court who have already been elected shall, within a period to be fixed by the Security Council, proceed to fill the vacant seats by selection from among those candidates who have obtained votes either in the General Assembly or in the Security Council.

4. In the event of an equality of votes among the judges, the eldest judge shall have a casting vote.

Article 13

1. The members of the Court shall be elected for nine years and may be re-elected; provided, however, that of the judges elected at the first election, the terms of five judges shall expire at the end of three years and the terms of five more judges shall expire at the end of six years.

2. The judges whose terms are to expire at the end of the above-mentioned initial periods of three and six years shall be chosen by lot to be drawn by the Secretary-General immediately after the first election has been completed.

3. The members of the Court shall continue to

discharge their duties until their places have been filled. Though replaced, they shall finish any cases which they may have begun.

4. In the case of the resignation of a member of the Court, the resignation shall be addressed to the President of the Court for transmission to the Secretary-General. This last notification makes the place vacant.

Article 14

Vacancies shall be filled by the same method as that laid down for the first election, subject to the following provision: the Secretary-General shall, within one month of the occurrence of the vacancy, proceed to issue the invitations provided for in Article 5, and the date of the election shall be fixed by the Security Council.

Article 15

A member of the Court elected to replace a member whose term of office has not expired shall hold office for the remainder of his predecessor's term.

Article 16

1. No member of the Court may exercise any political or administrative function, or engage in any other occupation of a professional nature.

2. Any doubt on this point shall be settled by the decision of the Court.

Article 17

1. No member of the Court may act as agent, counsel, or advocate in any case.

2. No member may participate in the decision of any case in which he has previously taken part as agent, counsel, or advocate for one of the parties, or as a member of a national or international court, or of a commission of enquiry, or in any other capacity.

3. Any doubt on this point shall be settled by the decision of the Court.

Article 18

1. No member of the Court can be dismissed unless, in the unanimous opinion of the other members, he has ceased to fulfil the required conditions.

2. Formal notification thereof shall be made to the Secretary-General by the Registrar.

3. This notification makes the place vacant.

Article 19

The members of the Court, when engaged on the business of the Court, shall enjoy diplomatic privileges and immunities.

Article 20

Every member of the Court shall, before taking up his duties, make a solemn declaration in open court that he will exercise his powers impartially and conscientiously.

Article 21

1. The Court shall elect its President and Vice-President for three years; they may be re-elected.

2. The Court shall appoint its Registrar and may provide for the appointment of such other officers as may be necessary.

Article 22

1. The seat of the Court shall be established at The Hague. This, however, shall not prevent the Court from sitting and exercising its functions elsewhere whenever the Court considers it desirable.

2. The President and the Registrar shall reside at the seat of the Court.

Article 23

1. The Court shall remain permanently in session, except during the judicial vacations, the dates and duration of which shall be fixed by the Court.

2. Members of the Court are entitled to peri-

odic leave, the dates and duration of which shall be fixed by the Court, having in mind the distance between The Hague and the home of each judge.

3. Members of the Court shall be bound, unless they are on leave or prevented from attending by illness or other serious reasons duly explained to the President, to hold themselves permanently at the disposal of the Court.

Article 24

1. If, for some special reason, a member of the Court considers that he should not take part in the decision of a particular case, he shall so inform the President.

2. If the President considers that for some special reason one of the members of the Court should not sit in a particular case, he shall give him notice accordingly.

3. If in any such case the member of the Court and the President disagree, the matter shall be settled by the decision of the Court.

Article 25

1. The full Court shall sit except when it is expressly provided otherwise in the present Statute.

2. Subject to the condition that the number of judges available to constitute the Court is not thereby reduced below eleven, the Rules of the Court may provide for allowing one or more judges, according to circumstances and in rotation, to be dispensed from sitting.

3. A quorum of nine judges shall suffice to constitute the Court.

Article 26

1. The Court may from time to time form one or more chambers, composed of three or more judges as the Court may determine, for dealing with particular categories of cases; for example, labor cases and cases relating to transit and communications.

2. The Court may at any time form a chamber for dealing with a particular case. The number of judges to constitute such a chamber shall be determined by the Court with the approval of the parties.

3. Cases shall be heard and determined by the chambers provided for in this Article if the parties so request.

Article 27

A judgment given by any of the chambers provided for in Articles 26 and 29 shall be considered as rendered by the Court.

Article 28

The chambers provided for in Articles 26 and 29 may, with the consent of the parties, sit and exercise their functions elsewhere than at The Hague.

Article 29

With a view to the speedy despatch of business, the Court shall form annually a chamber composed of five judges which, at the request of the parties, may hear and determine cases by summary procedure. In addition, two judges shall be selected for the purpose of replacing judges who find it impossible to sit.

Article 30

1. The Court shall frame rules for carrying out its functions. In particular, it shall lay down rules of procedure.

2. The Rules of the Court may provide for assessors to sit with the Court or with any of its chambers, without the right to vote.

Article 31

1. Judges of the nationality of each of the parties shall retain their right to sit in the case before the Court.

2. If the Court includes upon the Bench a judge of the nationality of one of the parties, any other party may choose a person to sit as judge. Such person shall be chosen preferably from among

those persons who have been nominated as candidates as provided in Articles 4 and 5.

3. If the Court includes upon the Bench no judge of the nationality of the parties, each of these parties may proceed to choose a judge as provided in paragraph 2 of this Article.

4. The provisions of this Article shall apply to the case of Articles 26 and 29. In such cases, the President shall request one or, if necessary, two of the members of the Court forming the chamber to give place to the members of the Court of the nationality of the parties concerned, and, failing such, or if they are unable to be present, to the judges specially chosen by the parties.

5. Should there be several parties in the same interest, they shall, for the purpose of the preceding provisions, be reckoned as one party only. Any doubt upon this point shall be settled by the decision of the Court.

6. Judges chosen as laid down in paragraphs 2, 3, and 4 of this Article shall fulfil the conditions required by Articles 2, 17 (paragraph 2), 20, and 24 of the present Statute. They shall take part in the decision on terms of complete equality with their colleagues.

Article 32

1. Each member of the Court shall receive an annual salary.

2. The President shall receive a special annual allowance.

3. The Vice-President shall receive a special allowance for every day on which he acts as President.

4. The judges chosen under Article 31, other than members of the Court, shall receive compensation for each day on which they exercise their functions.

5. These salaries, allowances, and compensation shall be fixed by the General Assembly. They may not be decreased during the term of office.

6. The salary of the Registrar shall be fixed by the General Assembly on the proposal of the Court.

7. Regulations made by the General Assembly shall fix the conditions under which retirement pensions may be given to members of the Court and to the Registrar, and the conditions under which members of the Court and the Registrar shall have their traveling expenses refunded.

8. The above salaries, allowances, and compensation shall be free of all taxation.

Article 33

The expenses of the Court shall be borne by the United Nations in such a manner as shall be decided by the General Assembly.

CHAPTER II

COMPETENCE OF THE COURT

Article 34

1. Only states may be parties in cases before the Court.

2. The Court, subject to and in conformity with its Rules, may request of public international organizations information relevant to cases before it, and shall receive such information presented by such organizations on their own initiative.

3. Whenever the construction of the constituent instrument of a public international organization or of an international convention adopted thereunder is in question in a case before the Court, the Registrar shall so notify the public international organization concerned and shall communicate to it copies of all the written proceedings.

Article 35

1. The Court shall be open to the states parties to the present Statute.

2. The conditions under which the Court shall be open to other states shall, subject to the special provisions contained in treaties in force, be laid

down by the Security Council, but in no case shall such conditions place the parties in a position of inequality before the Court.

3. When a state which is not a Member of the United Nations is a party to a case, the Court shall fix the amount which that party is to contribute towards the expenses of the Court. This provision shall not apply if such state is bearing a share of the expenses of the Court.

Article 36

1. The jurisdiction of the Court comprises all cases which the parties refer to it and all matters specially provided for in the Charter of the United Nations or in treaties and conventions in force.

2. The states parties to the present Statute may at any time declare that they recognize as compulsory *ipso facto* and without special agreement, in relation to any other state accepting the same obligation, the jurisdiction of the Court in all legal disputes concerning:

   a. the interpretation of a treaty;

   b. any question of international law;

   c. the existence of any fact which, if established, would constitute a breach of an international obligation;

   d. the nature or extent of the reparation to be made for the breach of an international obligation.

3. The declarations referred to above may be made unconditionally or on condition of reciprocity on the part of several or certain states, or for a certain time.

4. Such declarations shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations, who shall transmit copies thereof to the parties to the Statute and to the Registrar of the Court.

5. Declarations made under Article 36 of the Statute of the Permanent Court of International Justice and which are still in force shall be deemed, as between the parties to the present Statute, to be acceptances of the compulsory jurisdiction of the International Court of Justice for the period which they still have to run and in accordance with their terms.

6. In the event of a dispute as to whether the Court has jurisdiction, the matter shall be settled by the decision of the Court.

Article 37

Whenever a treaty or convention in force provides for reference of a matter to a tribunal to have been instituted by the League of Nations, or to the Permanent Court of International Justice, the matter shall, as between the parties to the present Statute, be referred to the International Court of Justice.

Article 38

1. The Court, whose function is to decide in accordance with international law such disputes as are submitted to it, shall apply:

   a. international conventions, whether general or particular, establishing rules expressly recognized by the contesting states;

   b. international custom, as evidence of a general practice accepted as law;

   c. the general principles of law recognized by civilized nations;

   d. subject to the provisions of Article 59, judicial decisions and the teachings of the most highly qualified publicists of the various nations, as subsidiary means for the determination of rules of law.

2. This provision shall not prejudice the power of the Court to decide a case *ex aequo et bono*, if the parties agree thereto.

CHAPTER III

PROCEDURE

Article 39

1. The official languages of the Court shall be French and English. If the parties agree that the

case shall be conducted in French, the judgment shall be delivered in French. If the parties agree that the case shall be conducted in English, the judgment shall be delivered in English.

2. In the absence of an agreement as to which language shall be employed, each party may, in the pleadings, use the language which it prefers; the decision of the Court shall be given in French and English. In this case the Court shall at the same time determine which of the two texts shall be considered as authoritative.

3. The Court shall, at the request of any party, authorize a language other than French or English to be used by that party.

Article 40

1. Cases are brought before the Court, as the case may be, either by the notification of the special agreement or by a written application addressed to the Registrar. In either case the subject of the dispute and the parties shall be indicated.

2. The Registrar shall forthwith communicate the application to all concerned.

3. He shall also notify the Members of the United Nations through the Secretary-General, and also any other states entitled to appear before the Court.

Article 41

1. The Court shall have the power to indicate, if it considers that circumstances so require, any provisional measures which ought to be taken to preserve the respective rights of either party.

2. Pending the final decision, notice of the measures suggested shall forthwith be given to the parties and to the Security Council.

Article 42

1. The parties shall be represented by agents.

2. They may have the assistance of counsel or advocates before the Court.

3. The agents, counsel, and advocates of parties before the Court shall enjoy the privileges and immunities necessary to the independent exercise of their duties.

Article 43

1. The procedure shall consist of two parts: written and oral.

2. The written proceedings shall consist of the communication to the Court and to the parties of memorials, counter-memorials and, if necessary, replies; also all papers and documents in support.

3. These communications shall be made through the Registrar, in the order and within the time fixed by the Court.

4. A certified copy of every document produced by one party shall be communicated to the other party.

5. The oral proceedings shall consist of the hearing by the Court of witnesses, experts, agents, counsel, and advocates.

Article 44

1. For the service of all notices upon persons other than the agents, counsel, and advocates, the Court shall apply direct to the government of the state upon whose territory the notice has to be served.

2. The same provision shall apply whenever steps are to be taken to procure evidence on the spot.

Article 45

The hearing shall be under the control of the President or, if he is unable to preside, of the Vice-President; if neither is able to preside, the senior judge present shall preside.

Article 46

The hearing in Court shall be public, unless the Court shall decide otherwise, or unless the parties demand that the public be not admitted.

Article 47

1. Minutes shall be made at each hearing and signed by the Registrar and the President.

2. These minutes alone shall be authentic.

Article 48

The Court shall make orders for the conduct of the case, shall decide the form and time in which each party must conclude its arguments, and make all arrangements connected with the taking of evidence.

Article 49

The Court may, even before the hearing begins, call upon the agents to produce any document or to supply any explanations. Formal note shall be taken of any refusal.

Article 50

The Court may, at any time, entrust any individual, body, bureau, commission, or other organization that it may select, with the task of carrying out an enquiry or giving an expert opinion.

Article 51

During the hearing any relevant questions are to be put to the witnesses and experts under the conditions laid down by the Court in the rules of procedure referred to in Article 30.

Article 52

After the Court has received the proofs and evidence within the time specified for the purpose, it may refuse to accept any further oral or written evidence that one party may desire to present unless the other side consents.

Article 53

1. Whenever one of the parties does not appear before the Court, or fails to defend its case, the other party may call upon the Court to decide in favor of its claim.

2. The Court must, before doing so, satisfy itself, not only that it has jurisdiction in accordance with Articles 36 and 37, but also that the claim is well founded in fact and law.

Article 54

1. When, subject to the control of the Court, the agents, counsel, and advocates have completed their presentation of the case, the President shall declare the hearing closed.

2. The Court shall withdraw to consider the judgment.

3. The deliberations of the Court shall take place in private and remain secret.

Article 55

1. All questions shall be decided by a majority of the judges present.

2. In the event of an equality of votes, the President or the judge who acts in his place shall have a casting vote.

Article 56

1. The judgment shall state the reasons on which it is based.

2. It shall contain the names of the judges who have taken part in the decision.

Article 57

If the judgment does not represent in whole or in part the unanimous opinion of the judges, any judge shall be entitled to deliver a separate opinion.

Article 58

The judgment shall be signed by the President and by the Registrar. It shall be read in open court, due notice having been given to the agents.

Article 59

The decision of the Court has no binding force except between the parties and in respect of that particular case.

Article 60

The judgment is final and without appeal. In the event of dispute as to the meaning or scope of the judgment, the Court shall construe it upon the request of any party.

Article 61

1. An application for revision of a judgment may be made only when it is based upon the discovery of some fact of such a nature as to be a decisive factor, which fact was, when the judgment was given, unknown to the Court and also to the party claiming revision, always provided that such ignorance was not due to negligence.

2. The proceedings for revision shall be opened by a judgment of the Court expressly recording the existence of the new fact, recognizing that it has such a character as to lay the case open to revision, and declaring the application admissible on this ground.

3. The Court may require previous compliance with the terms of the judgment before it admits proceedings in revision.

4. The application for revision must be made at latest within six months of the discovery of the new fact.

5. No application for revision may be made after the lapse of ten years from the date of the judgment.

Article 62

1. Should a state consider that it has an interest of a legal nature which may be affected by the decision in the case, it may submit a request to the Court to be permitted to intervene.

2. It shall be for the Court to decide upon this request.

Article 63

1. Whenever the construction of a convention to which states other than those concerned in the case are parties is in question, the Registrar shall notify all such states forthwith.

2. Every state so notified has the right to intervene in the proceedings; but if it uses this right, the construction given by the judgment will be equally binding upon it.

Article 64

Unless otherwise decided by the Court, each party shall bear its own costs.

CHAPTER IV

ADVISORY OPINIONS

Article 65

1. The Court may give an advisory opinion on any legal question at the request of whatever body may be authorized by or in accordance with the Charter of the United Nations to make such a request.

2. Questions upon which the advisory opinion of the Court is asked shall be laid before the Court by means of a written request containing an exact statement of the question upon which an opinion is required, and accompanied by all documents likely to throw light upon the question.

Article 66

1. The Registrar shall forthwith give notice of the request for an advisory opinion to all states entitled to appear before the Court.

2. The Registrar shall also, by means of a special and direct communication, notify any state entitled to appear before the Court or international organization considered by the Court, or, should it not be sitting, by the President, as likely to be able to furnish information on the question, that the Court will be prepared to receive, within a time limit to be fixed by the President, written statements, or to hear, at a public sitting to be held for the purpose, oral statements relating to the question.

3. Should any such state entitled to appear before the Court have failed to receive the special communication referred to in paragraph 2 of this Article, such state may express a desire to submit a written statement or to be heard; and the Court will decide.

4. States and organizations having presented written or oral statements or both shall be permitted to comment on the statements made by other states or organizations in the form, to the extent, and within the time limits which the Court, or, should it not be sitting, the President, shall decide in each particular case. Accordingly, the Registrar shall in due time communicate any such written statements to states and organizations having submitted similar statements.

Article 67

The Court shall deliver its advisory opinions in open court, notice having been given to the Secretary-General and to the representatives of Members of the United Nations, of other states and of international organizations immediately concerned.

Article 68

In the exercise of its advisory functions the Court shall further be guided by the provisions of the present Statute which apply in contentious cases to the extent to which it recognizes them to be applicable.

CHAPTER V

AMENDMENT

Article 69

Amendments to the present Statute shall be effected by the same procedure as is provided by the Charter of the United Nations for amendments to that Charter, subject however to any provisions which the General Assembly upon recommendation of the Security Council may adopt concerning the participation of states which are parties to the present Statute but are not Members of the United Nations.

Article 70

The Court shall have power to propose such amendments to the present Statute as it may deem necessary, through written communications to the Secretary-General, for consideration in conformity with the provisions of Article 69.

ធាតុផ្សំបទល្មើស របស់លក្ខន្តិកៈទីក្រុងរ៉ូម ១៩៩៨

Cour
Pénale
Internationale

International
Criminal
Court

Elements of Crimes

Elements of Crimes* **

* Explanatory note: The structure of the elements of the crimes of genocide, crimes against humanity and war crimes follows the structure of the corresponding provisions of articles 6, 7 and 8 of the Rome Statute. Some paragraphs of those articles of the Rome Statute list multiple crimes. In those instances, the elements of crimes appear in separate paragraphs which correspond to each of those crimes to facilitate the identification of the respective elements.

** The Elements of Crimes are reproduced from the *Official Records of the Assembly of States Parties to the Rome Statute of the International Criminal Court, First session, New York, 3-10 September 2002* (United Nations publication, Sales No. E.03.V.2 and corrigendum), part II.B. The Elements of Crimes adopted at the 2010 Review Conference are replicated from the *Official Records of the Review Conference of the Rome Statute of the International Criminal Court, Kampala, 31 May -11 June 2010* (International Criminal Court publication, RC/11).

Article 8 (2) (b) (xxiv)
War crime of attacking objects or persons using the distinctive emblems of the Geneva Conventions

Elements

1. The perpetrator attacked one or more persons, buildings, medical units or transports or other objects using, in conformity with international law, a distinctive emblem or other method of identification indicating protection under the Geneva Conventions.
2. The perpetrator intended such persons, buildings, units or transports or other objects so using such identification to be the object of the attack.
3. The conduct took place in the context of and was associated with an international armed conflict.
4. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (b) (xxv)
War crime of starvation as a method of warfare

Elements

1. The perpetrator deprived civilians of objects indispensable to their survival.
2. The perpetrator intended to starve civilians as a method of warfare.
3. The conduct took place in the context of and was associated with an international armed conflict.
4. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (b) (xxvi)
War crime of using, conscripting or enlisting children

Elements

1. The perpetrator conscripted or enlisted one or more persons into the national armed forces or used one or more persons to participate actively in hostilities.
2. Such person or persons were under the age of 15 years.
3. The perpetrator knew or should have known that such person or persons were under the age of 15 years.
4. The conduct took place in the context of and was associated with an international armed conflict.
5. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (c)

Article 8 (2) (c) (i)-1
War crime of murder

Elements

1. The perpetrator killed one or more persons.
2. Such person or persons were either *hors de combat*, or were civilians, medical personnel, or religious personnel[56] taking no active part in the hostilities.
3. The perpetrator was aware of the factual circumstances that established this status.
4. The conduct took place in the context of and was associated with an armed conflict not of an international character.
5. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

56 The term "religious personnel" includes those non-confessional non-combatant military personnel carrying out a similar function.

3. The conduct took place in the context of and was associated with an armed conflict not of an international character.
4. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (e) (vi)-6
War crime of sexual violence

Elements

1. The perpetrator committed an act of a sexual nature against one or more persons or caused such person or persons to engage in an act of a sexual nature by force, or by threat of force or coercion, such as that caused by fear of violence, duress, detention, psychological oppression or abuse of power, against such person or persons or another person, or by taking advantage of a coercive environment or such person's or persons' incapacity to give genuine consent.
2. The conduct was of a gravity comparable to that of a serious violation of article 3 common to the four Geneva Conventions.
3. The perpetrator was aware of the factual circumstances that established the gravity of the conduct.
4. The conduct took place in the context of and was associated with an armed conflict not of an international character.
5. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (e) (vii)
War crime of using, conscripting and enlisting children

Elements

1. The perpetrator conscripted or enlisted one or more persons into an armed force or group or used one or more persons to participate actively in hostilities.
2. Such person or persons were under the age of 15 years.
3. The perpetrator knew or should have known that such person or persons were under the age of 15 years.
4. The conduct took place in the context of and was associated with an armed conflict not of an international character.
5. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (e) (viii)
War crime of displacing civilians

Elements

1. The perpetrator ordered a displacement of a civilian population.
2. Such order was not justified by the security of the civilians involved or by military necessity.
3. The perpetrator was in a position to effect such displacement by giving such order.
4. The conduct took place in the context of and was associated with an armed conflict not of an international character.
5. The perpetrator was aware of factual circumstances that established the existence of an armed conflict.

Article 8 (2) (e) (ix)
War crime of treacherously killing or wounding

Elements

1. The perpetrator invited the confidence or belief of one or more combatant adversaries that they were entitled to, or were obliged to accord, protection under rules of international law applicable in armed conflict.
2. The perpetrator intended to betray that confidence or belief.
3. The perpetrator killed or injured such person or persons.

កតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិ
ស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ
និងពិធីសារបន្ថែម

អង្គការសហប្រជាជាតិ
សិទ្ធិមនុស្ស
ការិយាល័យនៃឧត្តមស្នងការទទួលបន្ទុកសិទ្ធិមនុស្ស - ការិយាល័យប្រចាំកម្ពុជា

កតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិ

ស្តីពី

សិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ

និងពិធីសារបន្ថែម

ខែតុលា ២០០៩

មាត្រា ៥

១. គ្មានបទបញ្ញត្តិណាមួយនៃកតិកាសញ្ញានេះ អាចត្រូវបានបកស្រាយតម្រូវថា រដ្ឋមួយ ក្រុមមួយ បុគ្គលម្នាក់ មានសិទ្ធិធ្វើសកម្មភាព ឬប្រព្រឹត្តអំពើអ្វីមួយដែលសំដៅទៅបំផ្លិចបំផ្លាញសិទ្ធិ និងសេរីភាព ដែលទទួលស្គាល់ក្នុងកតិកាសញ្ញានេះ ឬសំដៅទៅដាក់កម្រិត ដែលមានវិសាលភាពធំជាងកម្រិត ដែលបានចែងនៅក្នុងកតិកាសញ្ញានេះ ។

២. មិនត្រូវធ្វើការរិតត្បិត ឬធ្វើបដិប្បញ្ញត្តិណាមួយឡើយ ទៅលើសិទ្ធិមូលដ្ឋានរបស់មនុស្ស ដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់ ឬដែលនៅជាធរមាន ក្នុងរដ្ឋភាគីនៃកតិកាសញ្ញានេះ ដោយអនុលោមទៅតាមច្បាប់ អនុសញ្ញា បទបញ្ជា ឬទំនៀមទំលាប់ ដោយយកលេសថា កតិកាសញ្ញានេះ មិនទទួលស្គាល់សិទ្ធិទាំងនោះ ឬទទួលស្គាល់សិទ្ធិទាំងនោះក្នុងកម្រិតតិចជាង ។

ផ្នែកទី ៣

មាត្រា ៦

១. ជនគ្រប់រូប មានសិទ្ធិមានជីវិតជាប់ពីកំណើត ។ សិទ្ធិនេះ ត្រូវការពារដោយច្បាប់ ។ គ្មានជនណាម្នាក់ ត្រូវគេប្រហារជីវិតតាមអំពើចិត្តបានឡើយ ។

២. ក្នុងប្រទេសទាំងឡាយណា ដែលមិនទាន់បានលុបចោលទោសប្រហារជីវិត សាលាក្រមកាត់ទោសប្រហារជីវិត អាចប្រកាសបានចំពោះតែបទឧក្រិដ្ឋណាដែលធ្ងន់ធ្ងរបំផុតស្របតាមច្បាប់ជាធរមាន ក្នុងពេលដែលបទឧក្រិដ្ឋនោះកើតឡើង ហើយមិនផ្ទុយនឹងបទបញ្ញត្តិនៃកតិកាសញ្ញានេះ និងអនុសញ្ញាស្តីពីការបង្ការ និងការផ្តន្ទាទោសបទឧក្រិដ្ឋប្រល័យពូជសាសន៍។ ទណ្ឌកម្មនេះអាចអនុវត្តបាន ដោយអនុលោមតែតាមសាលក្រមស្ថាពរ ដែលចេញដោយតុលាការមានសមត្ថកិច្ចប៉ុណ្ណោះ ។

៣. នៅពេលដែលការប្រហារជីវិតជាបទឧក្រិដ្ឋប្រល័យពូជសាសន៍ ត្រូវយល់ថា គ្មានបទបញ្ញត្តិណាមួយនៃមាត្រានេះ ដែលអនុញ្ញាតឱ្យរដ្ឋភាគីនៃកតិកាសញ្ញានេះ ធ្វើបដិប្បញ្ញត្តិតាមបែបណាមួយពីកាតព្វកិច្ចណាដែលបានសន្មត់ ស្របតាមបទបញ្ញត្តិនៃអនុសញ្ញាស្តីពីការបង្ការ និងការផ្តន្ទាទោស បទឧក្រិដ្ឋប្រល័យពូជសាសន៍នោះបានឡើយ ។

៤. ជនដែលទទួលទោសប្រហារជីវិត មានសិទ្ធិសុំអភ័យទោស ឬបន្ធូរបន្ថយទោស ។ ការលើកលែងទោស ការអភ័យទោស ឬការបន្ធូរបន្ថយទោសប្រហារជីវិត អាចផ្តល់ឱ្យបានគ្រប់ករណីទាំងអស់ ។

៥. ទោសប្រហារជីវិត មិនត្រូវអនុវត្តចំពោះបទឧក្រិដ្ឋទាំងឡាយណា ដែលប្រព្រឹត្តដោយជនមានអាយុក្រោម ១៨ឆ្នាំ និងមិនត្រូវអនុវត្ត ចំពោះស្ត្រីមានផ្ទៃពោះឡើយ ។

៦. គ្មានបទបញ្ញត្តិណាមួយក្នុងមាត្រានេះ អាចយកមកសំអាង ដើម្បីធ្វើឱ្យយឺតយ៉ាវ ឬរារាំងដល់ការលុបចោលទោសប្រហារជីវិតដោយរដ្ឋភាគីនៃកតិកាសញ្ញានេះឡើយ ។

មាត្រា ៧

គ្មានជនណាម្នាក់ត្រូវរងទារុណកម្ម ឬប្រព្រឹត្តកម្ម ឬទណ្ឌកម្ម ដែលឃោរឃៅអមនុស្សធម៌ ឬធ្វើឱ្យថោកទាបឡើយ ។ ជាពិសេស ហាមយកជនណាម្នាក់ មកធ្វើការពិសោធន៍ខាងវេជ្ជសាស្ត្រ ឬវិទ្យាសាស្ត្រ ដោយគ្មានការយល់ព្រមដោយសេរីពីសាមីខ្លួនឡើយ ។

មាត្រា ៨

១. គ្មានជនណាម្នាក់ ត្រូវជាប់ក្នុងទាសភាពឡើយ ។ ទាសភាព និងទាសពាណិជ្ជកម្ម តាមគ្រប់ទម្រង់ទាំងអស់ ត្រូវហាមឃាត់ ។

អនុសញ្ញាក្រុងហ្សឺណែវឆ្នាំ ១៩៤៩

THE GENEVA CONVENTIONS OF 12 AUGUST 1949

ICRC

REFERENCE

I

GENEVA CONVENTION FOR THE AMELIORATION OF THE CONDITION OF THE WOUNDED AND SICK IN ARMED FORCES IN THE FIELD OF 12 AUGUST 1949

CHAPTER I

General Provisions

Article 1	Respect for the Convention	36
Article 2	Application of the Convention	36
Article 3	Conflicts not of an international character	36
Article 4	Application by neutral Powers	37
Article 5	Duration of application	37
Article 6	Special agreements	37
Article 7	Non-renunciation of rights	38
Article 8	Protecting Powers	38
Article 9	Activities of the International Committee of the Red Cross	38
Article 10	Substitutes for Protecting Powers	38
Article 11	Conciliation procedure	39

CHAPTER II

Wounded and Sick

Article 12	Protection and care	40
Article 13	Protected persons	40
Article 14	Status	41
Article 15	Search for casualties. Evacuation	41
Article 16	Recording and forwarding of information	41
Article 17	Prescriptions regarding the dead. Graves Registration Service	42
Article 18	Role of the population	43

CHAPTER III

Medical Units and Establishments

Article 19	Protection	43
Article 20	Protection of hospital ships	44
Article 21	Discontinuance of protection of medical establishments and units	44
Article 22	Conditions not depriving medical units and establishments of protection	44
Article 23	Hospital zones and localities	44

A. GENEVA CONVENTIONS AND ADDITIONAL PROTOCOLS

I

GENEVA CONVENTION FOR THE AMELIORATION OF THE CONDITION OF THE WOUNDED AND SICK IN ARMED FORCES IN THE FIELD OF 12 AUGUST 1949

CHAPTER I

General Provisions

Respect for the Convention[1]

ARTICLE 1. — The High Contracting Parties undertake to respect and to ensure respect for the present Convention in all circumstances.

Application of the Convention

ART 2. — In addition to the provisions which shall be implemented in peacetime, the present Convention shall apply to all cases of declared war or of any other armed conflict which may arise between two or more of the High Contracting Parties, even if the state of war is not recognized by one of them.

The Convention shall also apply to all cases of partial or total occupation of the territory of a High Contracting Party, even if the said occupation meets with no armed resistance.

Although one of the Powers in conflict may not be a party to the present Convention, the Powers who are parties thereto shall remain bound by it in their mutual relations. They shall furthermore be bound by the Convention in relation to the said Power, if the latter accepts and applies the provisions thereof.

Conflicts not of an international character

ART. 3. — In the case of armed conflict not of an international character occurring in the territory of one of the High Contracting Parties, each Party to the conflict shall be bound to apply, as a minimum, the following provisions:

1) Persons taking no active part in the hostilities, including members of armed forces who have laid down their arms and those

---

[1] The marginal notes or titles of articles have been drafted by the Swiss Federal Department of Foreign Affairs.

placed *hors de combat* by sickness, wounds, detention, or any other cause, shall in all circumstances be treated humanely, without any adverse distinction founded on race, colour, religion or faith, sex, birth or wealth, or any other similar criteria.

To this end, the following acts are and shall remain prohibited at any time and in any place whatsoever with respect to the above-mentioned persons:

a) violence to life and person, in particular murder of all kinds, mutilation, cruel treatment and torture;

b) taking of hostages;

c) outrages upon personal dignity, in particular humiliating and degrading treatment;

d) the passing of sentences and the carrying out of executions without previous judgment pronounced by a regularly constituted court, affording all the judicial guarantees which are recognized as indispensable by civilized peoples.

2) The wounded and sick shall be collected and cared for.

An impartial humanitarian body, such as the International Committee of the Red Cross, may offer its services to the Parties to the conflict.

The Parties to the conflict should further endeavour to bring into force, by means of special agreements, all or part of the other provisions of the present Convention.

The application of the preceding provisions shall not affect the legal status of the Parties to the conflict.

Application by neutral Powers

ART. 4. — Neutral Powers shall apply by analogy the provisions of the present Convention to the wounded and sick, and to members of the medical personnel and to chaplains of the armed forces of the Parties to the conflict, received or interned in their territory, as well as to dead persons found.

Duration of application

ART. 5. — For the protected persons who have fallen into the hands of the enemy, the present Convention shall apply until their final repatriation.

Special agreements

ART. 6. — In addition to the agreements expressly provided for in Articles 10, 15, 23, 28, 31, 36, 37 and 52, the High Contracting Parties may conclude other special agreements for all matters concerning which they may deem it suitable to make separate provision. No special agreement shall adversely affect the situation of the wounded and sick, of members of the medical personnel or of

ពិធីសាបន្ថែមអនុសញ្ញាក្រុងហ្សឺណែវឆ្នាំ ១៩៧៧

V

PROTOCOL ADDITIONAL TO THE GENEVA CONVENTIONS OF 12 AUGUST 1949, AND RELATING TO THE PROTECTION OF VICTIMS OF INTERNATIONAL ARMED CONFLICTS (PROTOCOL I), OF 8 JUNE 1977

Preamble 239

PART I

General provisions

Article 1	General principles and scope of application	240
Article 2	Definitions	240
Article 3	Beginning and end of application	241
Article 4	Legal status of the Parties to the conflict	241
Article 5	Appointment of Protecting Powers and of their substitute	241
Article 6	Qualified persons	242
Article 7	Meetings	243

PART II

Wounded, sick and shipwrecked

SECTION I – *General protection*

Article 8	Terminology	243
Article 9	Field of application	245
Article 10	Protection and care	245
Article 11	Protection of persons	245
Article 12	Protection of medical units	246
Article 13	Discontinuance of protection of civilian medical units	247
Article 14	Limitations on requisition of civilian medical units	247
Article 15	Protection of civilian medical and religious personnel	248
Article 16	General protection of medical duties	248
Article 17	Role of the civilian population and of aid societies	248
Article 18	Identification	249
Article 19	Neutral and other States not Parties to the conflict	250
Article 20	Prohibition of reprisals	250

SECTION II – *Medical transportation*

Article 21	Medical vehicles	250

that territory shall not be considered as engaging in espionage unless he does so through an act of false pretences or deliberately in a clandestine manner. Moreover, such a resident shall not lose his right to the status of prisoner of war and may not be treated as a spy unless he is captured while engaging in espionage.

4. A member of the armed forces of a Party to the conflict who is not a resident of territory occupied by an adverse Party and who has engaged in espionage in that territory shall not lose his right to the status of prisoner of war and may not be treated as a spy unless he is captured before he has rejoined the armed forces to which he belongs.

Article 47 — Mercenaries

1. A mercenary shall not have the right to be a combatant or a prisoner of war.
2. A mercenary is any person who:
   a) is specially recruited locally or abroad in order to fight in an armed conflict;
   b) does, in fact, take a direct part in the hostilities;
   c) is motivated to take part in the hostilities essentially by the desire for private gain and, in fact, is promised, by or on behalf of a Party to the conflict, material compensation substantially in excess of that promised or paid to combatants of similar ranks and functions in the armed forces of that Party;
   d) is neither a national of a Party to the conflict nor a resident of territory controlled by a Party to the conflict;
   e) is not a member of the armed forces of a Party to the conflict; and
   f) has not been sent by a State which is not a Party to the conflict on official duty as a member of its armed forces.

PART IV

CIVILIAN POPULATION

SECTION I

GENERAL PROTECTION AGAINST EFFECTS OF HOSTILITIES

CHAPTER I

BASIC RULE AND FIELD OF APPLICATION

Article 48 — Basic rule

In order to ensure respect for and protection of the civilian population and civilian objects, the Parties to the conflict shall at all times distinguish between the civilian population and combatants and between civilian objects and military objectives and accordingly shall direct their operations only against military objectives.

Article 49 — Definition of attacks and scope of application

1. "Attacks" means acts of violence against the adversary, whether in offence or in defence.
2. The provisions of this Protocol with respect to attacks apply to all attacks in whatever territory conducted, including the national territory belonging to a Party to the conflict but under the control of an adverse Party.
3. The provisions of this Section apply to any land, air or sea warfare which may affect the civilian population, individual civilians or civilian objects on land. They further apply to all attacks from the sea or from the air against objectives on land but do not otherwise affect the rules of international law applicable in armed conflict at sea or in the air.
4. The provisions of this Section are additional to the rules concerning humanitarian protection contained in the Fourth Convention, particularly in Part II thereof, and in other international agreements binding upon the High Contracting Parties, as well as to other rules of international law relating to the protection of civilians and civilian objects on land, at sea or in the air against the effects of hostilities.

b) any such persons who do not benefit from more favourable treatment under the Conventions or this Protocol shall be accorded the treatment provided by this Article, whether or not the crimes of which they are accused constitute grave breaches of the Conventions or of this Protocol.

8. No provision of this Article may be construed as limiting or infringing any other more favourable provision granting greater protection, under any applicable rules of international law, to persons covered by paragraph 1.

CHAPTER II

MEASURES IN FAVOUR OF WOMEN AND CHILDREN

Article 76 — Protection of women

1. Women shall be the object of special respect and shall be protected in particular against rape, forced prostitution and any other form of indecent assault.
2. Pregnant women and mothers having dependent infants who are arrested, detained or interned for reasons related to the armed conflict, shall have their cases considered with the utmost priority.
3. To the maximum extent feasible, the Parties to the conflict shall endeavour to avoid the pronouncement of the death penalty on pregnant women or mothers having dependent infants, for an offence related to the armed conflict. The death penalty for such offences shall not be executed on such women.

Article 77 — Protection of children

1. Children shall be the object of special respect and shall be protected against any form of indecent assault. The Parties to the conflict shall provide them with the care and aid they require, whether because of their age or for any other reason.
2. The Parties to the conflict shall take all feasible measures in order that children who have not attained the age of fifteen years do not take a direct part in hostilities and, in particular, they shall refrain from recruiting them into their armed forces. In recruiting among those persons who have attained the age of fifteen years but who have not attained the age of eighteen years, the Parties to the conflict shall endeavour to give priority to those who are oldest.
3. If, in exceptional cases, despite the provisions of paragraph 2, children who have not attained the age of fifteen years take a direct part in hostilities and fall into the power of an adverse Party, they shall continue to benefit from the special protection accorded by this Article, whether or not they are prisoners of war.

4. If arrested, detained or interned for reasons related to the armed conflict, children shall be held in quarters separate from the quarters of adults, except where families are accommodated as family units as provided in Article 75, paragraph 5.

5. The death penalty for an offence related to the armed conflict shall not be executed on persons who had not attained the age of eighteen years at the time the offence was committed.

Article 78 — Evacuation of children

1. No Party to the conflict shall arrange for the evacuation of children, other than its own nationals, to a foreign country except for a temporary evacuation where compelling reasons of the health or medical treatment of the children or, except in occupied territory, their safety, so require. Where the parents or legal guardians can be found, their written consent to such evacuation is required. If these persons cannot be found, the written consent to such evacuation of the persons who by law or custom are primarily responsible for the care of the children is required. Any such evacuation shall be supervised by the Protecting Power in agreement with the Parties concerned, namely, the Party arranging for the evacuation, the Party receiving the children and any Parties whose nationals are being evacuated. In each case, all Parties to the conflict shall take all feasible precautions to avoid endangering the evacuation.

2. Whenever an evacuation occurs pursuant to paragraph 1, each child's education, including his religious and moral education as his parents desire, shall be provided while he is away with the greatest possible continuity.

3. With a view to facilitating the return to their families and country of children evacuated pursuant to this Article, the authorities of the Party arranging for the evacuation and, as appropriate, the authorities of the receiving country shall establish for each child a card with photographs, which they shall send to the Central Tracing Agency of the International Committee of the Red Cross. Each card shall bear, whenever possible, and whenever it involves no risk of harm to the child, the following information:

   a) surname(s) of the child;

   b) the child's first name(s);

   c) the child's sex;

   d) the place and date of birth (or, if that date is not known, the approximate age);

   e) the father's full name;

   f) the mother's full name and her maiden name;

   g) the child's next of kin;

   h) the child's nationality;

   i) the child's native language, and any other languages he speaks;

លក្ខន្តិកៈស្តីពីតុលាការសម្រាប់សៀរ៉ាឡេអូនឆ្នាំ២០០២

STATUTE OF THE SPECIAL COURT FOR SIERRA LEONE

Having been established by an Agreement between the United Nations and the Government of Sierra Leone pursuant to Security Council resolution 1315 (2000) of 14 August 2000, the Special Court for Sierra Leone (hereinafter "the Special Court") shall function in accordance with the provisions of the present Statute.

Article 1
Competence of the Special Court

1. The Special Court shall, except as provided in subparagraph (2), have the power to prosecute persons who bear the greatest responsibility for serious violations of international humanitarian law and Sierra Leonean law committed in the territory of Sierra Leone since 30 November 1996, including those leaders who, in committing such crimes, have threatened the establishment of and implementation of the peace process in Sierra Leone.

2. Any transgressions by peacekeepers and related personnel present in Sierra Leone pursuant to the Status of Mission Agreement in force between the United Nations and the Government of Sierra Leone or agreements between Sierra Leone and other Governments or regional organizations, or, in the absence of such agreement, provided that the peacekeeping operations were undertaken with the consent of the Government of Sierra Leone, shall be within the primary jurisdiction of the sending State.

3. In the event the sending State is unwilling or unable genuinely to carry out an investigation or prosecution, the Court may, if authorized by the Security Council on the proposal of any State, exercise jurisdiction over such persons.

Article 2
Crimes against humanity

The Special Court shall have the power to prosecute persons who committed the following crimes as part of a widespread or systematic attack against any civilian population:

a. Murder;
b. Extermination;
c. Enslavement;
d. Deportation;
e. Imprisonment;
f. Torture;
g. Rape, sexual slavery, enforced prostitution, forced pregnancy and any other form of sexual violence;
h. Persecution on political, racial, ethnic or religious grounds;
i. Other inhumane acts.

Article 3
Violations of Article 3 common to the Geneva Conventions and of Additional Protocol II

The Special Court shall have the power to prosecute persons who committed or ordered the commission of serious violations of article 3 common to the Geneva Conventions of 12 August 1949 for the Protection of War Victims, and of Additional Protocol II thereto of 8 June 1977. These

SCSL

SPECIAL COURT FOR SIERRA LEONE

JOMO KENYATTA ROAD • FREETOWN • SIERRA LEONE

PHONE: +1 212 963 9915 Extension: 178 7000 or +39 0831 257000 or +232 22 295995

FAX: Extension: 178 7001 or +39 0831 257001 Extension: 174 6996 or +232 22 295996

IN THE APPEALS CHAMBER

Before:	Justice Emmanuel Ayoola, Presiding Justice George Gelaga King Justice Renate Winter Justice Geoffrey Robertson
Registrar:	Robin Vincent
Date:	31 May 2004

SPECIAL COURT FOR SIERRA LEONE
RECEIVED
COURT RECORDS
14 JUN 2004
NAME NEIL GIBSON
SIGN
TIME 12:20

PROSECUTOR **Against** **SAM HINGA NORMAN**
(Case No.SCSL-2004-14-AR72(E))

DECISION ON PRELIMINARY MOTION BASED ON LACK OF JURISDICTION (CHILD RECRUITMENT)

Office of the Prosecutor:

Desmond de Silva
Luc Côté
Christopher Staker
Walter Marcus-Jones
Abdul Tejan-Cole

Defence Counsel:

James Blyden Jenkins-Johnson
Sulaiman Banja Tejan-Sie
Timothy Owen
Quincy Whitaker

Amici Curiae:
University of Toronto
International Human Rights Clinic
UNICEF

Intervener:
Michiel Pestman for *Moinina Fofana*

that the amicus curiae brief was filed on 21 January 2003[8];

NOTING that Counsel for Moinina Fofana filed written submissions on 3 November 2003[9] and was granted leave to intervene at the oral hearing;

CONSIDERING THE ORAL AND WRITTEN SUBMISSIONS OF THE PARTIES AND AMICI CURIAE:

I. SUBMISSIONS OF THE PARTIES

A. Defence Preliminary Motion

1. The Defence raises the following points in its submissions:

    a) The Special Court has no jurisdiction to try the Accused for crimes under Article 4(c) of the Statute (as charged in Count 8 of the Indictment) prohibiting the recruitment of children under 15 "into armed forces or groups or using them to participate actively in hostilities" since the crime of child recruitment was not part of customary international law at the times relevant to the Indictment.

    b) Consequently, Article 4(c) of the Special Court Statute violates the principle of *nullum crimen sine lege*.

    c) While Protocol II Additional to the Geneva Conventions of 1977 and the Convention of the Rights of the Child of 1990 may have created an obligation on the part of States to refrain from recruiting child soldiers, these instruments did not criminalise such activity.

    d) The 1998 Rome Statute of the International Criminal Court criminalises child recruitment but it does not codify customary international law.

    The Defence applies for a declaration that the Court lacks jurisdiction to try the Accused on Count 8 of the Indictment against him.

---

[8] Fourth Defence Preliminary Motion based on Lack of Jurisdiction (Child Recruitment): Amicus Curiae Brief of the United Nations Children's Fund (UNICEF), 21 January 2003 ("UNICEF Amicus Brief").

[9] Reply to the Prosecution Response to the Motion on Behalf of Moinina Fofana for Leave to Intervene as an Interested Party in the Preliminary Motion filed by Mr. Norman on Lack of Jurisdiction: Child Recruitment and Substantive Submissions, 3 November 2003 ("Fofana - Reply to the Prosecution Response to the Motion").

B. Prosecution Response

2. The Prosecution submits as follows:

   a) The crime of child recruitment was part of customary international law at the relevant time. The Geneva Conventions established the protection of children under 15 as an undisputed norm of international humanitarian law. The number of states that made the practice of child recruitment illegal under their domestic law and the subsequent international conventions addressing child recruitment demonstrate the existence of this customary international norm.

   b) The ICC Statute codified existing customary international law.

   c) In any case, individual criminal responsibility can exist notwithstanding lack of treaty provisions specifically referring to criminal liability in accordance with the *Tadić* case.[10]

   d) The principle of *nullum crimen sine lege* should not be rigidly applied to an act universally regarded as abhorrent. The question is whether it was foreseeable and accessible to a possible perpetrator that the conduct was punishable.

C. Defence Reply

3. The Defence submits in its Reply that if the Special Court accepts the Prosecution proposition that the prohibition on the recruitment of child soldiers has acquired the status of a crime under international law, the Court must pinpoint the moment at which this recruitment became a crime in order to determine over which acts the Court has jurisdiction. Furthermore, the Defence argues, a prohibition under international law does not necessarily entail criminal responsibility.

D. Prosecution Additional Submissions

4. The Prosecution argues further that:

   a) In international law, unlike in a national legal system, there is no Parliament with legislative power with respect to the world as a whole. Thus, there will never be a statute declaring conduct to be criminal under customary law as from

[10] Prosecution Response, para.11.

a specified date. Criminal liability for child recruitment is a culmination of numerous factors which must all be considered together.

b) As regards the principle of *nullum crimen sine lege*, the fact that an Accused could not foresee the creation of an international criminal tribunal is of no consequence, as long as it was foreseeable to them that the underlying acts were punishable. The possible perpetrator did not need to know the specific description of the offence. The dictates of the public conscience are important in determining what constitutes a criminal act, and this will evolve over time.

c) Alternatively, individual criminal responsibility for child recruitment had become established by 30 April 1997, the date on which the "Capetown Principles" were adopted by the Symposium on the Prevention of Children into Armed Forces and Demobilisation and Social Reintegration of Child Soldiers in Africa, which provides that "those responsible for illegally recruiting children should be brought to justice".[11]

d) Alternatively, individual criminal responsibility for child recruitment had become established by 29 June 1998, the date on which the President of the Security Council condemned the use of child soldiers and called on parties to comply with their obligations under international law and prosecute those responsible for grave breaches of international humanitarian law.

e) Alternatively, individual criminal responsibility for child recruitment had become established by 17 July 1998 when the ICC Statute was adopted.

E. Submissions of the Intervener

5. Defence Counsel for Fofana submits that child recruitment was not a crime under customary international law, and that there was no sufficient state practice indicating an intention to criminalise it.

F. Submissions of the Amici Curiae

University of Toronto International Human Rights Clinic and interested Human Rights

[11] *Cape Town Principles and Best Practices on the Recruitment of Children into the Armed Forces and on Demobilization and Social Reintegration of Child Soldiers in Africa*, Symposium of the NGO working group on the Convention of the Rights of the Child and UNICEF, 30 April 1997, para.4.

good faith believed their acts were lawful. The Accused could not reasonably have believed that his acts were lawful at the time they were committed and so cannot rely on *nullum crimen sine lege* in his defence.

UNICEF

7. UNICEF presents its submissions along the following lines:

a) By 30 November 1996, customary international law had established the recruitment or use in hostilities of children under 15 as a criminal offence and this was the view of the Security Council when the language of Article 4(c) of the Statute was proposed. While the first draft of the Special Court Statute referred to "abduction and forced recruitment of children under the age of fifteen", the language in the final version was found by the members of the Security Council to conform to the statement of the law existing in 1996 and as currently accepted by the international community.

b) This finding by the Security Council is supported by conventional law, state practice, the judgments of the ICTY and ICTR, and also declarations and resolutions by States, even though the recruitment of children under 15 is first referred to expressly as a crime in the Rome Statute of the ICC of 17 July 1998.

c) Children under 15 are a protected group under the Geneva Convention IV. Both Additional Protocols extend a specific protection to this group and contain explicit references to the recruitment and participation of children in hostilities. Article 4 of Additional Protocol II specifically includes the (absolute) prohibition on the recruitment and use of children in hostilities and this prohibition is well established.

d) The Convention on the Rights of the Child ("CRC") is the most widely ratified human rights treaty and prohibits, in its Article 38, the recruitment and use of children under 15 in hostilities. States parties are required to take appropriate steps at national level in order to ensure that children under 15 do not take part in hostilities. This obligation was stressed in the drafting process of the Optional Protocol to the CRC, which came into force on 12 February 2002, Article 4 of which states that "States Parties shall take all feasible measures to

7967

SCSL-04-14-T
(22021 – 22064)

22021

SPECIAL COURT FOR SIERRA LEONE

JOMO KENYATTA ROAD • FREETOWN • SIERRA LEONE
PHONE: +1 212 963 9915 Extension: 178 7000 or +39 0831 257000 or +232 22 295995
FAX: Extension: 178 7001 or +39 0831 257001 Extension: 174 6996 or +232 22 295996

TRIAL CHAMBER I

SPECIAL COURT FOR SIERRA LEONE
RECEIVED
COURT MANAGEMENT
09 OCT 2007
NAME THOMAS GEORGE
SIGN
TIME 16:50

Before:	Hon. Justice Benjamin Mutanga Itoe, Presiding Judge Hon. Justice Bankole Thompson Hon. Justice Pierre Boutet
Registrar:	Herman von Hebel
Date:	9th of October 2007

PROSECUTOR **Against** **MOININA FOFANA**
ALLIEU KONDEWA
(Case No.SCSL-04-14-T)

Public Document

JUDGEMENT ON THE SENTENCING OF MOININA FOFANA AND ALLIEU KONDEWA

<u>Office of the Prosecutor</u>:
Stephen Rapp
Christopher Staker
James C Johnson
Joseph Kamara
Kevin Tavener
Mohamed A Bangura
Adwoa Wiafe

<u>Court Appointed Counsel for Moinina Fofana</u>:
Victor Koppe
Arrow Bockarie
Michiel Pestman
Steven Powles

<u>Court Appointed Counsel for Allieu Kondewa</u>:
Charles Margai
Yada Williams
Ansu Lansana
Susan Wright

INTERNATIONAL MILITARY TRIBUNAL (NUREMBERG)

Judgment of 1 October 1946

Page numbers in braces refer to IMT, judgment of 1 October 1946, in *The Trial of German Major War Criminals. Proceedings of the International Military Tribunal sitting at Nuremberg, Germany,* Part 22 (22nd August ,1946 to 1st October, 1946)

PURL: https://www.legal-tools.org/doc/45f18e/

the case alone, it would appear that the maxim has no application to the present facts.

This view is strongly reinforced by a consideration of the state of International Law in 1939, so far as aggressive war is concerned. The General Treaty for the Renunciation of War of 27th August, 1928, more generally known as the Pact of Paris or the Kellogg-Briand Pact, was binding on sixty-three nations, including Germany, Italy and Japan, at the outbreak of war in 1939. In the preamble, the signatories declared that they were:

> "Deeply sensible of their solemn duty to promote the welfare of mankind; persuaded that the time has come when a frank renunciation of war as an instrument of national policy should be made to the end that the peaceful and friendly relations now existing between their peoples should be perpetuated . . . all changes in their relations with one another should be sought only by pacific means . . . thus uniting civilised nations of the world in a common renunciation of war as an instrument of their national policy . . ."

The first two articles are as follows:

> "Article I: The High Contracting Parties solemnly declare in the names of their respective peoples that they condemn recourse to war for the solution of international controversies and renounce it as an instrument of national policy in their relations to one another."

{445}

> "Article II: The High Contracting Parties agree that the settlement or solution of all disputes or conflicts of whatever nature or whatever origin they may be, which may arise among them, shall never be sought except by pacific means."

The question is, what was the legal effect of this Pact? The nations who signed the pact or adhered to it unconditionally condemned recourse to war for the future as an instrument of policy, and expressly renounced it. After the signing of the pact, any nation resorting to war as an instrument of national policy breaks the pact. In the opinion of the Tribunal, the solemn renunciation of war as an instrument of national policy necessarily involves the proposition that such a war is illegal in International Law; and that those who plan and wage such a war, with its inevitable and terrible consequences, are committing a crime in so doing. War for the solution of international controversies undertaken as an instrument of national policy certainly includes a war of aggression, and such a war is therefore outlawed by the pact. As Mr. Henry L. Stimson, then Secretary of State of the United States, said in 1932:

> "War between nations was renounced by the signatories of the Kellogg-Briand Treaty. This means that it has become throughout practically the entire world . . . an illegal thing. Hereafter, when nations engage in armed conflict, either one or both of them must be termed violators of this general treaty law. . . . We denounce them as law-breakers."

But it is argued that the pact does not expressly enact that such wars are crimes, or set up courts to try those who make such wars. To that extent the same is true with regard to the laws of war contained in the Hague Convention. The Hague Convention of 1907 prohibited resort to certain methods of waging war. These included the inhuman treatment of prisoners, the employment of poisoned weapons, the improper use of flags of truce, and similar matters. Many of these prohibitions had been enforced long before the date of the Convention; but since 1907 they have certainly been crimes, punishable as offences against the laws of war; yet the Hague Convention nowhere designates such practices as criminal, nor is any sentence

PURL: https://www.legal-tools.org/doc/45f18c/

SPECIAL COURT FOR SIERRA LEONE

TRIAL CHAMBER II

Before:	Justice Julia Sebutinde, Presiding Judge Justice Richard Lussick Justice Teresa Doherty
Registrar:	Herman von Hebel, Acting Registrar
Date:	20 June 2007
Case No.:	SCSL-04-16-T

PROSECUTOR

Against

Alex Tamba BRIMA
Brima Bazzy KAMARA
Santigie Borbor KANU

JUDGEMENT

Office of the Prosecutor:
Karim Agha
Christopher Staker
Charles Hardaway
Lesley Taylor
Melissa Pack
Vincent Wagona
Shyamala Alagendra

Defence Counsel for Alex Tamba Brima:
Kojo Graham
Glenna Thompson

Defence Counsel for Brima Bazzy Kamara:
Andrew Daniels
Mohamed Pa-Momo Fofanah

Defence Counsel for Santigie Borbor Kanu:
Geert-Jan Alexander Knoops
Agibola E. Manly-Spain
Carry Knoops

E. Child Soldiers

1. Allegations and Submissions

1244. In Count 12, the Accused are charged with "conscripting or enlisting children under the age of 15 years into armed forces or groups, or using them to participate actively in hostilities", punishable under Article 4(c) of the Statute. Paragraph 65 of the Indictment alleges that "[a]t all times relevant to this Indictment, throughout the Republic of Sierra Leone, AFRC/RUF routinely conscripted, enlisted and/or used boys and girls under the age of 15 to participate in active hostilities. Many of these children were first abducted, then trained in AFRC/RUF camps in various locations throughout the country, and thereafter used as fighters."

1245. In its Pre-Trial Brief, the Prosecution added that the evidence would demonstrate that: "Thousands of children were abducted from all over Sierra Leone; Thousands of children underwent military training at AFRC/RUF camps; Children were formed into Small Boys Units and Small Girls Units; and Armed Small Boys Units and Small Girls Units were used in combat."[2238]

1246. In addition to the legal submissions of the Defence which have been considered elsewhere in the Judgement,[2239] the Defence argues that the evidence was inconclusive regarding the age of many of the alleged child soldiers.[2240] Bearing this concern in mind, the Trial Chamber emphasizes that it has excluded all evidence related to child soldiers where it was not clear that the evidence referred to soldiers under the age of 15.

1247. Finally, the Defence refers to several arguments made by the Defence Expert which will be addressed below.[2241]

2. The Expert Witnesses

1248. Both the Prosecution and the Defence introduced expert witness reports on Child Soldiers,[2242] and the Prosecution expert testified at trial.[2243] The Prosecution expert report provides an overview on the widespread use of children under the age of 15 as combatants by the parties to the conflict in Sierra Leone during the period covered by the Special Court Statute.[2244] The Trial

[2238] Prosecution Supplemental Pre-Trial Brief, paras 182, 465, 748.
[2239] Applicable Law, paras. 732.
[2240] Kamara Defence Final Brief, para. 310. Kanu Defence Final Brief, para. 80.
[2241] Kamara Final Trial Brief, paras 312-319. Kanu Final Defence Brief, paras 75-80.
[2242] Exhibit P-33, "Report on the Situation in Sierra Leone in Relation to Children with the Fighting Forces." Exhibit D-37, Osman Gbla, "Research Report: The use of child soldiers in the Sierra Leone Conflict."
[2243] Witness TF1-296, Transcripts 4 and 5 October 2005.
[2244] Exhibit P-33, "Report on the Situation in Sierra Leone in Relation to Children with the Fighting Forces."

Cour
Pénale
Internationale

International
Criminal
Court

Le Bureau du Procureur
The Office of the Prosecutor

Policy on Children

NOVEMBER 2016

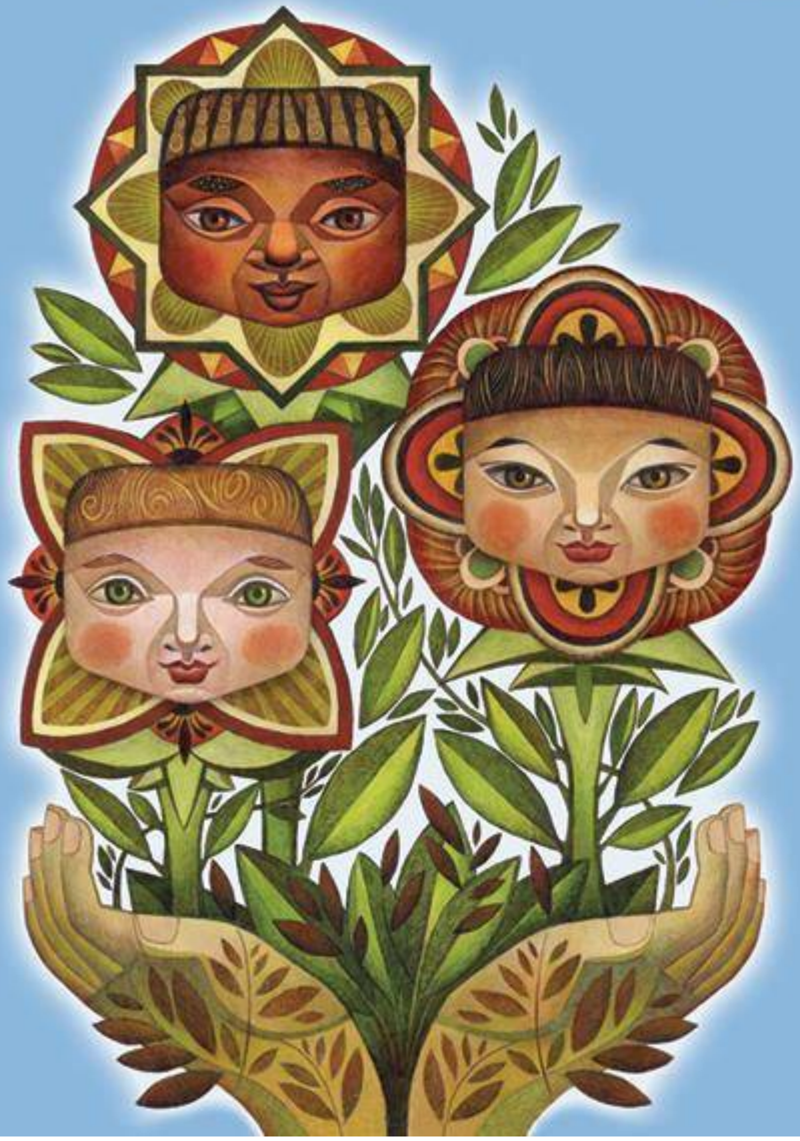

I. Introduction

1. Millions of children, women and men have been, and continue to be, victims[1] of unimaginable atrocities that deeply shock the conscience of humanity. Recognising this, States at the Rome Conference committed to establishing the International Criminal Court ("ICC" or "Court") "for the sake of present and future generations".[2] Various provisions of the Rome Statute ("Statute"), Rules of Procedure and Evidence ("Rules") and Elements of Crimes ("Elements") highlight the importance of the effective investigation and prosecution of crimes against or affecting children, as well as the protection of children's rights and interests.

2. Commitment to addressing crimes against or affecting children can be found in various provisions of the Statute, including in its enumerations of child-specific crimes, such as enlistment, conscription and use of children under the age of fifteen years to participate actively in hostilities ("child recruitment or use"), forcible transfer of children, and child trafficking,[3] and also of crimes that disproportionately affect children, such as attacks on buildings dedicated to education.[4] Children are also particularly vulnerable to sexual and gender-based crimes, which are proscribed by the Statute, a fact made explicit in the Elements.[5]

---

[1] The Office of the Prosecutor ("Office") recognises that many victims of crimes within the jurisdiction of the Court are also survivors. The use of the term "victims" alone is consistent with the Rome Statute.

[2] Preamble of the Statute, para. 9. See United Nations Children's Fund (UNICEF), Children and emergencies in 2014 Facts & Figures, which estimates that 230 million children live in countries and areas affected by armed conflicts.

[3] Articles 8(2)(b)(xxvi) and 8(2)(e)(vii), 6(e), 7(1)(c) and 7(2)(c) of the Statute.

[4] Articles 8(2)(b)(ix) and 8(2)(e)(iv) of the Statute proscribe as war crimes, in international and non-international armed conflicts, "[i]ntentionally directing attacks against buildings dedicated to religion, education, art, science or charitable purposes, historic monuments, hospitals and places where the sick and wounded are collected, provided they are not military objectives".

[5] In the Elements, specific reference is made to "trafficking in persons, in particular women and children" in the context of sexual slavery as a crime against humanity and a war crime in either international or non-international armed conflict under articles 7(1)(g), 8(2)(b)(xxii), 8(2)(e)(vi) of the Statute.

communities, and attacks against buildings dedicated to education and health care.

20. The Office engages with children in various contexts and circumstances, notably children who are witnesses and those whose parents or caregivers have agreed to testify before the Court. In these interactions, the Office will consider the best interests, rights and well-being of children who are directly impacted by its activities.

21. Further, the Office recognises that adult witnesses who were victimised as children may also require special attention, and will consider appropriate measures.

22. In light of the foregoing, the Office will adopt a child-sensitive approach in all aspects of its work involving children. This approach appreciates the child as an individual person and recognises that, in a given context, a child may be vulnerable, capable, or both. The child-sensitive approach requires staff to take into account these vulnerabilities and capabilities.[29] This approach is based on respect for children's rights and is guided by the general principles of the 1989 Convention on the Rights of the Child: non-discrimination; the best interests of the child; the right to life, survival and development; and the right to express one's views and have them considered.[30]

23. In exercising its mandate under the regulatory framework, the Office will apply such a child-sensitive approach, including in the conduct of preliminary examinations and investigations, the selection of charges and

[29] UN Guidelines on Justice in Matters involving Child Victims and Witnesses of Crime ("UN Guidelines"), para. 9(d), according to which: "'Child-sensitive' denotes an approach that balances the child's right to protection and that takes into account the child's individual needs and views."

[30] See UN Committee on the Rights of the Child ("UN Committee"), General Comment No. 5, General measures of implementation of the Convention on the Rights of the Child, UN Doc. CRC/GC/2003/5, 27 November 2003, para. 12. These general principles are also reflected in, although not identical to, the UN Guidelines, which, in paragraph 8, characterise the guiding principles as: dignity, non-discrimination, the best interests of the child and the right to participation. The child-sensitive approach further corresponds, as appropriate, with principles sometimes described as "child-friendly justice". See, for example, Council of Europe, Guidelines of the Committee of Ministers of the Council of Europe on child-friendly justice ("CoE Guidelines"), 2010.

conflicts.[49] It recognises the reality that children are present, both in armed forces of some states and in non-state armed groups.[50]

40. The Statute prescribes a certain age – fifteen years – below which children shall not be recruited. This is an element of the war crimes of child recruitment and use that fall within the jurisdiction of the Court.[51]

41. "Enlistment" means "to enrol on the list of a military body", while "conscription" means "to enlist compulsorily", for example, by means of abduction.[52] The element of compulsion necessary for the crime of conscription can be established by demonstrating that the child joined the armed force or group due to, *inter alia*, a legal obligation, brute force, threat of force or psychological pressure amounting to coercion.[53]

42. In relation to what constitutes "using ... to participate actively in hostilities", each activity must be considered on a case-by-case basis, and it is necessary to analyse the link between the activity for which the child is used and the combat in which the armed force or group of the perpetrator is engaged.[54]

---

[49] With slight variations in wording, these crimes are enumerated in article 8(2)(b)(xxvi), relating to international armed conflicts, and article 8(2)(e)(vii), relating to armed conflicts of a non-international character. See *Prosecutor v. Thomas Lubanga Dyilo*, "Judgment on the appeal of Mr Thomas Lubanga Dyilo against his conviction" ("*Lubanga* Appeals Judgment on Conviction"), ICC-01/04-01/06-3121-Red, 1 December 2014, para. 276.

[50] See, for example, "Impact of Armed Conflict on Children", the study prepared by Graça Machel, the expert appointed by the Secretary-General of the UN, UN Doc. A/51/306, 26 August 1996.

[51] See article 8(2)(b)(xxvi) and article 8(2)(e)(vii) of the Statute. Recruitment or use of children under the age of fifteen years is also prohibited under international humanitarian and human rights law treaties, including article 77(2) of the API, article 4(3)(c) of the APII and article 38(2)-(3) of the CRC. It has been recognised as a crime under customary international law entailing individual criminal responsibility. See *Prosecutor v. Norman*, "Decision on Preliminary Motion Based on Lack of Jurisdiction (Child Recruitment)", SCSL-04-14-AR72(E), 31 May 2004, para. 51. More recent treaties extend the ban on recruitment and use of children up to age eighteen. See article 22 of the ACRWC; article 1-3 of the ILO Convention No. 182; and article 1, 2, and 4 of the CRC-OPAC.

[52] *Lubanga* Conviction Judgment, para. 608. The SCSL found abduction to be a particularly egregious form of conscription. *Prosecutor v. Brima et al.* (AFRC case), "Judgement", SCSL-04-16-T, 20 June 2007, para. 1276.

[53] *Lubanga* Appeals Judgment on Conviction, para. 278.

[54] *Lubanga* Appeals Judgment on Conviction, paras. 5 and 335. The Appeals Chamber made particular

Cour
Pénale
Internationale

International
Criminal
Court

Original: **French** | **No.: ICC-01/04-01/06**
Date: **29 January 2007**

PRE-TRIAL CHAMBER I

Before: **Judge Claude Jorda, Presiding Judge**
Judge Akua Kuenyehia
Judge Sylvia Steiner

Registrar: **Mr Bruno Cathala**

SITUATION IN THE DEMOCRATIC REPUBLIC OF THE CONGO

IN THE CASE OF

THE PROSECUTOR v. THOMAS LUBANGA DYILO

Public Redacted Version
with Annex I

Decision on the confirmation of charges

The Office of the Prosecutor
Mr Luis Moreno Ocampo
Ms Fatou Bensouda
Mr Ekkehard Withopf

Counsel for the Defence
Mr Jean Flamme
Ms Véronique Pandanzyla

Legal Representatives of Victims a/0001/06 to a/0003/06 and a/0105/06
Mr Luc Walleyn
Mr Franck Mulenda
Ms Carine Bapita Buyangandu

also engaged in other income-generating activities, ranging from farming to gold trading.

6. On the evidence presented for the purpose of the confirmation hearing, it would appear that Thomas Lubanga Dyilo entered politics between late 1999 and early 2000. Soon thereafter, he was elected to the Ituri District Assembly.[1]

7. On 15 September 2000, the statutes of the *Union des Patriots Congolais* (UPC) were signed by Thomas Lubanga Dyilo, as the first signatory, and several other persons who subsequently held leadership positions within the party and its armed military wing, the *Forces Patriotiques pour la Libération du Congo* (FPLC). In August 2002, the UPC took control of Bunia.[2]

8. In early September 2002, the UPC was renamed *Union des Patriotes Congolais/Réconciliation et Paix* (UPC/RP) and Thomas Lubanga Dyilo appointed its President. A few days later, in Bunia, Thomas Lubanga Dyilo signed the decree appointing the members of the first UPC/RP executive for the Ituri District. At the same time, a second decree officially established the FPLC. Immediately after the establishment of the FPLC, Thomas Lubanga Dyilo became its Commander-in-Chief.

3. *Prosecution allegations against Thomas Lubanga Dyilo*

9. In the "Document Containing the Charges, Article 61(3)(a),"[3] filed on 28 August 2006, the Prosecution charges Thomas Lubanga Dyilo under articles 8(2)(e)(vii) and 25(3)(a) of the Statute with the war crimes of conscripting and enlisting children under the age of fifteen years into an armed group (in this case, the FPLC, military wing of the UPC since September 2002)[4] and using them to participate

[1] Curriculum Vitae of Thomas Lubanga, DRC-OTP-0092-0378.
[2] DRC-OTP-0091-0047, Statement of [REDACTED], DRC-OTP-0105-0109, para. 137 and DRC-OTP-0105-0148, para. 342.
[3] ICC-01/04-01/06-356-Conf-Anx2.
[4] Ibid., para. 14.

iv) Anonymous hearsay evidence and accessibility to the sources of information contained in certain items of evidence

99. The Defence submits that it is unable to have access to the sources which provided the information contained in a number of items included in the Prosecution List of Evidence such as: i) the redacted versions of witness statements, transcripts of interviews, notes and reports of witness interviews prepared by OTP investigators; ii) summaries of evidence; iii) certain parts of Kristine Peduto's testimony; iv) reports by non-governmental organisations; v) e-mails; and vi) press articles. In the view of the Defence, these items are anonymous hearsay, and it is impossible for the Defence to ascertain the truthfulness and authenticity of the information therein contained. Accordingly, it requests that the Chamber rule this evidence inadmissible or, in the alternative, that only limited probative value be attached to it.[110]

100. Under article 69(4) of the Statute, the Chamber has the discretion to rule on the admissibility of any evidence, "taking into account, *inter alia,* the probative value of the evidence and any prejudice that such evidence may cause to a fair trial or to a fair evaluation of the testimony of a witness."

101. The Chamber also notes that there is nothing in the Statute or the Rules which expressly provides that evidence which can be considered hearsay from anonymous sources is inadmissible *per se*. In addition, the Appeals Chamber has accepted that, for the purpose of the confirmation hearing, it is possible to use certain items of evidence which may contain anonymous hearsay, such as redacted versions of witness statements.[111]

102. Furthermore, ECHR jurisprudence evinces that the European Convention does not preclude reliance at the investigation stage of criminal proceedings on sources such as anonymous informants. Nevertheless, the ECHR specifies that the subsequent use of anonymous statements as sufficient evidence to found a conviction

[110] "Defence Brief on matters the Defence raised during the confirmation hearing - Legal Observations", ICC-01/04-01/06-758-Conf., para. 49; ICC-01-04-01-06-T-41-EN[22Nov2006Edited], p. 31, lines 19-25.
[111] ICC-01/04-01/06-774.

marching, taking up positions and running,[351] as well as compelling them to sing aggressive military songs;[352] they were also trained in the use of firearms[353] and, at the end of their training, they often received a military uniform, a firearm and ammunition.[354]

266. The Chamber points out that it appears that upon completion of their military training, the children were deemed fit for combat[355] and that FPLC commanders then sent them to the front line to fight. The evidence admitted for the purpose of the confirmation hearing does show that children under the age of fifteen years participated actively in hostilities, specifically in Libi and Mbau in October 2002,[356] in Largu in early 2003,[357] in Lipri[358] and Bogoro[359] in February/March 2003 and in Bunia in May 2003;[360] that during the fighting, children under the age of fifteen years reportedly used their arms, that some of them reportedly had to kill,[361] and that many recruits, including minors under the age of fifteen years, lost their lives in combat.[362]

---

351 Statements [REDACTED](DRC-OTP-0108-0128, para. 28), [REDACTED](DRC-OTP-0108-0069, para. 26) and [REDACTED] (DRC-OTP-0126-0160, para. 27); see also the testimony of Kristine Peduto, ICC-01-04-01-06-T-37-EN[15Nov2006Edited], p. 64, line 25 to p. 65, line 4.

352 See transcript of interview with [REDACTED], [REDACTED]; video recording, DRC-OTP-0120-0293 and Statement [REDACTED], DRC-OTP-0108-0128, para. 25.

353 Statements of [REDACTED] (DRC-OTP-0108-0128, para. 24) and [REDACTED] (DRC-OTP-0126-0160 to DRC-OTP-0126-0161, para. 29).

354 Statements [REDACTED] (DRC-OTP-0108-0129, para. 32), [REDACTED] (DRC-OTP-0108-0070, para. 31), [REDACTED] (DRC-OTP-0126-0131, para. 41), [REDACTED] (DRC-OTP-0126-0162 to DRC-OTP-0126-0163, para. 37) and [REDACTED] (DRC-OTP-0132-0084, para. 28); see also the testimony of Kristine Peduto, ICC-01-04-01-06-T-37-EN[15Nov2006Edited], p. 30, lines 12-22, p. 32, lines 10 to 19 and p. 45, line 24 to p. 46, line 8.

355 Statements of [REDACTED] (DRC-OTP-0108-0073, para. 45) and [REDACTED] (DRC-OTP-0126-0129, para. 33).

356 Statement of [REDACTED] (DRC-OTP-0126-0131 and, in particular, paras. 41, 45 and 46).

357 Statement of [REDACTED] (DRC-OTP-0132-0089, see, in particular, paras. 49-54).

358 Statements [REDACTED] (DRC-OTP-0108-0131 to DRC-OTP-0108-0132, paras. 43-45), [REDACTED] (DRC-OTP-0108-0072 to DRC-OTP-0108-0073, paras. 39-43), [REDACTED] (DRC-OTP-0126-0166, para. 51) and [REDACTED] (DRC-OTP-0114-0023, para. 41).

359 Statement [REDACTED] (DRC-OTP-0108-0133, para. 51); MONUC, *Special Report on the Events in Ituri, January 2002-December 2003*, DRC-OTP-0129-0375, para. 149; see also ICC-01/04-01/06-T-37-EN[15Nov2006Edited] p. 65.

360 Statement [REDACTED], (DRC-OTP-0132-0090, para. 55 to DRC-OTP-0132-0091, para. 56 and 57).

361 Statement of [REDACTED] (DRC-OTP-0108-0073, para. 43).

362 Statement [REDACTED] (DRC-OTP-0126-0166, para. 53).

267. In addition, the Chamber finds that there is sufficient evidence to establish substantial grounds to believe that children under the age of fifteen years were also used as bodyguards by the FPLC commanders[363] and that Thomas Lubanga Dyilo personally used them.[364] It appears that these children were then asked to safeguard the physical safety of FPLC commanders, even during military deployments, a practice which directly endangered their own personal safety.[365] These bodyguards, who included children under the age of fifteen years, were also responsible for protecting the general staff headquarters located in Bunia.[366]

3. *Discrete elements in the two articles: "into the national armed forces" or "into armed forces or groups"*

268. Under article 8(2)(b)(xxvi) of the Statute, conscripting or enlisting children under the age of fifteen years into national armed forces and using them to participate actively in hostilities constitutes a serious violation of the laws and customs applicable in international armed conflict, within the established framework of international law.

269. This article of the Statute derives from Article 77 of *Protocol Additional I to the Geneva Conventions*, which deals with the protection of children during armed conflicts of an international character.

[363] Statement [REDACTED]: "There were another three commanders based in the same camp: Commander Jean BOSCO, Commander David KISEMBO and another commander whose name I have forgotten. They always had bodyguards around them who accompanied them everywhere. The guards were in fact children aged 12 to 14", DRC-OTP-0126-0159, para. 26. See also the Statements [REDACTED] (DRC-OTP-0132-0087, para. 39), [REDACTED] (DRC-OTP-0108-0072, para. 40) and [REDACTED] (DRC-OTP-0108-0129, para. 33).

[364] Testimony of Kristine Peduto, ICC-01/04-01/06-T-37-EN[15Nov2006edited], p. 100, lines 3-24; see also cross-examination of Kristine Peduto, ICC-01/04-01/06-T-39-EN[21Nov2006edited] page 98, line 3, to p. 102, line 3. See also *infra* section on the existence of an agreement or common plan and more specifically the evidence regarding the use of bodyguards by the most senior FPLC commanders (Floribert Kisembo and Bosco Ntaganda).

[365] Statement [REDACTED] (DRC-OTP-0126-0159 and DRC-OTP-0126-0160, para. 26: "These children were supposed to ensure close protection to their commanders at all times either during peace or war, as well as carry their weapons and ammunition.").

[366] Testimony of Kristine Peduto, ICC-01/04-01/06-T-37-EN[15Nov2006Edited], p. 29, line 13 to p. 30, line 25); see also the cross-examination of Kristine Peduto, ICC-01/04-01/06-T-38-EN[20Nov2006corrected], page 88, line 8 to p. 90, line 12.

Cour
Pénale
Internationale

International
Criminal
Court

Original: **English**

No.: **ICC-01/04-02/06**
Date: 8 July 2019

TRIAL CHAMBER VI

Before: **Judge Robert Fremr, Presiding Judge**
Judge Kuniko Ozaki
Judge Chang-ho Chung

SITUATION IN THE DEMOCRATIC REPUBLIC OF THE CONGO
IN THE CASE OF
THE PROSECUTOR v. BOSCO NTAGANDA

Public
with public Annexes A, B, and C

Judgment

(b) Material elements

(i) Negative findings

1114. The Chamber notes that, on the basis of the evidence before it, it was unable to enter findings in relation to the participation of children under the age of 15 in the following UPC/FPLC assaults:

- Bunia in August 2002[3090] and March 2003;[3091]
- Zumbe in October 2002;[3092]
- Komanda in October 2002;[3093] and
- Lipri, Kobu, and Bambu in February-March 2003.[3094]

1115. Accordingly, the Chamber has not taken these allegations into account in reaching its conclusion in relation to Count 16.

(ii) Positive findings

1116. The Chamber made a number of findings concerning conduct which may amount to conscription, enlistment, and use of children under 15 to participate actively in hostilities. These findings are set out and analysed further below.

(iii) The perpetrator enlisted or conscripted one or more persons under the age of 15 years into an armed force or group

1117. The Chamber recalls that the UPC/FPLC, which the Chamber finds to constitute an armed group for the purpose of Article 8(2)(e)(vii),[3095] recruited

[3090] *See* para. 446, footnote 1261.
[3091] *See* para. 649, footnote 2073.
[3092] *See* para. 458, footnote 1310.
[3093] *See* para. 462, footnote 1317.
[3094] *See* sections IV.B.8.c)(2) Assault on Lipri and surrounding villages, IV.B.8.c)(3) Assault on Kobu and IV.B.8.c)(4) Assault on Bambu.
[3095] *See* in this regard section V.A.2.a)(1) Organisation requirement.

individuals of all ages in various locations throughout Ituri, including Bunia and the rural areas, from at least June 2002,[3096] notably through awareness raising campaigns and rallies.[3097] Members of the UPC/FPLC communicated with elders, community leaders, and individuals of influence in Ituri – as well as directly with parents – in order to mobilise 'children' and 'young people' for recruitment into their ranks.[3098] Community leaders and parents were told that the UPC/FPLC needed such individuals to join in order to protect their communities[3099] and to defend themselves against the Lendu.[3100]

1118. The UPC/FPLC also imposed an obligation on families to provide one or several 'children' to the UPC/FPLC for military service, including by threatening them.[3101] Some parents also paid a fee or otherwise contributed to the UPC/FPLC in order to exempt their children from having to join the UPC/FPLC.[3102]

1119. As a result of the various forms of recruitment, some individuals joined the UPC/FPLC voluntarily, and others were recruited forcibly.[3103]

1120. Following their recruitment, at least between May 2002[3104] and February 2003[3105] individuals under the age of 15, including P-0883 and P-0898, were trained along with other UPC/FPLC recruits at the various UPC/FPLC training camps,[3106] where they were taught basic military skills such as the use of

3096 *See* para. 347. The Chamber recalls that the temporal scope of the charges in relation to Counts 14 to 15 is between on or about 6 August 2002 and 31 December 2003. Under these circumstances, the Chamber has noted that the enlistment and conscription of certain individuals under the age of 15 commenced before the temporal scope of the charges of the present case, but, given the crimes' continuous nature, has considered only the conduct occurring as of August 2002 for the purpose of its conclusions in relation to Counts 14 and 15.
3097 *See* para. 348.
3098 *See* para. 348.
3099 *See* para. 355.
3100 *See* para. 357.
3101 *See* para. 349.
3102 *See* para. 349.
3103 *See* paras 350 to 354.
3104 *See* para. 314.
3105 *See* para. 369.
3106 *See* para. 362.

weapons, marching, crawling and saluting, as well as military discipline.[3107] On arrival at a training location, recruits were screened based on their physical ability, and age as such was not a bar for them to receive training.[3108] At Lingo Camp, a girl as young as approximately nine years old, was present.[3109] Some recruits were also trained in the use of rocket launchers and at least two individuals under the age of 15 were trained at Mr Ntaganda's residence as radio operators.[3110] At the training camps, recruits were told that they would be killed if they tried to flee and, at Mandro camp, those who were caught attempting to escape were beaten, put in an underground prison or, in at least one instance, shot.[3111]

1121. Upon completion of their training, which usually lasted from several weeks to up to two months, recruits were considered UPC/FPLC soldiers, issued with weapons and uniforms, and deployed to the battlefields.[3112] Occasionally, they could be deployed before the end of their training.[3113] There was no age threshold for deployment and individuals under the age of 15 were assigned to various UPC/FPLC units, as any other soldiers.[3114]

1122. The Chamber notes that, in October 2002 and January, February, May, and June 2003, respectively, the UPC/FPLC issued a series of documents concerning the demobilisation of individuals aged between 10 and 18 from their ranks,[3115] after having been invited to do so by the international community.[3116] On 18 March 2003, representatives of, *inter alia*, the UPC, signed an agreement to, amongst other things, interrupt any recruitment and use of 'child soldiers' within

[3107] *See* para. 371.
[3108] *See* para. 361.
[3109] *See* para. 410.
[3110] *See* para. 371.
[3111] *See* para. 376.
[3112] *See* paras 379, and 414.
[3113] *See* para. 379.
[3114] *See* para. 414.
[3115] *See* paras 418 to 422, and 427 to 428.
[3116] *See* para. 417.

clear in case of armed groups.[3127] However, the Chamber's findings on the enlistment of individuals under the age of 15 within the UPC/FPLC are not based on the mere presence of such individuals at UPC/FPLC training camps, and as such there is no risk that any persons clearly under the age of 15, who coincidentally found themselves at a certain point in time in an UPC/FPLC camp without actually having been enlisted or conscripted in the armed group, are mistakenly found to fall within the parameters of the present crime.[3128] The Chamber basis its findings on the fact that the individuals were subjected to military training at UPC/FPLC camps, which they were also prevented from leaving. While the Chamber has in most instances not establish the exact moment that the individuals it found to have been under the age of 15 were brought to UPC/FPLC camps and commenced their training, and similarly it did not make findings on when they completed their stay in these camps, the Chamber is satisfied that by virtue of being trained at UPC/FPLC camps, individuals under the age of 15 were enlisted or conscripted into the UPC/FPLC ranks.

(iv) The perpetrator used one or more persons under the age of 15 years to participate actively in hostilities

1125. The Chamber recalls that individuals under the age of 15 participated in the assaults forming part of the First Operation[3129] and that at least one individual under 15 years of age participated in the UPC/FPLC assault on Bunia in May 2003.[3130]

1126. The Chamber further recalls that, around February 2003, Mr Ntaganda's escort comprised individuals under the age of 15.[3131] The members of Mr Ntaganda's

[3127] *See also* Defence Reply Brief, para. 25.
[3128] *Compare* Defence Reply Brief, para. 26.
[3129] *See* para. 511.
[3130] *See* para. 655.
[3131] *See* paras 386 to 391.

escort were armed and, on some occasions, wore military uniforms.[3132] Individuals under the age of 15 generally carried out the same tasks as the older ones,[3133] which included guarding Mr Ntaganda's residence and compound and accompanying him on his travels outside his residence in order to provide for his security, including to meetings at the places of other commanders, such as Thomas Lubanga, Rafiki, and Floribert Kisembo[3134] and during visits to training camps, such as a visit to Rwampara on 12 February 2003, where the Chamber found that he was accompanied by at least two bodyguards under the age of 15 and a visit to Mandro camp where, similarly, he was accompanied by two individuals under the age of 15.[3135] When accompanying Mr Ntaganda, his escorts carried his arms and communication equipment.[3136] A number of other UPC/FPLC commanders, leaders, and lower level soldiers also used individuals under 15 years of age to serve as their bodyguards.[3137] These included Floribert Kisembo, Thomas Lubanga – who had individuals under the age of 15 within the PPU – and other individuals.[3138]

1127. Individuals under the age of 15 present within the UPC/FPLC were also sent on reconnaissance missions, where they would gather information about the opposing forces and MONUC personnel;[3139] carried out patrolling, which could involve intercepting people who were either escorted to their homes or taken to the UPC/FPLC camp in case they were found to have committed theft;[3140] and guarded and held detained persons.[3141]

3132 *See* para. 385.
3133 *See* para. 392.
3134 *See* para. 393.
3135 *See* para. 394.
3136 *See* para. 395.
3137 *See* para. 398.
3138 *See* para. 399, and 401.
3139 *See* para. 404.
3140 *See* para. 403.
3141 *See* para. 405.

1128. In relation to the above, the Chamber is satisfied that the participation of individuals under the age of 15 in the First Operation and in the UPC/FPLC assault on Bunia in May 2003 constituted active participation in hostilities for the purpose of Article 8(2)(e)(vii) of the Statute.

1129. As to the use of individuals under the age of 15 as bodyguards, the Chamber notes that these individuals were tasked with providing protection to UPC/FPLC commanders, the UPC/FPLC Chief of Staff and Deputy Chief of Staff, and the UPC President at a time in which the UPC/FPLC was actively engaged in the non-international armed conflict in Ituri and when the aforementioned persons – whom the individuals under the age of 15 were protecting – constituted legitimate military targets. Under these circumstances, the Chamber is satisfied that providing these persons with protection under the aforementioned circumstances constituted active participation in hostilities.

1130. In relation to the use of individuals under the age of 15 to gather intelligence information about the opposing forces and MONUC personnel, in light of the military purpose of these activities that have a connection with military operations, at a time in which the UPC/FPLC was engaged in an armed conflict with the aforementioned opposing forces, the Chamber finds that this constituted active participation in hostilities.[3142]

1131. As far as the guarding of detained persons is concerned, the Chamber considers that, while certain guard duties may amount to active participation in hostilities, the guarding of detainees does not *per se* constitute active participation for the purpose of Article 8(2)(e)(viii). Without further detail as to these guard duties, such as who were guarded and where the guarded persons were detained, the Chamber is not in a position to make any findings on their relation to the alleged conduct for Count 16.

[3142] *See also* ICRC, Statement before the Third Committee of the UN General Assembly, 21 October 1998.

as concerns Count 13,

GUILTY of ordering the displacement of the civilian population as a war crime (Article 8(2)(e)(viii) of the Statute), as an indirect co-perpetrator under Article 25(3)(a) of the Statute, in Mongbwalu, in the context of the First Operation, and in Lipri, Tsili, Kobu, and Bambu, in the context of the Second Operation;

as concerns Counts 14, 15, and 16,

GUILTY of conscripting and enlisting children under the age of 15 years into an armed group between on or about 6 August 2002 and 31 December 2003, and using them to participate actively in hostilities between on or about 6 August 2002 and on or about 30 May 2003 as war crimes (Article 8(2)(e)(vii) of the Statute), as an indirect co-perpetrator under Article 25(3)(a) of the Statute;

as concerns Count 17,

GUILTY of intentionally directing attacks against protected objects as a war crime (Article 8(2)(e)(iv) of the Statute), as an indirect co-perpetrator under Article 25(3)(a) of the Statute, in Sayo, in the context of the First Operation; and

as concerns Count 18,

GUILTY of destroying the adversary's property as a war crime (Article 8(2)(e)(xii) of the Statute), as an indirect co-perpetrator under Article 25(3)(a) of the Statute, in Mongbwalu and Sayo, in the context of the First Operation, and in Lipri, Tsili, Kobu, Jitchu, Buli, and Sangi, in the context of the Second Operation.

Cour
Pénale
Internationale

International
Criminal
Court

Original: No.: **ICC-02/04-01/15**

Date: **4 February 2021**

TRIAL CHAMBER IX

Before: **Judge Bertram Schmitt, Presiding Judge**
Judge Péter Kovács
Judge Raul C. Pangalangan

SITUATION IN UGANDA

IN THE CASE OF *THE PROSECUTOR v. DOMINIC ONGWEN*

Public Redacted

Trial Judgment

by Vincent Otti. The arrest did not interrupt the exercise of his authority for any significant period.

136. On 17 September 2003, Joseph Kony appointed Dominic Ongwen as second-in-command of the Sinia brigade. On 15 November 2003, Joseph Kony promoted Dominic Ongwen to the rank of lieutenant colonel.

137. On 4 March 2004, Joseph Kony officially appointed Dominic Ongwen as brigade commander of Sinia brigade.

138. Dominic Ongwen remained Sinia commander until 31 December 2005, and further. On 30 May 2004, Joseph Kony promoted him to the rank of colonel, and sometime in late 2004 to the rank of brigadier.

D. Objectives and policies of the LRA

139. The LRA pursued an armed rebellion against the Government of Uganda.

140. The LRA perceived as associated with the Government of Uganda, and thus as the enemy, the civilians living in Northern Uganda, in particular those who lived in government-established IDP camps in Northern Uganda. LRA commanders routinely declared that civilians were failing to support the LRA in its effort against the government and should be killed by the LRA.

141. Dominic Ongwen knew that the LRA perceived, and also himself perceived, the civilians living in Northern Uganda as associated with the Government of Uganda – and thus as the enemy.

E. Armed conflict and attack on civilians

142. Throughout the period of the charges, i.e. between 1 July 2002 and 31 December 2005, the LRA regularly fought the armed forces of the Government of Uganda and associated local armed units in Northern Uganda. Dominic Ongwen knew of this fact.

143. Throughout the period of the charges, in Northern Uganda, the LRA killed, injured and enslaved a large number of civilians in numerous attacks on individual civilians, IDP camps and other civilian locations. It also abducted and enslaved, and used as sexual

abduct children under 15 years of age in Northern Uganda and force them to serve as Sinia fighters.

223. Dominic Ongwen, Joseph Kony and the Sinia brigade leadership ordered Sinia soldiers to abduct children to serve as Sinia soldiers. Sinia soldiers, in execution of orders of Joseph Kony, Dominic Ongwen and the Sinia brigade leadership, abducted a large number of children under 15 years of age in Northern Uganda between 1 July 2002 and 31 December 2005. Children under the age of 15 were also abducted during the four attacks relevant to the charges. Dominic Ongwen also abducted children himself.

224. Following their abduction, children under the age of 15 years were integrated into Sinia with the aim of using them in hostilities. Dominic Ongwen knew that children under 15 years of age were integrated into Sinia as soldiers. The abducted children were trained, in some cases received guns, and were assigned to service in Sinia. In some cases, Dominic Ongwen himself assigned abducted children to service within the Sinia brigade. The children served as escorts in Sinia brigade in general and specifically in Dominic Ongwen's household.

225. Children under 15 years of age serving as soldiers in Sinia brigade took part in fighting. They further facilitated LRA attacks by raising alarms, burning and pillaging civilian houses, collecting and carrying pillaged goods from attack sites and serving as scouts. During all four attacks relevant to the charges, children under the age of 15 participated in the hostilities.

the communities. It must also take into consideration the customary law of the community (*i.e.* practices on possession, titles and registration).[7239]

ii Mental elements (mens rea)

2767. Appropriations justified by military necessity cannot constitute the crime of pillaging.[7240] Military necessity requires that the appropriation's use be directed to further the war effort and thus be used for military purposes.[7241] This is in contrast to appropriations for private or personal use.[7242] The perpetrator must have specifically intended to deprive the owner of the property and to appropriate it for private or personal use.[7243] If combatants appropriate property essential to their survival, such as food, this alone does not make the appropriation one of military necessity.[7244]

m. Conscription of children or their use in armed hostilities (Article 8(2)(e)(vii))

2768. Article 8(2)(e)(vii) of the Statute concerns conscripting, enlisting and using children under the age of 15 years in hostilities. Conscription or enlistment alone are sufficient and it is therefore not required that a child under 15 years of age who has been conscripted or enlisted also be 'used' to participate actively in hostilities.[7245] The crime is committed when the following two material elements are fulfilled:

1. The perpetrator conscripted or enlisted one or more persons into an armed force or group or used one or more persons to participate actively in hostilities.

2. Such person or persons were under the age of 15 years.

2769. 'Conscripting' has been defined as the coercive and 'enlisting' as the voluntary integration of children under the age of 15 years into an armed force or group.[7246] The

---

[7239] *See* IACtHR, *Case of Mayagna (Sumo) Awas Tingni Community v. Nicaragua*, Judgment, 31 August 2001, Series C No. 79, paras 149-51. *See also* African Commission on Human and Peoples' Rights, *African Commission on Human and Peoples' Rights v. Republic of Kenya*, Judgment, 26 May 2017, Application No. 006/2012, para. 123.
[7240] Footnote 62 of the Elements of Crimes of Article 8(2)(e)(v) of the Statute.
[7241] *Ntaganda* Trial Judgment, para. 1030.
[7242] *Ntaganda* Trial Judgment, paras 1030, 1041-42.
[7243] Para. 2 of the Elements of Crimes of Article 8(2)(e)(v) of the Statute.
[7244] *Katanga* Trial Judgment, paras 951-52; ICTY, Trial Chamber, *The Prosecutor v. Enver Hadžihasanović and Amir Kubura*, Judgement, 15 March 2006, IT-01-47-T, paras 1895, 1976-77.
[7245] *Ntaganda* Trial Judgment, para. 1104.
[7246] *Lubanga* Appeals Judgment, paras 278, 311-312; *Ntaganda* Trial Judgment, para. 1107 (noting that '[i]t may be difficult to distinguish between voluntary and forced recruitment in the case of children under the age of 15,

O

SPECIAL COURT FOR SIERRA LEONE

IN THE APPEALS CHAMBER

Before:	Justice George Gelaga King, Presiding Judge Justice Emmanuel Ayoola Justice Renate Winter Justice Raja Fernando Justice Jon M. Kamanda
Registrar:	Herman von Hebel
Date:	28 May 2008

PROSECUTOR **Against** **MOININA FOFANA**
ALLIEU KONDEWA
(Case No.SCSL-04-14-A)

JUDGMENT

Office of the Prosecutor:
Stephen Rapp
Christopher Staker
Karim Agha
Joseph Kamara
Régine Gachoud
Elisabeth Baumgartner
Bridget Osho
Francis Banks-Kamara

Defence Counsel for Moinina Fofana:
Wilfred Davidson Bola-Carrol
Mohamed Pa-Momo Fofana

Defence Counsel for Allieu Kondewa:
Yada Williams
Osman Jalloh

PURL: https://www.legal-tools.org/doc/b31512/

Children's Legal Rights Journal

Volume 39 | Issue 3 Article 4

2019

An Elusive Mandate: Enforcing the Prohibition on the Use of Child Soldiers

Sarah J. Diaz

Follow this and additional works at: https://lawecommons.luc.edu/clrj

Part of the Family Law Commons, and the Juvenile Law Commons

Recommended Citation
Sarah J. Diaz, *An Elusive Mandate: Enforcing the Prohibition on the Use of Child Soldiers*, 39 CHILD. LEGAL RTS. J. 263 (2020).
Available at: https://lawecommons.luc.edu/clrj/vol39/iss3/4

This Article is brought to you for free and open access by LAW eCommons. It has been accepted for inclusion in Children's Legal Rights Journal by an authorized editor of LAW eCommons. For more information, please contact law-library@luc.edu.

E. Individual Criminal Responsibility (Rome Statute of the International Criminal Court)

The Rome Statute criminalizes the use of child soldiers, thus giving teeth to the international prohibition.[41] The Rome Statute was negotiated to codify existing international criminal law rather than create criminal accountability for new international crimes.[42] As a result, accountability for violating the international prohibition reflects the level of culpability delineated pursuant to customary international law, specifically that of the Geneva Conventions and the additional Protocols. The criminal statute thus criminalizes "[c]onscripting or enlisting children under the age of fifteen years into the national armed forces or using them to participate actively in hostilities."[43] The identical language[44] appears again in Section (e)(vii) of the War Crimes Article relating to conflicts not of an international character.[45]

The enforcement mechanism is available for both international and internal armed conflicts. However, the enforceability of the prohibition is limited to state or non-state actors who utilize children fourteen years of age or under via conscription/enlistment or in active hostilities. Actors who conscript/enlist children fifteen years of age or older or who do not use children to actively participate in hostilities are immune from liability. This gap in enforcement will be explored further below, but it should be noted that the Rome Statute is the first time we see a prohibition against voluntary *enlistment* of children under the age of fifteen.

IV. Impediments to the Effective Prohibition on the Use of Child Soldiers: Defining the Prohibition Under International Law

It has been stated that "[n]either humanitarian law (including the Geneva Conventions of 1949 and the Additional Protocols to the Geneva Conventions of 1977) nor human rights law has managed, as yet, to reduce the suffering and involvement of children in armed conflict."[46] The inclusion of child soldiers in the protocol demonstrates that children were something of an afterthought in drafting the rules of war. As a result, the Geneva Conventions and the additional Protocols never reached an acceptable prohibition on the use of children in armed conflict, at least by contemporary standards. The perception of children as rights-holders and the movement away from the treatment of children as adults in miniature may be a relatively new concept, but the need to develop an effective enforcement mechanism to subvert the use of child soldiers is critical. Converging humanitarian law, international criminal law, and the human rights regime is the only way to reconcile competing definitions that have adversely impacted enforcement capabilities.

---

[41] Rome Statute of the International Criminal Court, July 17, 1998, art. 8(2) (b) (xxvi), U.N. Doc. A/CONF.183/9, 37 I.L.M. 999, 1008, *available at* https://www.icc-cpi.int/nr/rdonlyres/add16852-aee9-4757-abe7-9cdc7cf02886/283503/romestatuteng1.pdf [hereinafter Rome Statute].
[42] David Scheffer, Former Ambassador for War Crimes & Prof. of Int'l Law, Remarks during lecture of International Criminal Law (on file with author).
[43] Rome Statute, *supra* note 41, at 8 ("grave breaches international armed conflict (xxvi)").
[44] Rome Statute, *supra* note 41, at 9. Because this particular section is committed to internal armed conflict, the language is modified from "national armed forces" to "armed forces or groups" in order to apply the provision to non-state actors. Otherwise the character of the prohibition is identical.
[45] Rome Statute, *supra* note 41.
[46] Hamilton & Abu-Haj, *supra* note 19, at 1.

CHILD SOLDIERS AND INTERNATIONAL CRIMINAL LAW: IS THE EXISTING LEGAL FRAMEWORK ADEQUATE TO PROHIBIT THE USE OF CHILDREN IN CONFLICT?

Sandhya Nair*

Child soldiers are a prevalent international issue. It is projected that 250 000 – 500 000 children are engaged in armed conflict universally. The primary goal of this research paper is to examine existing international criminal legislation governing the prevention of recruitment, enlistment, conscription and the use of child soldiers. To this end, the case study of Sierra Leone will be used to assess the effectiveness of current international law standards. It will be demonstrated that as the development of international law vis-à-vis child soldiers gains headway on paper, progress on the ground falls behind. It is vital that the international system take steps to bridge this gap in order to ensure that international law is proportionate with practical application in the international system. The argument is therefore made that existing legal standards are insufficient by themselves and concurrently the international community needs to improve enforcement to meet these insufficient standards. Until this happens, there will not be adequate deterrence to ensure the prohibition of the use of children in conflict, and consequently these children will remain largely unprotected within the international criminal law framework.

'When they came to my village, they asked my older brother whether he was ready to join the militia. He was just 17 and he said no; they shot him in the head. Then they asked me if I was ready to sign, so what could I do – I didn't want to die.'[1]

- A 13-year-old former child soldier from the Democratic Republic of the Congo

I Introduction

On 10 July 2012, Congolese warlord, Thomas Lubanga was found guilty by the International Criminal Court (**ICC**) of abducting children under the age of 15 and forcing them to fight in the Democratic Republic of the Congo's eastern Ituri region.[2] Since Lubanga's conviction, the phenomenon of child soldiers has attracted increased atten-

* Sandhya Nair, Double Masters with Distinction in International Relations and International Law (University of Western Australia). Responsibility for the text lies with this author and all errors are hers alone.

[1] Karen Allen, *Bleak Future for Congo's Child Soldiers* (25 July 2006) BBC <http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/5213996.stm>.

[2] Fanny Leveau, 'Liability of Child Soldiers Under International Criminal Law' (2013) 4(1) *Osgoode Hall Review of Law and Policy* 36, 36.

Hassan Sesay, Morris Kallon, and Augustine Gabo. During proceedings, Sesay and Kallon were convicted of pre-meditating the forcible recruitment of children into armed conflicts.[95] The RUF trial emphasised the recruitment and employment of children for both the purpose of active combat and non-combatant roles.

Jointly, the three trials demonstrate a concerted *ex-post* determination to show-case 'the widespread and systemic use' of child soldiers in Sierra Leone and to 'elucidate the criminalisation' of the custom.[96]

VI Bridging the Gap in the Future

Children, as the most vulnerable group in armed conflicts, deserve special consideration and full protection through international law. Consequently, it is the responsibility and duty of every state to forbid the recruitment of children into armed conflict and to establish relevant judicial systems, through the implementation of domestic law, to ensure the prosecution and punishment of perpetrators who commit the crime of child recruitment.

The achievement of the international community is undeniable in the development of international standards concerning the prohibition and punishment of child recruitment. Progress is clearly visible from mapping the evolution of international legal mechanisms in establishing and increasing focus on the protections of children. For instance, the prohibition on forcible recruitment of children under the age 15 has advanced to include bans on both forcible and voluntary recruitment, as well as raising the minimum recruitment age to 18 years. Moreover, the adoption of the Rome Statute, which for the first time expressly criminalised the act of child recruitment, is generally regarded as a big step forward.

However, these developments in legislation have so far failed to produce a drastic reduction in the use of child soldiers. The inhumane and widespread practice of child recruitment in various war zones and the miserable lives of child soldiers during protracted conflicts require continued vigilance and commitment from the international community. The widespread and prevalent use of child solders may stem from three overarching reasons. First, every international instrument relating to child recruitment contain flaws, resulting either from compromises on some of the key issues, or from vague and broad language. Secondly, the applicability of international humanitarian law depends largely upon the adoption of appropriate national legislation, and the end of child soldiering cannot be achieved without the respect of each state. Accordingly, the governments of these states should fulfil entirely their obligation to adopt or supplement

[95] *Prosecutor v Sesay, Kallon, and Gabo (Sentencing Judgment)* (Special Court for Sierra Leone) Trial Chamber I, Case No SSCL-04-15-T 2 March 2009).
[96] Jalloh, above n 86, 365.

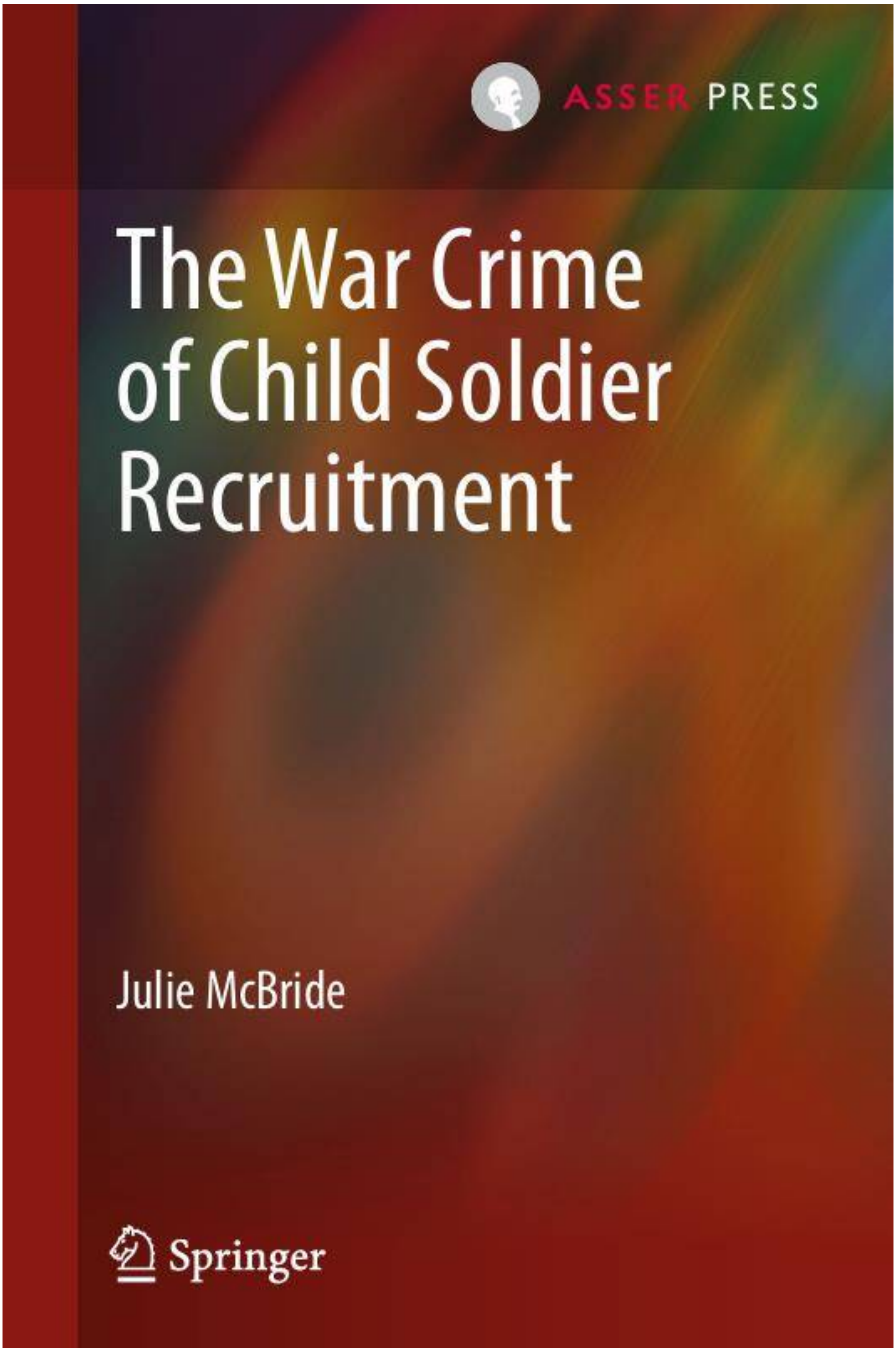
ASSER PRESS
The War Crime of Child Soldier Recruitment
Julie McBride
Springer

Chapter 3
The Special Court for Sierra Leone: 'Crystallisation' and Child Soldiers

Contents

3.1 Introduction 83
3.2 Child Soldiers and Sierra Leone 84
3.2.1 The Conflict in Sierra Leone and the Role Played by Child Recruitment 84
3.2.2 The Drafting of Article 4 of the Statute 87
3.2.3 Prosecuting Child Soldiers 89
3.2.4 Child Soldiers as Witnesses 91
3.3 The Preliminary Motion: "Crystallisation" 92
3.3.1 Sam Hinga Norman: The First Defendant 92
3.3.2 The Preliminary Motion 94
3.4 Conclusions 106
References 109

3.1 Introduction

The last chapter examined the drafting of the Rome Statute, and the strengths and weaknesses of its resulting text. Critical issues included the inclusion of negligence provisions and the definitions of 'active participation' and 'enlisting,' as well as the formulation of the defence and mode of liability articles. This chapter and Chap. 4 will expand upon these issues, examining how they were treated in their first jurisprudential test—at the Special Court for Sierra Leone (Special Court).

The chapter begins with an introduction to the Sierra Leone civil war and the background to the establishment of the Special Court, in particular the drafting of Article 4 of its Statute, providing for the war crime of child recruitment. This Article uses the same exact language as the Rome Statute, therefore allowing the crime to be first put to the test outside of the International Criminal Court (ICC) itself. The next section assesses the approach of the Special Court towards the question of prosecuting child soldiers, and its treatment of child soldier witnesses.

J. McBride, *The War Crime of Child Soldier Recruitment*,
DOI: 10.1007/978-90-6704-921-4_3,
© T.M.C. Asser press, The Hague, The Netherlands, and the author 2014

Chapter 4
Special Court for Sierra Leone: The First Convictions

Contents

4.1 Introduction 111
4.2 The AFRC Case 112
4.2.1 Judgment 113
4.2.2 Verdict 124
4.3 Conviction and Acquittal of Allieu Kondewa: Considering Culture 126
4.3.1 Trial judgment 127
4.3.2 Acquittal on Appeal 137
4.4 Conclusions 141
References 144

4.1 Introduction

The turning point in the criminalisation of child recruitment occurred in Sierra Leone in 2004, with the first jurisprudential recognition of the existence of the crime. The Special Court for Sierra Leone (Special Court) was the first international tribunal to address the crime of child recruitment and thus provides a unique forum in which to examine the application and limits of the crime. There is now an emerging jurisprudence on the crime of child recruitment, and it was in Freetown where the first tenuous steps were made.

The chapter examines the judgment in the first convictions for child soldier recruitment, *Prosecutor v Brima, Kamara and Kanu* (The AFRC Case)[1] and the judgment and appeal in *Prosecutor v Fofana and Kondewa* (The CDF Case).[2] The AFRC case represents the first occasion that an international tribunal was faced with this crime, thus representing a fascinating stage in its development, which reveals the full extent of its inherent challenges. And the CDF case raises the

[1] *Prosecutor v Alex Tamba Brima, Brima Bazzy Kamara and Santigie Borbor Kanu* ("The AFRC Case") SCSL-04-16-T.

[2] *Prosecutor v Moinina Fofana and Allieu Kondewa* ("The CDF Case") SCSL-04-14-T.

J. McBride, *The War Crime of Child Soldier Recruitment*,
DOI: 10.1007/978-90-6704-921-4_4,
© T.M.C. Asser press, The Hague, The Netherlands, and the author 2014

Chamber found evidence of conscription, enlistment and use in armed conflict of children under fifteen years of age, and the Trial Chamber outlined the AFRC's motivation for doing so as follows:

> The AFRC fighting faction used children as combatants because they were easy to manipulate and program, and resilient in battle. Most, if not all, of the children in question were forcibly abducted from their families or legal guardians. In addition to having been kidnapped, child soldiers described having been forced into hard labour, and military training, and sent into battle, often on the frontlines. They were also beaten; forced to watch the commission of crimes against family members; injected with narcotics to make them fearless; compelled to commit crimes including rape, murder, amputation and abduction; used as human shields; and threatened with death if they tried to escape or refused to obey orders.[14]

In addition, the Trial Chamber found that 'forcing children to undergo military training in a hostile environment constitutes illegal use of children pursuant to Article 4(c)'.[15]

The defence had argued that some of the evidence on the specific ages of the alleged child soldiers was inconclusive,[16] and for this reason the Chamber pointedly stated that they 'excluded all evidence related to child soldiers where it was not clear that the evidence referred to soldiers under the age of 15'.[17] The testimony of three child soldier witnesses was relied on by the Trial Chamber in its judgment.

Witness TFI-157 was aged 13 when he was abducted.[18] Although cross examination revealed that he had never fought during his time with the rebels, the Trial Chamber placed particular emphasis on a number of incidents he described. First, the child was exposed to violence,[19] was physically beaten by his captors,[20] and was threatened.[21] Second, he was forced to carry goods for the troops, such as rice, luggage and arms.[22] Third, he underwent military training.[23] And fourth, he was forcibly given drugs.[24]

---

[14] *Prosecutor v Alex Tamba Brima, Brima Bazzy Kamara and Santigie Borbor Kanu* ("The AFRC Case") (Judgment) SCSL-04-16-T (20 July 2007) [362–363] [Hereafter 'AFRC Trial Judgment'].

[15] Ibid [364]. Article 4(c): Conscripting or enlisting children under the age of 15 years into armed forces or groups or using them to participate actively in hostilities.

[16] *Prosecutor v Alex Tamba Brima, Brima Bazzy Kamara and Santigie Borbor Kanu* ("The AFRC Case") (Kamara Defence Final Brief), SCSL-16-603 (11 December 2006) [310]; (Kanu Defence Final Brief), SCSL-16-607 (8 January 2007) [75–80].

[17] AFRC Trial Judgment (n 14 above) [352].

[18] AFRC Trial Transcript (22 July 2005) [56–57].

[19] Ibid [67–82].

[20] AFRC Trial Transcript (25 July 2005) [5].

[21] Ibid [20].

[22] AFRC Trial Transcript (22 July 2005) [62–63], [82]; (26 September 2005) [22].

[23] AFRC Trial Transcript (25 July 2005) [4–5].

[24] Ibid [5–17].

insufficient to give rise to a determination that he 'aided and abetted in the planning, preparation or execution of either the enlistment of child soldiers into the armed forces or the use of child soldiers'.[179]

Witness TF2-140 had observed commanders under Fofana's control using children 'younger than he was' as bodyguards.[180] However, TF2-140 was aged fifteen at this time, and the Trial Chamber felt there was adequate room for doubt as to the ages of these boys, as first, they could indeed have been younger than the witness, yet still older than 15 years, and second, the witness could have erred in its assessment.[181] In sum, Fofana was not found guilty of the crime, either through the mode of individual criminal responsibility, nor command responsibility, as mere proof of knowledge of the practice was not enough to give rise to liability.[182] As discussed in the next chapter, a differing *mens rea* standard has been applied at the ICC, with the result that knowledge of the practice can give rise to liability. The ICC Pre-Trial Chamber has ruled that Article 30 of the Rome Statute encompasses *dolus directus* of the second degree, which covers this specific situation: an accused acts without intent to commit the material elements of a specific crime, but with knowledge that a prohibited consequence may occur.[183] The ICC approach, as discussed in Chap. 5, is preferable in terms of child protection, as it imposes liability on those perpetrators who fully knew that children were being recruited but who chose to ignore it.

However, the situation was different in relation to Kondewa, due to his position as High Priest and the role he played in the initiation process. As a result, he was found individually criminally responsible for enlisting a child into an armed force.[184]

4.3.2 Acquittal on Appeal

The Appeal judgment, issued on 28 May 2008, substantially revised the sentences imposed on Moinina Fofana and Allieu Kondewa. It increased the sentences of six years for Fofana and eight years for Kondewa to 15 and 20 years, respectively. It also overturned Kondewa's conviction of child enlistment due to its differing interpretation of the meaning of the term 'enlistment', which the Appeals Chamber believed suffered from a 'paucity of jurisprudence'.[185] As Oosterveld notes, this decision raised interesting issues relating to the concept:

---

179 Ibid [960].
180 Ibid [964(i)].
181 Ibid [965].
182 Ibid [966].
183 Ibid [352].
184 Ibid [972].
185 *Prosecutor v Moinina Fofana and Allieu Kondewa* ("The CDF Case") (Appeal Judgment) SCSL-04-14-A (28 May 2008) [141] [Hereafter 'CDF Appeal Judgment'].

> [D]oes enlistment happen at one distinct time, or can it occur as a result of a series of acts? Can an individual be enlisted more than once?[186]

Three main arguments formed the basis of Kondewa's appeal. His defence argued that the Trial Chamber erred in a number of its conclusions. First, the ruling that initiation was analogous to enlistment 'conflates initiation and enlistment'. Second, it erred in ruling that enlistment is a crime that may occur to the same child in the same group on several different occasions. And finally, that the testimony of Witness TF2-021 was unclear.[187] The first argument by Kondewa appears misguided, as the Trial Chamber was at pains to clarify that initiation did not always constitute enlistment, but could do so in specific instances.

The Appeals Chamber quashed Kondewa's conviction, ruling that the testimony of Witness TF-2-021 alone could not sustain a conviction for child soldier enlistment.[188] The key elements of the Appeal Chamber judgment are now discussed.

4.3.2.1 Elaborating on Actus Reus: Balancing 'Initiation' and 'Enlistment'

The Trial Chamber had determined that enlistment constituted 'accepting and enrolling individuals when they volunteer to join an armed force or group',[189] which the Appeals Chamber interpreted as being too narrow. It instead ruled to further expand the legal determination of enlistment:

> The Appeals Chamber regards 'enlistment' in the broad sense as including *any conduct* accepting the child as part of the militia.[190]

Unfortunately, it was clear that the Appeals Chamber did not want to address any of the cultural issues that had arisen at trial, indicating further evidence of a marked reluctance by international judges to involve themselves in contentious cultural considerations. The Chamber instead decided to entirely ignore the question of whether initiation constituted enlistment by determining that Witness TF2-021 had already undergone the process of enlistment prior to his initiation, when he was first captured by Kamajor forces. Interestingly, the forces that captured him did not immediately send him into battle, but used him to carry supplies ('any conduct'), and the Appeals Chamber ruled that this was the moment at which enlistment had occurred.[191] By interpreting the act of carrying looted items as

186 Oosterveld 2009, pp. 109–110.

187 *Prosecutor v Moinina Fofana and Allieu Kondewa* ("The CDF Case") (Kondewa Appeal Brief) SCSL-14-811 (11 December 2007) [177–197].

188 CDF Appeal Judgment (n 185 above) [116].

189 AFRC Trial Judgment (n 14 above) [139–140].

190 CDF Appeal Judgment (n 185 above) [144] [Emphasis added].

191 Ibid.

responsibility for all acts entailed in the process of producing a child soldier is a key way to make the prohibition effective. However, the Chambers in the two trials had some successes and some failures in so doing.

First, in both trials, the Chambers agreed that whether a child volunteers or not, and regardless of the purpose for which they were recruited, it is a criminal act in all circumstances.[218] In addition, there exists only a tenuous difference between enlistment and conscription, a difference that is of 'little practical significance' when determining whether a crime was committed.[219] This precedent provides important clarity and underlines the importance of protecting children, particularly by removing any suggestion that their alleged voluntariness may constitute mitigating circumstances.

Second, there was also consensus on negligent liability. This places a burden of responsibility on recruiters to take measures to ensure that children under the age of fifteen do not 'slip through the net' by virtue of a carelessly implemented recruitment strategy, and is thus highly protective of children in conflict. However, the Appeal Chamber decision in the CDF case refused to allow for *dolus directus* of the second degree—the situation whereby an accused acts without intent to commit the material elements of a specific crime, but with knowledge that a prohibited consequence may occur, and Fofana therefore was found innocent of the crime.[220] The ICC, as discussed in Chap. 5, takes a different, and preferable, stance on this issue, imposing liability on those perpetrators who had knowledge that recruitment of children was taking place, even in the absence of intent.[221]

Third, the Special Court has interpreted the concept of using a child in a conflict quite broadly, ruling that it encompasses both 'participation in combat' and 'active participation in military activities linked to combat'.[222] Those activities unlinked to combat include all roles within the ambit of domestic labour.[223] Yet, such domestic roles are performed most often by young girls, demonstrating a clear lacuna in the legal protection of girls in conflict. To overcome this issue, the determination of which tasks do and do not fall within the scope of participation ought to be decided on a case-by-case basis. Interpreting all tasks that are related to an armed conflict as constituting active participation can weaken the protection for children on the frontlines that these provisions were intended to protect. In addition, a case-by-case assessment allows judges the flexibility to determine which tasks placed a given child in sufficient danger to warrant the title 'child associated with armed conflict' (UNICEF's preferred term for 'child soldier'[224]).

---

218 Ibid.

219 AFRC Trial Judgment (n 14 above) [735]; CDF Trial Judgment (n 105 above) [192].

220 CDF Trial Judgment (n 105 above) [966].

221 Ibid [352].

222 CDF Trial Judgment (n 105 above) [193]; AFRC Trial Judgment (n 14 above) [736–737].

223 Opinion of Justice Itoe (n 156 above) [13].

224 UNICEF 'Child recruitment by armed forces or armed groups' (14 July 2011) http://www.unicef.org/protection/57929_58007.html Accessed 22 March 2013.